

Meedoen en Meeleven

in

Hillegom

**In samenwerking opgesteld met de
gemeente Lisse en Noordwijkerhout**

Beleidsplan Wet maatschappelijke ondersteuning

December 2007

Inhoudsopgave:

Voorwoord:	4
Samenvatting:	5
Deel 1 Algemeen	14
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	15
1.1. Leeswijzer	15
1.2. De Wmo op hoofdlijnen	15
1.3. De wettelijke vereisten aan het Wmo-beleidsplan	17
1.4. Het karakter van dit plan	18
1.5. Totstandkoming nota.....	22
2.1. Algemene visie op Maatschappelijke ondersteuning	23
2.2. De Samenhang tussen de prestatievelden.....	24
2.3. Doelgroepen Wmo.	25
2.4. De rol van gemeenten.....	27
Deel II De prestatievelden.	28
Prestatieveld 1: Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten.....	29
1.1. Omschrijving en afbakening	29
1.2. Huidig beleid	30
1.3. Bestaand aanbod.....	32
1.4. Nieuw beleid, waar willen we naar toe?.....	33
1.5. Relatie tot overige prestatievelden	35
Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.....	36
2.1. Omschrijving en afbakening	36
2.2. Huidig regionaal beleid	37
2.3. Bestaand aanbod.....	39
2.4. Nieuw beleid	40
2.5. Actieprogramma en indicatoren	41
Actiepunt	41
2.6. Relatie tot de overige prestatievelden	41
Indicatoren:.....	42
Prestatieveld 3 Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning	43
3.1. Omschrijving en afbakening	43
3.2. Huidig beleid	44
3.3. Bestaand aanbod.....	45
3.4. Nieuw beleid: Waar willen we naartoe?.....	47
3.5. Actieprogramma en indicatoren	49
Planning.....	50
3.6. Relatie tot de overige prestatievelden	50
Prestatieveld 4: het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers	52
4.1. Omschrijving en afbakening.	52
4.2. Doelgroep Mantelzorg.....	52
4.3. Vrijwilligerswerk	56
4.4. Nieuw beleid	58
4.5. Relatie tot de overige prestatievelden	58
Prestatieveld 5 Bevorderen deelname maatschappelijke verkeer	60
<i>(collectieve voorzieningen)</i>	60

5.1. Omschrijving en afbakening	60
5.2. Huidig beleid op hoofdlijnen.....	60
5.3. Bestaand aanbod.....	65
5.4. Nieuw beleid	68
5.5. Actie programma, wat gaan we doen.....	69
5.6. Relatie tot overige prestatievelden	70
Prestatieveld 6: Het verlenen van (individuele) voorzieningen	71
6.1. Omschrijving en afbakening	71
6.2. Huidig beleid.....	72
6.3. Bestaand aanbod.....	73
6.4. Nieuw beleid	74
6.5. Actie programma, wat gaan we doen.....	84
6.6. Relatie tot overige prestatievelden	84
Prestatieveld 7, 8 en 9 Maatschappelijke opvang, OGGZ, verslavingsbeleid.....	86
7.1. Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang, advies en steunpunt huiselijk geweld.....	86
7.1.1. Omschrijving en afbakening	86
7.1.2. De doelgroep	86
7.1.3. Bestaand aanbod.....	87
7.2. Prestatieveld 8: De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg.....	88
7.2.1. Omschrijving en afbakening	88
7.2.2. De doelgroep	88
7.2.3. Bestaand aanbod.....	89
7.3. Prestatieveld 9: ambulante verslavingszorg	89
7.3.1. Omschrijving en afbakening	89
7.3.2. De doelgroep	90
7.3.3. Bestaand aanbod.....	90
7.4. Sociaal kwetsbare groepen	90
7.5. Het aanbod van regionale en lokale voorzieningen in schema.....	92
7.6. Nieuw beleid, regionaal.....	95
7.7. Nieuw lokaal beleid.....	97
7.8. Relatie met overige prestatievelden.....	98
7.9. Indicatoren.....	98
Deel III Kwaliteit, participatie en keuzevrijheid	99
Kwaliteit	100
Participatie.....	102
Keuzevrijheid	102
De Financiën.....	103
Nieuwe middelen:	104
<i>Vorbereidingsbudget</i>	104
<i>Budget 2007</i>	104
Personele inzet.....	106
Bijlagen:	107
Bijlage 1 Visies.....	107
Lijst van afkortingen:	111

Voorwoord:

Wet maatschappelijke ondersteuning.

Meedoen en Meeleven.

De beleidsnota die voor u ligt heeft een heldere titel meegekregen. Er spreekt uit dat er voor het wetslagen van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning niet alleen sprake kan zijn van een verantwoordelijkheid van de gemeente maar ook van verantwoordelijkheid van haar inwoners.

De wet is erop gericht het mogelijk te maken dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Daarbij staat de eigen verantwoordelijkheid van mensen centraal. Er moet bij het hanteren van de nieuwe wet een goede balans gevonden worden tussen het handelen van de overheid en het aan mensen zelf overlaten. Daar waar dit kan moet de overheid goede initiatieven ondersteunen om de algehele leefbaarheid te bevorderen.

Iedere gemeente is verplicht om minimaal eens per 4 jaar een Wmo- beleidsplan op te stellen. De eerste Hillegomse nota wordt op 11 januari 2008 door de gemeenteraad vastgesteld.

Deze nota is natuurlijk op de eigen lokale situatie afgestemd. Er is echter nadrukkelijk samengewerkt met de gemeenten Lisse en Noordwijkerhout. De algemene visie op de Wmo is voor de drie gemeenten hetzelfde.

Hillegom Lisse en Noordwijkerhout willen gemeenten zijn waar het prettig wonen, leven en werken is. Daarbij horen goede voorzieningen, waardoor de burgers in staat zijn te participeren in de samenleving.

De eigen verantwoordelijkheid van de inwoners staat centraal, maar de gemeente stelt zich als een betrokken, meelevende instantie op wanneer ondersteuning noodzakelijk blijkt.

Het gemeentebestuur van Hillegom zal overeenkomstig deze visie haar rol vervullen.
Wethouder

Gerrit Kleijheeg

Samenvatting:

Inleiding.

Per 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning in werking getreden. Vanaf 2005 heeft de gemeente hier mee te maken. In de contourennota¹ is aangegeven welke ideeën er bij het rijk waren over de wijzigingen in de AWBZ en daarop aansluitend de ontwikkeling van de maatschappelijke ondersteuning. In juni 2006 is de wet na diverse wijzigingen vastgesteld. In de wet zijn de volgende verplichtingen opgenomen:

Provincie:

- Steunfunctie regelen.

Gemeenteraad:

- ***Plan opstellen, dat richting geeft aan de door de raad te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning (eens per 4 jaar, eerste beleidsplan in 2008). Raad stelt kaders vast.***
- Verordening vaststellen (Wvg-verordening vervalt, moet hierin worden opgenomen).
- Eigen bijdrage regeling vaststellen via verordening.

College van burgemeester en wethouders:

- Keuze maken of individuele voorzieningen in natura , via financiële vergoedingen of via persoonsgebonden budget worden aangeboden.
- Jaarlijks voor 1 mei gegevens verstrekken, die inzicht geven in de prestaties van de gemeente. (monitor rijk).
- Contracten met derden afsluiten voor de voorzieningen. (nieuw voor huishoudelijke hulp).
- Cliëntenparticipatie bij voorbereiding van het beleid regelen (o.a. ontwerp beleidsplan voor advies toezenden)
- Overleg met centrumgemeente (Leiden) over maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg.

Burgemeester:

- Rapporteren in burgerjaarverslag over resultaten van maatschappelijke ondersteuning.

Na de startnotitie Wmo “Voor elkaar met elkaar” van september 2005 is eerst ingezet op de invoering van de nieuwe taken: de hulp bij het huishouden en enkele subsidies. In 2007 is gewerkt aan de ontwikkeling van deze eerste beleidsnota Wmo. Met dit beleidsplan wordt voldaan aan de opdracht aan het gemeentebestuur om richting te geven aan de taken vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning.

---

¹ Contourennota “Op weg naar een bestendig stelsel voor langdurige zorg en maatschappelijke ondersteuning”, regering april 2004.

Deel I. Hoofdstuk I.

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) kent 9 prestatievelden op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Belangrijk is de samenhang tussen deze prestatievelden. Een groot aantal taken behoorde al tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid, zoals jeugd- en ouderenbeleid, maatschappelijke opvang, verslavingszorg en het verstrekken van voorzieningen aan gehandicapten. De Wmo heeft nieuwe taken bij de gemeente neergelegd op het gebied van mantelzorg en vrijwilligersondersteuning en hulp bij het huishouden.

Het beleidsplan geeft een overzicht van de voorzieningen die in Hillegom of in de regio aanwezig zijn, welk beleid en aanbod er is en of er nieuw beleid op stapel staat of moet worden ontwikkeld. Op de meerjarenagenda staat wanneer er extra aandacht zal worden gegeven aan een bepaald prestatieveld. Dat betekent niet dat er in andere jaren geen aandacht aan wordt besteed. De maatschappij is constant in beweging en daar waar nodig zal het gemeentelijk beleid tijdig moeten meebewegen. Zo hebben we de hulp bij het huishouden al in 2006 grotendeels opgepakt, omdat daarvoor geen beleid binnen de gemeente aanwezig was en die taak per 1 januari 2007 moest worden uitgevoerd. De nota is in overleg met de gemeente Lisse en Noordwijkerhout opgesteld. Er was ook regelmatig overleg met de ISD Bollenstreek, met de gemeente Leiden en met de werkgroep Wmo van Holland Rijnland. Daarnaast is de nota in concept toegezonden aan het Wmo platform, op de website geplaatst en werd een informatieavond georganiseerd waarbij alle inwoners welkom waren. Op die wijze is getracht te voldoen aan de opdracht om de inwoners te betrekken bij de opstelling van dit plan.

Hoofdstuk 2. Visie en Samenhang.

Omdat de prestatievelden zoveel met elkaar te maken hebben kan op diverse manieren worden ingespeeld op de invoering van de Wmo.

Wij hanteren de behoeftepiramide van Maslow om de prestatievelden in kaart te brengen. Er kan ook worden uitgegaan van leeftijdscategorieën; welke mogelijkheden heeft een bepaalde leeftijdscategorie, welke voorzieningen horen daarbij en waar is extra zorg nodig?

Zo zal bij het jeugdbeleid de aandacht zich richten op opvoeding, kinderopvang, scholing. Bij ouderenbeleid kijken we meer naar de mogelijkheden om zelfstandig te kunnen blijven wonen door een aanbod voor maaltijdvoorzieningen en vervoer. Maar beide groepen hebben belang bij het realiseren van een veilige woonomgeving, een goede gezondheid, vrijwilligerswerk en huisvesting. Het gemeentebestuur wil komen tot een leefomgeving waarin het prettig wonen, leven en werken is. Sommige mensen hebben daarbij meer ondersteuning nodig dan anderen. De gemeente ziet het als haar opdracht om kwetsbare burgers extra ondersteuning te bieden, zodat ook voor hen meedoen aan onze samenleving mogelijk is. Dat kan de gemeente niet alleen. Diverse organisaties en instellingen zullen hierbij taken op zich nemen, maar ook de individuele burger kan haar of zijn

steentje bijdrage om te komen tot een goede leefomgeving met voldoende zorg voor hen die dat nodig hebben.

Deel II, Prestatievelden.

Prestatieveld 1, Sociale samenhang en leefbaarheid .

Kent u uw buren, kunt u in noodgevallen een beroep doen om iemand uit uw directe woonomgeving? Helpt u zelf iemand als er hulp nodig is? Zijn er onveilige plekken in uw wijk, is er voldoende speelruimte? Dat zijn vragen die horen bij een leefbare woonomgeving. De term 'civil society' wordt de laatste tijd veel gebruikt om aan te geven dat men met elkaar een leefbare woonomgeving met betrokken burgers kan creëren. De gemeentelijke rol richt zich daarbij vooral op de infrastructuur. Zijn bijvoorbeeld de wegen veilig, is er voldoende verlichting, zijn er voldoende scholen, winkels, woningen, speelvoorzieningen en groen?

Er wordt een woonzorgzone ontwikkeld, waarin de aanbieders van zorgvoorzieningen hun aanbod goed op elkaar afstemmen en dichtbij inwoners aanwezig zijn, die deze zorg nodig hebben. Er is een speelruimte- en speeltuinenplan, zodat de speelvoorzieningen goed worden afgestemd op de leeftijdscategorieën die in een bepaalde wijk wonen. Aan diverse verenigingen wordt subsidie verleend, zodat er een ruim aanbod wordt gerealiseerd aan sportvoorzieningen, kunst, cultuur en recreatie etc. De schaal van Hillegom is daarbij een gegeven. Een Arena of Stopera zal er in Hillegom niet verschijnen, maar het aanbod wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vraag.

Actiepunten:

1. De veiligheid in de openbare ruimte en de verkeersveiligheid vergroten;
2. Maatregelen tegen huiselijk geweld;
3. Inbraakpreventie;
4. Omgang tussen jongeren en ouderen bevorderen (project "Hillegom, dorp voor alle leeftijden");
5. Contacten voor mensen met een verstandelijke beperking verbeteren;
6. Projecten in het kader van sociale cohesie/ leefbare woonomgeving stimuleren.

Prestatieveld 2. Jeugd en jongerenbeleid, opvoedingsondersteuning.

De Wmo richt zich in dit prestatieveld vooral op problemen die jongeren van 0 tot 18 kunnen ondervinden.

Met preventieve maatregelen proberen gemeenten die problemen zoveel mogelijk te voorkomen.

Hillegom heeft samen met de andere gemeenten uit de regio diverse convenanten ondertekend.

Daarbij zijn opvoedings- en gezinsondersteuning, voorkomen van schooluitval, het voorkomen van kindermishandeling en de aanpak van jeugdcriminaliteit belangrijke speerpunten. Bij dit prestatieveld

is het samenwerken, de ketenaanpak, één van de belangrijkste acties. Ook het rijk is beleid aan het ontwikkelen op dit terrein. Zo worden gemeenten verplicht om Centra voor Jeugd en gezin te realiseren, waarin de samenwerking gestalte moet krijgen. Ook is het elektronisch kinddossier in ontwikkeling.

Actiepunten:

1. Versterken signaleringsfunctie
2. Verbeteren voorlichting
3. Ketenaanpak/ opzet centrum voor jeugd en gezin
4. Invoering Elektronisch kinddossier (EKD) / verwijzindex
5. Opzetten van regionaal meld- en coördinatiepunt voor meervoudige probleemgezinnen.

Prestatieveld 3. Informatie, advies en cliëntondersteuning.

Vanuit de Wmo wordt gemeenten opgedragen om een “loket” te realiseren waarin de inwoners informatie en advies krijgen over allerlei zaken rondom wonen, zorg en welzijn. Gelukkig had men in Hillegom al veel eerder bedacht dat het goed zou zijn om zo’n loket te hebben. Negen organisaties werken samen in het Lokaal Loket Hillegom. De ISD Bollenstreek, Valent maatschappelijk werk en thuiszorg, Stichting Welzijn Ouderen Hillegom, de HOZO, de PAGO, de MEE-organisatie en de gemeente Hillegom. In het Lokaal loket kan men niet alleen informatie en advies krijgen. Voor een aantal zaken kan ook direct een aanvraag worden ingediend. Zo is de ISD Bollenstreek iedere ochtend aanwezig voor aanvragen voor hulp bij het huishouden of gehandicaptenvoorzieningen en kan direct worden bemiddeld bij de vraag om maaltijdvoorzieningen. De bibliotheek voorziet ook in veel informatie. Voor cliëntenondersteuning zijn er diverse organisaties actief, afhankelijk van de doelgroep. De ouderenadviseur, de Stichting mantelzorgondersteuning, het Algemeen maatschappelijk werk, de MEE-organisatie voor mensen met beperkingen en de zorgnetwerken voor jongeren met een hulpvraag. Het Lokaal loket kan mensen naar deze organisaties doorverwijzen als hun vraag niet direct in het loket is te beantwoorden of de hulpvraag meer vraagt dan in een loket kan worden aangeboden.

Actiepunten:

1. Lokaal Loket verbreden.
2. Bekendheid Loket en de achterliggende organisaties vergroten.
3. Netwerken rondom het Loket uitbreiden.
4. Afstemming verbeteren tussen de diverse organisaties.

5. Cliëntondersteuning optimaliseren, waarbij extra aandacht voor de samenwerking met de MEE-organisatie, Stichting Mantelzorgondersteuning Duin- en Bollenstreek en GGZ-Duin- en Bollenstreek.

Prestatieveld 4. Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers.

Mantelzorg is: ' langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten overstijgt. ' In Hillegom is hiervoor nog geen specifiek beleid ontwikkeld. De stichting mantelzorgondersteuning bestaat al wel jaren, maar werd grotendeels gefinancierd via de AWBZ, evenals vereniging de Zonnebloem en stichting buddy netwerk. Bij de invoering van de Wmo is deze taak overgedragen aan de gemeenten met het verzoek om de regionale stichtingen zo goed mogelijk te blijven ondersteunen. Aan de hand van gegevens vanuit de benchmark waar de gemeente aan deelneemt, moet worden bezien in hoeverre de mantelzorg voldoende wordt ondersteund door dit regionale bureau en waar lokaal aanvulling nodig is. Mensen zijn er zich soms niet van bewust dat zij mantelzorger zijn en raken soms overbelast. Ook daaraan moet aandacht worden besteed, want er zijn diverse mogelijkheden om mantelzorgers te ontlasten. Zo regelt de stichting mantelzorgondersteuning respijtzorg (even de zorg aan een ander kunnen overdragen), zijn er cursussen en lotgenotencontacten. Ook de andere organisaties bieden hulp en ondersteuning aan mantelzorgers.

Vrijwilligerswerk is in tegenstelling tot mantelzorg iets waarvoor men veelal zelf kiest. Heeft men echter een taak op zich genomen, dan is die niet vrijblijvend. Anderen rekenen op de inzet. Hillegom heeft veel vrijwilligers. Het gemeentebestuur heeft waardering voor deze groep en laat dat blijken door het aanbieden van ondersteuning en scholingsmogelijkheden via Spant Welzijn, het aanbieden van een WA-verzekering aan organisaties met vrijwilligers en door de uitreiking van de jaarlijkse vrijwilligersprijs. Regionaal is een onderzoek gaande waaruit adviezen moeten komen om de bereidheid van mensen om vrijwilligerswerk te doen kan worden vergroot. Daarbij wordt een indeling gemaakt naar leeftijdsgroepen.

De gemeente Hillegom heeft tot nu toe geen subsidie verleend aan het Steunpunt Vrijwillige hulp van de Stichting mantelzorgondersteuning Duin- en Bollenstreek, omdat bij Spant Welzijn de vrijwilligersondersteuning in het takenpakket is opgenomen. Onderzocht moet worden of de specifieke groep 'vrijwilligers in de zorg ' voldoende wordt bereikt of dat aanvulling bijvoorbeeld via de genoemde Stichting noodzakelijk is.

Vrijwilligerswerk is niet in alle gevallen een vrije keus. De ISD Bollenstreek verwijst mensen die een bijstandsuitkering vragen soms naar vrijwilligerswerk, omdat zij weinig perspectief hebben op betaald werk en op die wijze toch kunnen meedoen aan de samenleving of om hen weer te stimuleren een

bepaald dagritme op te pakken, waardoor de mogelijkheid op een betaalde baan kan worden vergroot.

Actiepunten:

1. Ontwikkelen mantelzorgbeleid.
2. Evaluatie vrijwilligersbeleid.
3. Verbeteren mogelijkheden tot werving van vrijwilligers.
4. Stimuleren sponsering van vrijwilligerswerk.
5. ontwikkelen beleid rondom de maatschappelijke stages binnen het voortgezet onderwijs.
6. Invoeren Kanjerprijs voor een jonge vrijwilliger.

Prestatieveld 5 Bevorderen deelname maatschappelijk verkeer.

Bij dit prestatieveld gaat het om de toegankelijkheid en bruikbaarheid van allerlei voorzieningen die collectief worden aangeboden. Hier vindt u veel zaken terug die voorheen onder het welzijnsbeleid vielen. De raakvlakken met prestatieveld 1 en 6 zijn erg groot. Ook hier is het bereiken van een prettige leefomgeving uitgangspunt, maar richt de aandacht zich vooral op de mogelijkheid tot deelname en gebruik van aanwezige voorzieningen. Naast budgetsubsidies aan organisaties die als basisvoorziening in Hillegom aanwezig zijn wordt er waarderingssubsidie gegeven aan diverse verenigingen en stichtingen, zodat er een ruim aanbod is aan muziek, kunst, cultuur en sportvoorzieningen. Ook de ondersteuning van bepaalde groepen maakt onderdeel uit van het aanbod aan collectieve (zorg)voorzieningen. Daarbij moet u denken aan informatie en advies, vervoer, maaltijdvoorzieningen, klussendienst, activiteiten voor mensen met psychisch of psychogeriatrische klachten.

De afgelopen jaren is veel aandacht gegeven aan het onderwijs achterstandenbeleid. Het is belangrijk dat achterstanden bij kinderen zoveel mogelijk wordt voorkomen, zodat ze op school mee kunnen doen. Vroeg opsporen van problemen en daaraan werken, samen met de ouders, is uitgangspunt. Ook woningstichting PAGO speelt een belangrijke bij de toegankelijkheid van woningen voor mensen die beperkingen hebben. Zowel bij nieuwbouwprojecten als door het opplussen van woningen. Het meedoen aan sport en beweging heeft zowel landelijk als lokaal de aandacht, omdat de gezondheid en het welzijn van mensen daarmee wordt bevorderd. In 2008 wordt het sportbeleid nader onder de loep genomen.

Actiepunten:

1. Bijdragen aan ontwikkeling woonzorgarrangementen.
2. Woonzorgzone realiseren in Elsbroek voor 2012.
3. Schuldhulpverlening uitbreiden.

4. Toegankelijkheid van voorzieningen verbeteren voor specifieke doelgroepen.
5. Activeren werklozen.

Prestatieveld 6 Het verlenen van individuele voorzieningen.

Sinds 1994 verstrekt de gemeente voorzieningen aan gehandicapten. Het ging daarbij om vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en rolstoelen, vaak Wvg-voorzieningen genoemd naar de wet voorzieningen gehandicapten die de gemeente de zorgplicht gaf voor deze zaken. Deze taak is nu uitgebreid met de Hulp bij het huishouden. Bij dit prestatieveld komt het compensatiebeginsel naar voren: hoe kan een beperking het beste worden gecompenseerd, zodat iemand ondanks zijn beperking zelfstandig kan wonen en deel kan nemen aan de samenleving? De ISD Bollenstreek voert deze taak uit voor de gemeenten Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout en Teylingen en vanaf 2008 ook voor de gemeente Noordwijk. In 2006 is in de verordening en het verstrekkingenbeleid vastgelegd op welke wijze de gemeente aanvragen voor individuele zaken beoordeelt. Naast voorzieningen die in natura worden verstrekt- men krijgt bijvoorbeeld een rolstoel in bruikleen- kan een persoonsgebonden budget worden aangevraagd, zodat men zelf een voorziening kan aanschaffen. Ook bij de hulp bij het huishouden is er een keuze tussen een geldbedrag of hulp via één van de organisaties waarmee de gemeente een contract heeft afgesloten. Voor de aanvragen van deze voorzieningen kan men iedere morgen op werkdagen terecht bij het Lokaal Loket Hillegom. In 2008 wordt de regelgeving geëvalueerd. Er is nog discussie over de indicatiestelling en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het protocol gebruikelijke zorg, waarin is aangegeven dat huisgenoten voor een deel van de zorg verantwoordelijk zijn.

Actiepunten:

- I. Omdat dit beleid pas in 2006 en 2007 is ontwikkeld, zijn er geen nieuwe actiepunten. Wel wordt nauwlettend gevolgd of de uitvoering van het beleid knelpunten kent en wordt daarop zonnodig het beleid bijgesteld.

Prestatieveld 7, 8 en 9. Maatschappelijke opvang OGGZ en verslavingszorg.

Deze prestatievelden zijn nauw met elkaar verweven en worden voor een groot deel regionaal opgepakt. De gemeente Leiden is centrumgemeente en ontvangt de middelen voor deze taken. Zo zijn er in Hillegom geen voorzieningen voor daklozen of verslaafden, maar kan men gebruik maken van de aanwezige voorzieningen in Leiden. Daar is een dag-en nachtopvang, crisisopvang, een sociaal pension en een inloopvoorziening voor de doelgroep. Lokaal is het Algemeen maatschappelijk werk het aanspreekpunt.

Voor huiselijk geweld is een meldpunt gerealiseerd. Ook hier wordt in regionaal verband samengewerkt met o.a. de GGD en de politie om deze vorm van geweld terug te dringen en goede opvang te regelen daar waar dat nodig is.

Op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) is er regionaal het meldpunt zorg en overlast en het project bemoeizorg. Lokaal wordt in zorgnetwerken samengewerkt tussen diverse disciplines om tot een goede opvang te komen en overlastsituaties zoveel mogelijk te vermijden. Voor verslaafden is er het methadonproject en verzorgt de Brijderstichting (Parnassagroep) samen met de GGD voor opvang, begeleiding en behandeling. Ook voor het overmatig gebruik van alcohol zijn er diverse programma's ontwikkeld, maar deze hebben tot nu toe nog niet tot het gewenste resultaat geleid.

Het gaat bij dit prestatieveld veelal om mensen met meerdere problemen, die intensieve zorg nodig hebben. Het zorgdragen voor de eerste basisbehoeften, wonen, eten en kleding kan al een behoorlijk inspanning vragen van de overheid en van de directe omgeving van de betrokkene.

In 2007 is gestart met het project 'Regionaal Kompas Zuid-Holland Noord'. Daarbij worden de gemeenten nog nadrukkelijker dan voorheen betrokken bij het beleid voor deze kwetsbare groepen in de samenleving.

Actiepunten:

1. preventie huisuitzettingen en dakloosheid
2. uitbreiden woonvoorzieningen
3. wijkgericht ambulante aanbod
4. inkomen werk of dagbesteding bieden
5. uitbreiden sociale kaart
6. uitbreiden schuldhulpverlening
7. terugdringen overmatig alcoholgebruik, met name onder jongeren

Deel III. Kwaliteit, participatie en keuzevrijheid.

Kwaliteit

Er zijn voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning veel partners nodig. De gemeente voert de meeste zaken niet zelf uit maar vraagt instellingen om een bepaalde taak of een project uit te voeren. Bij grote projecten moet hiervoor Europees worden aanbesteed. Daarbij wordt in een bestek aandacht besteed aan de kwaliteit. Bij de hulp bij het huishouden was een Europese aanbesteding bijvoorbeeld verplicht. Andere zaken worden via subsidies ondersteund. Ook in die gevallen wil de gemeente waarborgen voor de kwaliteit en legt dat dan vast in een subsidieovereenkomst. Bij kwaliteit wordt dus aandacht gegeven aan de mate waarin een "product" voldoet aan de eisen van de klanten en van de gemeente.

In elk geval moet de kwaliteit voldoen aan de wettelijke eisen. Ook de afhandeling van de aanvragen is kwaliteitsnorm. De Algemene wet bestuursrecht geeft afhandelingstermijnen aan, maar voor individuele voorzieningen zijn soms kortere termijnen noodzakelijk.

Via een klanttevredenheidsonderzoek wordt onderzocht of de afhandeling van aanvragen naar tevredenheid verloopt en waar verbeteringen mogelijk en noodzakelijk zijn.

Participatie

Inwoners kunnen op allerlei manieren meedenken over deze nieuwe wetgeving en de wijze waarop de gemeente er vorm aan geeft. Dat kan vooraf door inspraak tijdens inspraakbijeenkomsten, het inspreken bij commissie- of raadsvergaderingen over een bepaald onderwerp of door deelname aan een cliëntenraad, adviesplatform e.d. Is er al een besluit genomen dan en is de aanvrager of een andere belanghebbende het er niet mee eens dan kan in veel gevallen bezwaar worden gemaakt tegen dat besluit. Ook klachten over de behandeling zijn mogelijk en vormen een signaal voor de gemeente voor zaken die beter of anders moeten.

Keuzevrijheid

Met name bij de individuele voorzieningen is het van belang dat mensen een vrije keus kunnen maken. De Kamer heeft bij de ontwikkeling van de wet veel aandacht besteed aan dit onderwerp. Dit heeft ertoe geleid dat er voor alle individuele voorzieningen een keuze moet zijn tussen een voorziening in natura en een persoonsgebonden budget, behalve voor de collectieve vervoersvoorziening. Ook werd verplicht gesteld dat er meerdere aanbieders worden gecontracteerd voor de hulp bij het huishouden. De ISD Bollenstreek heeft met 3 organisaties een contract afgesloten.

Bij het Lokaal Loket is ook nadrukkelijk de afspraak dat men de burger onafhankelijk informeert over de bestaande mogelijkheden voor zijn hulpvraag. De medewerker geeft de mogelijkheden aan, de klant kiest zelf de oplossing die hem het beste lijkt.

Financiën

Veel middelen, die nu onder de Wmo vallen behoorden werden al via de algemene uitkering aan gemeenten uitbetaald. Alleen voor enkele subsidieregelingen en voor de hulp bij het huishouden zijn er extra middelen vanuit de AWBZ overgeheveld naar het gemeentefonds.

In de gemeentebegroting is in diverse programma's een deel van de Wmo opgenomen. Vooral in programma 5 cultuur, sport en recreatie, 6. sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening en 7. volksgezondheid en milieu vindt u veel taken terug. De extra middelen zijn geheel beschikbaar gesteld voor de nieuwe taken.

Deel I Algemeen

Hoofdstuk I Inleiding

Voor u ligt het eerste beleidsplan maatschappelijke ondersteuning van de gemeente Hillegom; een nieuw plan, op grond van een nieuwe wet. Aan de hand van het beleid uit deze nota wil de gemeente Hillegom deelname van alle *Hillegommers aan de samenleving* bevorderen. Ook mensen met een beperking, psychische of psychosociale problemen moeten kunnen meedoen in ons dorp.

I.1. Leeswijzer

Het beleidsplan Wmo is als volgt opgebouwd. Na de inleiding volgt een hoofdstuk over de visie en samenhang. Samen vormen deze hoofdstukken deel I. In deel II hoofdstukken I tot en met 7 passeren de negen prestatievelden van de Wmo achtereenvolgens de revue. Ieder hoofdstuk volgt daarbij de volgende indeling:

- Omschrijving en afbakening
- Huidig beleid
- Bestaand aanbod
- Doelstelling/ Waar willen we naartoe?
- Actieprogramma 2008-2011 en indicatoren
- Samenhang met andere prestatievelden

In deel 3 komen belangrijke thema's aan de orde die binnen de Wmo-gedachte een prominente plaats innemen, namelijk kwaliteit, participatie en keuzevrijheid. De gemeente zal daarbij aangeven hoe zij met deze begrippen omgaat. De beleidsplan eindigt met een blik op de organisatie en financiën.

Hieronder volgt een korte toelichting op de Wet maatschappelijke ondersteuning en op de eisen die het rijk stelt aan het Wmo-beleidsplan. Daarna lichten we de aard van deze eerste beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning toe.

I.2. De Wmo op hoofdlijnen

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Hieraan is een traject van bijna 2 jaar vooraf gegaan. In de Contourennota van het kabinet van april 2004 "OP WEG NAAR EEN BESTENDIG STELSEL VOOR LANGDURIGE ZORG EN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING" is een eerste visie neergelegd. Daarbij zijn de belangrijkste uitgangspunten:

- Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving;
- eigen verantwoordelijkheid van mensen staat centraal;
- goede balans tussen overlaten, stimuleren en voorwaarden scheppen;
- ondersteunen goede initiatieven om de leefbaarheid te bevorderen.

Vanuit die basis is het wetsontwerp opgesteld.

Prestatievelden

De Wmo kent 9 prestatievelden. Deze liggen op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Voorheen werden deze taken uitgevoerd op basis van de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). Deze laatste wet werd uitgevoerd op rijksniveau. De uitvoering van de andere twee wetten was al een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

De negen prestatievelden uit de Wmo zijn:

1. het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van hun ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld;
8. OGGZ, de openbare geestelijke gezondheidszorg
9. ambulante verslavingszorg.

Gemeenten zijn vrij om zelf, toegespitst op de lokale situatie, invulling te geven aan de prestatievelden. Het beleid, de inzet en de prioritering bepaalt de gemeente zelf.

De welzijnswet kende een aantal beleidsvelden, die niet meer expliciet worden genoemd binnen de Wmo. Toch vinden we deze onderwerpen wel terug in diverse Wmo- prestatievelden. Zo worden sport en kinderopvang niet meer als aparte beleidsvelden genoemd, maar zijn het belangrijke middelen om deelname aan het maatschappelijk verkeer en sociale samenhang te bevorderen. Ook zijn er veel vrijwilligers actief in deze beleidsvelden. In deze nota wordt alleen op deze onderwerpen ingegaan als er projecten zijn, die specifieke aandacht besteden aan de maatschappelijke ondersteuning. Zo wordt bij prestatieveld 5 ingegaan op het project breedtesport en bij prestatieveld 2 op de samenwerking tussen de kinderopvang/ peuterspeelzaal en het onderwijsachterstandenbeleid. In de Wmo wordt het onderwijs en de inkomensondersteuning ook niet apart benoemd, maar er zijn wel raakvlakken met deze terreinen. Een belangrijke voorwaarde voor participatie in de maatschappij is immers dat mensen een goede basis hebben, waarop ze kunnen bouwen. Dit is reden om naast

wonen, zorg en welzijn ook enkele onderwijszaken en inkomenszaken te betrekken bij het onderwerp maatschappelijke ondersteuning.

Procesverplichtingen.

De wet legt gemeenten een viertal procesverplichtingen op, te weten:

- Participatie van burgers bij de totstandkoming van het beleid. Gemeenten zijn verplicht om advies te vragen aan (vertegenwoordigers van) vragers van Wmo-voorzieningen.
- Het opstellen van een verordening voor voorzieningen die onder de zorgplicht vallen. In de verordening legt de gemeente vast welke individuele voorzieningen zij verstrekt en wanneer er recht bestaat op een voorziening.
- Het opstellen van een vierjaarlijkse richtinggevend Wmo-beleidsplan. In dit plan geeft de gemeente aan wat zij in de komende vier jaar op de negen prestatievelden gaat doen.
- Verantwoordingsverplichting door publicatie over prestaties. De verantwoording vindt horizontaal plaats oftewel op lokaal niveau richting de burgers in plaats van de tot voor kort gangbare verticale verantwoording richting het rijk.

Gesteld kan worden dat de Wmo meer eisen stelt aan gemeenten als het gaat om het welzijnsbeleid. Van gemeenten wordt verwacht dat ze concrete prestaties gaan leveren en meer samenhang aanbrengen. Hier staan echter geen extra middelen vanuit het rijk tegenover. Alleen voor enkele nieuwe taken is extra budget beschikbaar gesteld (bijvoorbeeld voor de hulp bij het huishouden). Als gevolg van de voortzettende vergrijzing en de verder toenemende vermaatschappelijking van de zorg, zal de uitdaging waar onze gemeente voor staat, alleen nog maar groter worden.

1.3. De wettelijke vereisten aan het Wmo-beleidsplan

Iedere gemeente is verplicht om minimaal eens per vier jaar een Wmo- beleidsplan op te stellen. De eerste nota dient voor 1 januari 2008 door de gemeenteraad te worden vastgesteld. De Wmo geeft aan waaraan het vierjaarlijkse Wmo-plan moet voldoen. Het plan dient de hoofdzaken te bevatten van het door de gemeente te voeren beleid voor maatschappelijke ondersteuning. In de nota wordt in ieder geval aangegeven:

- wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de negen prestatievelden;
- hoe het samenhangende beleid voor maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd en welke acties in de door het plan bestreken periode worden ondernomen;
- welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
- welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te waarborgen van de wijze waarop maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd;

- welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om degene aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend, keuzevrijheid te bieden;
- op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen.

I.4. Het karakter van dit plan

Hieronder lichten we het karakter van het beleidsplan toe.

- ***Samenvatting van bestaand beleid, nieuw beleid op drie prestatievelden***

Dit is een nieuw plan op grond van een nieuwe wet. Dit betekent echter niet dat dit beleidsplan volledig nieuw beleid bevat. Er zijn prestatievelden waar nieuw beleid noodzakelijk is door de invoering van de Wmo, omdat zij nog niet of op een andere wijze tot het gemeentelijk beleid behoorden, zoals de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers (prestatieveld 4), de huishoudelijke verzorging (onderdeel van prestatieveld 6) en het onderdeel volksgezondheid (onderdeel van prestatievelden 7, 8 en 9).

Waarom is de hoeveelheid nieuw beleid beperkt? In de eerste plaats doordat het aantal nieuwe verantwoordelijkheden dat op het bordje van de gemeente terecht is gekomen, beperkt is. Voor veel beleidsterreinen waar de gemeente al verantwoordelijk voor was, beschikken we over redelijk recente beleidsnota's. Ons bestaande beleid past over het algemeen prima in de Wmo. De ontwikkeling van volledig nieuw beleid op alle negen prestatievelden van de Wmo is in één jaar niet haalbaar en niet noodzakelijk. Gesteld kan worden dat het huidige voorzieningenniveau op het gebied van maatschappelijke ondersteuning in Hillegom redelijk hoog is. Bij de prestatievelden wordt het aanbod benoemd. Vergelijken we dit aanbod met bijv. het productenboek welzijn van de Regionale commissie gezondheidszorg of met het landelijk aanbod dan valt op dat er weinig hiaten zijn. Wel is in enkele gevallen het aanbod niet zo ruim. Zo wordt bijvoorbeeld de schuldhulpverlening door de ISD Bollenstreek alleen aangeboden aan mensen met een laag inkomen en is het aanvullend collectief vervoer alleen voor mensen met een beperking toegankelijk. Uit het eerste klanttevredenheidsonderzoek in juli 2008 zal blijken of het beeld dat wij hierboven schetsen wordt bevestigd.

- ***Meerjarenagenda voor beleidsontwikkeling in de komende jaren***

In overleg met de gemeente Lisse en Noordwijkerhout is afgesproken om een meerjaren agenda op te stellen voor de diverse prestatievelden. Dat betekent dat we in die volgorde nog eens extra aandacht schenken aan een bepaald beleidsveld. Natuurlijk betekent dat niet dat we de ontwikkelingen rondom deze velden in de tussentijd links laten liggen. Daar waar nodig wordt direct

ingespeeld op actuele ontwikkelingen, zoals op dit moment bijvoorbeeld rondom de regelingen voor centra voor jeugd en gezin.

De door de gemeenteraad vastgestelde agenda voor de verdere beleidsontwikkeling in de komende jaren, ziet er als volgt uit:

Tabel: Meerjarenagenda voor Wmo-beleidsontwikkeling

Planning	Activiteit
2007	Onderdeel Volksgezondheidsbeleid van PV 7, 8, 9
2007/ 2008	PV* 4 Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers
1 januari 2008	Eerste integrale Wmo-beleidsplan
2008	PV 7, 8, 9 Maatschappelijke opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Verslavingsbeleid (op initiatief van en in samenwerking met Holland Rijnland)
2008	PV 5 Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en bevorderen van het zelfstandig functioneren
2008	PV 6 Verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, waaronder de huishoudelijke verzorging
1 juli 2008	Eerste jaarrapportage, inclusief klanttevredenheidsonderzoek, hulp bij het huishouden
2008/2009	PV 2 Preventieve ondersteuning jeugd
2009	PV 3 Geven van informatie, advies en cliëntondersteuning ²
2010	PV 1 Bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten
2011	
1 januari 2012	Tweede integrale Wmo-beleidsplan

*PV= prestatieveld.

In 2008 vindt evaluatie plaats van het beleid op het gebied van de individuele voorzieningen (prestatieveld 6), zoals dat in 2006 is vastgelegd in de verordening en het verstrekkingenbeleid Maatschappelijke Ondersteuning. Het te ontwikkelen beleid wordt in deelnotities verwoord en daarna samengevat in het tweede integrale beleidsplan Wmo.

- **Kaders per prestatieveld, uitwerking in deelnota's**

Het beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2008-2011 geeft de kaders aan waarbinnen al het beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning (zowel bestaand als nieuw beleid) voor de betreffende periode moet passen. De nota geeft alleen de hoofdlijnen weer.

Omwille van de overzichtelijkheid en leesbaarheid van deze nota, is ervoor gekozen om de beschrijving van het beleid per prestatieveld beknopt te houden. Voor sommige prestatievelden zijn of worden daarnaast aparte beleidsnotities opgesteld, zoals bijvoorbeeld voor het prestatieveld 4 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers. In het betreffende hoofdstuk van deze nota wordt het beleid samengevat. Verder worden of zijn er ook nog nota's opgesteld die wel te maken hebben met maatschappelijke ondersteuning, maar die niet direct aan één prestatieveld zijn gerelateerd. Voor al het beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning geldt in elk geval dat deze nota kaderstellend is.

- **Een andere indeling en nieuwe benadering van vertrouwde beleidsterreinen**

Hoewel deze nota in hoofdzaak bestaand beleid beschrijft, kent deze nota wel een andere indeling in beleidsterreinen dan de indeling die onder de Wet voorzieningen gehandicapten en de Welzijnswet gangbaar was. In onderstaande tabel zijn de prestatievelden gerelateerd aan de traditionele beleidsterreinen, die binnen de gemeente Hillegom worden onderscheiden (al dan niet neergelegd in een formele beleidsnota).

Tabel Hillegoms beleid per prestatieveld

	Prestatieveld	Beleidsnota/ beleidsterrein	Titel nota	Datum nota
1	Bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid	Buurtgericht werken Woonvisie Prestatieafspraken over leefbaarheid met woningcorporatie Speelruimtebeleid Speeltuinenbeleid	p.m. “buiten spelen ja leuk” “Samenspel	p.m. juli 2003 “ maart 2007
2	Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen	Jeugdbeleid	Nota lokaal jeugdbeleid Hillegom en Prioriteitstelling lokaal jeugdbeleid	December 2000 febr. 2001/ verlenging prioriteiten in 2005
3	Geven van informatie, advies en cliëntondersteuning	Nota Ouderenbeleid Lokaal Loket Hillegom	Samen schrijven, samen verder	November 2001
4	Ondersteunen van mantelzorgers en	Vrijwilligersbeleid	“De vrijwilligers	September 2002

	vrijwilligers		van Hillegom, steunpilaren van de samenleving”	
5	Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking	Nota Ouderenbeleid Verordening en Verstrekkingenbeleid Maatschappelijke Ondersteuning	Samen schrijven samen verder	2001 september 2006
6	Verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking	Verordening en Verstrekkingenbeleid Maatschappelijke Ondersteuning Prestatieovereenkomst SWOH		2006
7	Maatschappelijke opvang, advies en steunpunten huiselijk geweld	Nota Volksgezondheid	Naar meer gezonde jaren	Maart 2003
8	OGGZ, de openbare geestelijke gezondheidszorg	Nota Volksgezondheid	Naar meer gezonde jaren	Maart 2003
9	Ambulante verslavingszorg	Regionaal	Iedereen telt	Januari 2006

- **Kansen aangrijpen op de korte termijn**

Dat alleen voor een beperkt aantal terreinen volledig nieuw beleid wordt geformuleerd in deze nota, neemt niet weg dat bij ieder prestatieveld wel wordt bezien in hoeverre het mogelijk is om de bestaande situatie door middel van eenvoudige en niet al te kostbare maatregelen te verbeteren, bijvoorbeeld door meer samenhang in het beleid aan te brengen. Deze verbeter mogelijkheden worden in de paragraaf ‘Nieuw beleid: Waar willen we naartoe?’ weergegeven.

- **Samenwerking met gemeenten Lisse en Noordwijkerhout**

De gemeente Hillegom heeft met de gemeenten Lisse en Noordwijkerhout een overeenkomst afgesloten tot niet vrijblijvende samenwerking. Bij de voorbereiding op de komst van de Wmo hebben de drie gemeenten al intensief samengewerkt. Hoewel iedere gemeente een eigen, op de lokale situatie afgestemd beleidsplan Wmo heeft opgesteld, hebben de drie gemeenten ambtelijk nauw samengewerkt bij het opstellen van de nota's. Beleidsinhoudelijk komt het beleid van de drie gemeenten op een aantal punten overeen. In de eerste plaats is de algemene visie op maatschappelijke ondersteuning voor de drie gemeenten hetzelfde. Wat betreft de individuele voorzieningen (prestatieveld 6) is het beleid van de drie gemeenten ook overeenkomstig. De drie gemeenten maken deel uit van de ISD Bollenstreek. De ISD Bollenstreek heeft voor de betrokken

gemeenten de Verordening, het verstrekkingenbeleid en het Financieel Besluit Maatschappelijke Ondersteuning opgesteld. In de actieprogramma's per prestatieveld is te lezen of en hoe de gemeenten bij de uitvoering gezamenlijk optrekken.

1.5. Totstandkoming nota.

In februari 2007 is een start gemaakt met de opstelling van deze nota. Nadat de eerste taken rondom de hulp bij het huishouden en enkele subsidieregelingen waren afgerond is gestart met het inventariseren van hetgeen er al binnen de gemeente Hillegom aanwezig is aan voorzieningen en beleid voor de verschillende prestatievelden. Daarnaast is bekeken welke plannen er uit de raad en het college raakvlakken hebben met deze wetgeving.

De nota is in nauwe samenwerking met de gemeente Lisse en Noordwijkerhout opgesteld. De ISD-Bollenstreek heeft prestatieveld 6 beschreven. De gemeente Leiden droeg informatie aan voor prestatieveld 7, 8 en 9 vanuit hun rol als centrum gemeente. Hillegom is een kleine gemeente waarin veel zaken regionaal worden opgepakt, maar De Wmo vraagt op een aantal terreinen om een duidelijke lokale invulling. Het eerste concept werd begin september aan diverse ambtenaren en organisaties verzonden en aan het adviesplatform Wmo. In oktober is het commentaar dat vanuit deze inspraakronde kwam verwerkt. Op 29 oktober is een informatieavond georganiseerd en de nota stond op de website, zodat ook via die weg kon worden gereageerd. Dit is in de Hillegommer en op de website bekend gemaakt. De nota is daarna nog op enkele punten verbeterd en is op 17 december 2007 besproken tijdens de commissievergadering van de commissie Maatschappij en bestuur. We hopen op deze wijze de inwoners voldoende te hebben betrokken bij de opstelling van de nota. Dit is een eerste aanzet. Er komen nog een aantal deelnota's, zie hiervoor het schema op pagina 19. Daarbij zal per onderwerp/prestatieveld worden bekeken welke organisatie kunnen worden betrokken bij de uitwerking van die taken.

Hoofdstuk 2 Visie en Samenhang

Ontwikkeling van nieuwe visie op maatschappelijke ondersteuning.

De Wmo kan op veel verschillende manieren in het gemeentelijke beleid worden ingebed. Met relatief kleine aanpassingen aan het bestaande voorzieningenpakket kan een gemeente al aan de wettelijke vereisten voldoen. Aan de andere kant nodigt de Wmo ook uit tot herbezinning op de rol van de gemeente, burgers en andere betrokken partijen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Waar er voorheen sprake was van een 'tweehoek' overheid en instellingen, brengt de Wmo een verschuiving teweeg richting de driehoek overheid, instellingen en burgers. Deze verschuiving vindt niet van de één op de andere dag plaats, maar vormt een proces van jaren. Van belang is om als gemeente een visie te ontwikkelen op de rol die de gemeente kan en wil vervullen binnen deze nieuwe (krachts)verhouding. Wil de gemeente sterke regie voeren of burgers juist veel verantwoordelijkheid geven? De visie op de gewenste gemeentelijke rol geeft vervolgens richting aan het Wmo-beleid.

2.1. Algemene visie op Maatschappelijke ondersteuning

In diverse nota's staat de visie beschreven, die rijk en gemeenten hebben op het beleid rondom de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Naast de visie die is neergelegd in de contourennota van april 2004 "OP WEG NAAR EEN BESTENDIG STELSEL VOOR LANGDURIGE ZORG EN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING" zijn er onder andere in de coalitieakkoorden en startnotities van de gemeenten Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout en in de strategische visie op de samenwerking beleidsvisies omschreven. In bijlage I vindt u een korte samenvatting van deze visies. Er blijken veel overeenkomsten te zitten tussen deze visies op het terrein van de samenleving, zodat we tot de volgende gezamenlijke visie komen:

VISIE:

Hillegom Lisse en Noordwijkerhout willen gemeenten zijn waar het prettig wonen, leven en werken is. Daarbij horen goede voorzieningen, waardoor de burgers in staat zijn te participeren in de samenleving.

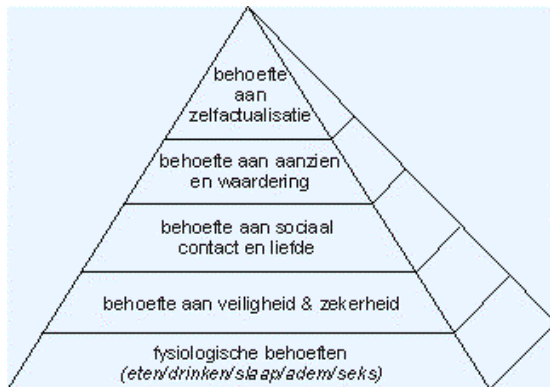
De eigen verantwoordelijkheid van de inwoners staat centraal, maar de gemeente stelt zich als een betrokken, meelevende instantie op wanneer ondersteuning noodzakelijk blijkt.

Om deze visie gestalte te geven besteden we in paragraaf 2 aandacht aan de samenhang tussen de 9 prestatievelden; welk uitgangspunt nemen we voor de inzet van het beleid?

2.2. De Samenhang tussen de prestatievelden.

Er zijn diverse invalshoeken om te kijken naar de invulling en de samenhang tussen de beleidsterreinen van de gemeente, die vallen onder de Wet maatschappelijke ondersteuning of daarmee raakvlakken hebben.

Naar analogie met de piramide van Maslov is een model ontwikkeld waarin de behoefte van de

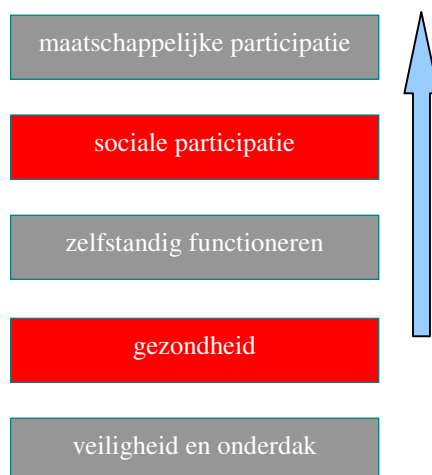

burger centraal staat.³ Daarbij is een behoefte ladder als integraal denkmodel ontwikkeld. Is aan de onderste bouwsteen, de basisbehoefte van een mens (nog) niet voldaan dan moet eerst daarop worden ingezet, voordat aan minder noodzakelijke behoeften aandacht kan worden besteed.

De basisbehoeften bestaan uit fysieke behoeften (eten, drinken, kleding en onderdak). Direct daarboven komt de behoefte aan veiligheid, vervolgens de sociale behoeften ("erbij horen"), daarna de behoefte aan waardering en tot slot de behoefte aan zelfontplooiing. Dit model gaat dus, evenals de Wmo, uit van de kansen en mogelijkheden van mensen en niet van de beperkingen.

Bekijken we de prestatievelden op dit model dan kunnen de prestatievelden van de Wmo worden teruggebracht naar 5 domeinen

In schema:

WMO

Figuur 1

De Wmo-behoeftenladder

³ Gemeente Heerenveen, beleidsnota "Kiemen voor een sterke solidaire samenleving. 2006

In onderstaand schema wordt aangegeven wat de relatie is tussen deze 5 domeinen en de 9 prestatievelden van de Wmo.

De Wmo- behoefte ladder:

maatschappelijke participatie	Prestatieveld 3 informatie en advies en cliëntondersteuning.
sociale participatie	Prestatieveld 1 sociale samenhang bevorderen, leefbaarheid wijken Prestatieveld 4 ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers Prestatieveld 5 deelname maatschappelijk verkeer
zelfstandig functioneren	Prestatieveld 6 verstrekken voorzieningen (+ onderwijs)
gezondheid	Prestatieveld 2 jeugdbeleid Prestatieveld 8 openbare geestelijke gezondheid. Prestatieveld 9 verslavingsbeleid
veiligheid en onderdak	Prestatieveld 7 maatschappelijke opvang

Er zijn ook andere verbanden te leggen. Zo kan ook worden uitgegaan van de levensloop van mensen of van 6 domeinen waaronder 'opgroeien, preventie, zorg en opvang', 'meedoen makkelijker maken' en 'samenleven in buurt en wijk'⁴.

Duidelijk is dat er veel verbanden liggen tussen de 9 prestatievelden. In deze nota behandelen we de prestatievelden in de volgorde van de wet, maar zullen in ieder hoofdstuk aandacht besteden aan de samenhang met andere beleidsvelden en zo mogelijk integraal beleid formuleren.

2.3. Doelgroepen Wmo.

Algemeen

De Wmo heeft als doel iedereen mee te laten doen aan de samenleving. De wet is dus bestemd voor alle inwoners. Meedoen is voor de meeste mensen geen probleem, zij kunnen zich zelf redden en gebruik maken van de beschikbare voorzieningen. Maar er zijn 'kwetsbare' burgers waarvoor een redelijke kans bestaat dat ze voor korte of langere tijd ondersteuning nodig hebben om zichzelf

⁴ Gemeente Veenendaal, beleidsnota Wmo.

(weer) te kunnen redden en waarvoor bijzondere voorzieningen noodzakelijk zijn. Die groepen zijn niet altijd voldoende in beeld. Het betreft de volgende groepen kwetsbare burgers⁵:

1. Mensen met een verstandelijke beperking.
2. Ouderen met psychogeriatrische problemen die zich niet meer op de samenleving oriënteren.
3. Mensen met ernstige en langdurige psychiatrische klachten.
4. Doelgroepen van de openbare geestelijke gezondheidszorg.
  - a. zorgwekkende zorgmijders
  - b. mensen met verslavingsproblemen
  - c. daklozen
5. `Stille' slachtoffers van huiselijk geweld.
6. Mensen met een zintuiglijke beperking.
7. Mensen met een lichamelijke beperking.
8. Groepen allochtone burgers.

Deze groepen hebben kenmerken die maken dat ze niet, of onvoldoende, deel kunnen nemen aan de maatschappij.

Onderstaand volgen een aantal kenmerken die relatief veel (kunnen) voorkomen bij de genoemde doelgroepen.

- Veel leden van deze groepen lezen geen krant, beschikken niet over internet en zijn niet gewend zich op andere informatiebronnen te richten.
- Velen hebben een beperkt sociaal netwerk, zodat zij hieruit weinig informatie krijgen. Bovendien bestaat het, beperkte, netwerk vaak uit mensen van dezelfde doelgroep, die zelf ook weinig informatie hebben. De eigen leefwereld is daardoor beperkt.
- De kennis van de maatschappij is vaak beperkt omdat men nooit geleerd heeft of in staat was om te leren of de opgedane kennis kwijt is geraakt.
- Door de problemen en beperking is de eigen leefwereld heel beperkt.
- Veel mensen uit deze groepen zijn sociaal weinig vaardig en/of vertonen afwijkend gedrag, ten gevolge van beperking of probleem.

Deze kenmerken onderstrepen het belang dat `kwetsbare' burgers hebben bij goede Wmo diensten. In deze nota zal per prestatieveld de omvang van doelgroep worden benoemd en waar mogelijk zullen de specifieke kenmerken toegespitst op het betreffende prestatieveld, worden uitgewerkt.

---

⁵ Bron: invoering Wmo

2.4. De rol van gemeenten

De gemeente kan bij de Wmo verschillende rollen op zich nemen. De keuze hangt af van de situatie en van de voorkeur, capaciteiten en eigenschappen van betrokkenen.

De rol van *financier* betekent dat de gemeente geld beschikbaar stelt voor projecten waarbij anderen zorgen voor de opzet en uitvoering ervan.

Als partijen een probleem willen aanpakken maar elkaar niet kunnen vinden, kan de gemeente als *bruggenbouwer* verbindingen leggen. Een vast aanspreekpunt bijvoorbeeld en de vorming van netwerken maakt het leggen van contact makkelijker.

In de rol van *regisseur* heeft de gemeente een beeld waar ze naar toe wil. De weg naar dat eindplaatje toe is meer in handen van anderen. Het is ook de rol van een niet-alles-kunner die stimuleert, aanjaagt, coördineert, keuzes voorhoudt en waar nodig ook keuzes maakt.

Gemeenten als *projectontwikkelaars* laten beleidsmedewerkers ideeën omzetten in projecten als de partijen in het veld daarvoor niet de kennis en ervaring hebben.

Er zijn ook situaties waarin de gemeente een plan geheel zelf uitwerkt zonder overleg en betrokkenheid van anderen. In deze gevallen heeft de gemeente de rol van *solist*.

Bij de Wmo zal het per prestatieveld verschillen welke rol de gemeente vervult. De regisseursfunctie zal vaak belangrijk zijn, maar ook bruggenbouwer of projectontwikkelaar kan belangrijk zijn om zaken van de grond te tillen.

Deel II De prestatievelden.

Prestatieveld I: Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten.

I.1. Omschrijving en afbakening

In dit prestatieveld staat de mens, in relatie tot de woonomgeving, de leefbaarheid en de sociale samenhang, centraal.

Met samenhang wordt bedoeld op de onderlinge verhoudingen. Kent men elkaar? Heeft men contact met elkaar? Kan men zo nodig een beroep doen op een ander? Het gevoel voor sociale veiligheid en de kwaliteit van buurtcontacten en burenhulp speelt een belangrijke rol.

Bij leefbaarheid spelen verschillende factoren (indicatoren) een rol. Zo moeten er bijvoorbeeld voldoende voorzieningen aanwezig zijn zoals scholen, winkels, parkeerfaciliteiten, openbare verlichting, groen, speelruimte en openbaar vervoer en is de aanwezigheid van zwerfvuil, geluidsoverlast of een verloederd straatbeeld een belangrijke indicatie voor de betrokkenheid van de inwoners bij hun leefomgeving. Leefbaarheid betekent het wonen in een prettige en veilige omgeving. Uitgangspunt bij dit prestatieveld is dat het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid. Niet door de inzet van de door de gemeente gefinancierde professionele organisaties, maar vanuit de bewoners zelf, soms met ondersteuning vanuit de gemeente, de woningbouwcorporatie en/of andere organisaties. Het gaat om de bewoners zelf. Zij vervullen met elkaar de hoofdrol. Het gemeentelijk beleid moet aansluiten bij de initiatieven van de bewoners, of initiatieven stimuleren, zodat de voorzieningen aansluiten bij de wensen en de behoeften van de bewoners.

Sociale samenhang en leefbaarheid raakt aan andere sectoren als wonen, ruimtelijke ordening, veiligheid en economie en sport.

Civil Society

Met de komst van de Wmo is het begrip 'Civil Society' geïntroduceerd. Civil society is een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken. Het gaat uit van betrokkenheid van burgers bij de maatschappij. Civil Society kan zowel vrijwilligerswerk zijn, maar ook bestaan uit andere vormen van betrokkenheid van burgers bij hun buurt. Civil Society loopt als een rode draad door alle prestatievelden, als een middel dat mensen aan elkaar bindt, zodat iedereen kan Meedoen en Meeleven in Hillegom.

Doelgroep

Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid is voor iedereen belangrijk. Voor 'kwetsbare' burgers is dit vooral van belang voor de mate waarin zij in staat zijn zelfstandig te wonen en de regie te kunnen (blijven) voeren over hun eigen leven.

I.2. Huidig beleid

Er is geen aparte nota , waarin het beleid is beschreven rondom de sociale samenhang en leefbaarheid van Hillegom. Wel zijn er bijvoorbeeld de nota Visie en vormgeving, welzijnsbeleid gemeente Hillegom en de nota Speelruimtebeleid, waarin aspecten van dit prestatieveld voorkomen. Sommige zaken zijn regionaal opgepakt. Zo staat in de gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek van 2005:

Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek .2005

Naar aanleiding van de “nota ruimte” van het ministerie VROM werd de gebiedsuitwerking voor het gebied Haarlemmermeer-Bollenstreek verder uitgewerkt. Daarin wordt naast de ruimtelijke ontwikkelingen aandacht besteed aan de maatschappelijke ontwikkeling in deze regio. Hieronder een (geactualiseerde) samenvatting van de betreffende paragraaf uit deze nota⁶:

Bollenstreek

Actuele situatie

De Bollenstreek omvat 4 gemeenten die deel uitmaken van de vroegere regio Duin- en Bollenstreek. De gemeenten Teylingen, Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout. Per 1 januari 2008 neemt ook de gemeente Noordwijk deel aan de ISD Bollenstreek. Alle gemeenten hebben een redelijk goed voorzieningenniveau; inwoners kunnen veel binnen hun eigen gemeentegrenzen vinden. Lisse vervult met haar relatief grote winkelcentrum, de vestiging van het CWI voor de Duin- en Bollenstreek en de ISD Bollenstreek een zekere regionale centrumfunctie. In de gemeenten zijn Scholengemeenschappen voor VO gevestigd. De gemeenten hebben een heel behoorlijk aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen voor jongeren, culturele voorzieningen, recreatiemogelijkheden (duin- en plassen gebied) en toeristische trekpleisters (bollenvelden, Keukenhof, musea). De gemeenten kennen een sterk sociaal leven waar veel verenigingen zijn en veel vrijwilligerswerk verricht wordt. De onderlinge bereikbaarheid van de dorpen per Openbaar Vervoer is vrij goed, er zijn diverse busverbindingen, en twee gemeenten hebben een NS-station.

In een aantal gemeentelijke nota's zijn beleidsuitgangspunten beschreven, die aangeven welke richting Hillegom wil inslaan om sociale samenhang en leefbaarheid te bereiken. Daarbij staat het integrale beleid, dat interactief met betrokken partijen wordt ontwikkeld centraal. Ook de raad heeft de sociale cohesie opgenomen in de strategische raadsagenda.

Hieronder enkele voorbeelden uit nota's:

---

⁶ De Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek,werkdokument bouwstenen 2005.

Uit de geactualiseerde woonvisie 2004 van 16 februari 2004:

Naar een woonzorgzone

De gemeente Hillegom zet in op een integraal aanbod van voorzieningen voor wonen, welzijn en zorg. Daarbij is naast de 'care'(zorg) ook aandacht voor de 'cure'(genezen) in de zorg. Uitgangspunten bij die afstemming zijn:

- Partijen stemmen hun aanbod op elkaar af en zorgen voor voldoende aanbod (wonen-welzijn-zorg).
- Welzijn- en zorgaanbod moeten voor iedereen in Hillegom beschikbaar zijn ongeacht de woonplek.
- Specifieke verantwoordelijkheid van de gemeente hierbij is een veilige en toegankelijke woonomgeving.
- De afstemming moet bijdragen aan de integratie van zorgdoelgroepen in de samenleving.

De woonzorgzone is een gebied binnen een wijk met een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg (inclusief aandacht voor toegankelijkheid en bereikbaarheid). In een woonzorgzone wonen mensen van alle leeftijden met én zonder zorgvraag. Dit laatste is essentieel vanwege de integratie van zorgdoelgroepen in de samenleving.

In het speelruimteplan” Buitenspelen, ja leuk” uit 2003 werd als doelstelling opgenomen:

“De gemeente Hillegom heeft zich tot doel gesteld om, in samenspraak met belanghebbenden, te komen tot een praktisch en breed gedragen speelruimteplan, waarin over een periode van tien jaar de lijn wordt uitgezet voor speelmogelijkheden voor kinderen van 0 tot en met 18 jaar in de openbare ruimte”

Sinds de vaststelling van dit plan zijn meerdere spelterreintjes aangepast in overleg met de buurtbewoners.

Ook in de nota speeltuinenbeleid “Samenspel” is aangegeven dat de gemeente de speeltuinen belangrijk vindt voor de cohesie in de buurt.

Stimuleren speeltuinverenigingen

Speeltuinverenigingen vormen een ontmoetingsplek voor kinderen, jeugd, jongeren, ouders en buurtbewoners. Daarnaast hebben speeltuinverenigingen een functie in het versterken van de cohesie in een buurt en het promoten van vrijwilligerswerk.

Tenslotte uit de nota lokaal veiligheidsbeleid Hillegom “Samenwerken aan veiligheid”

2005-2007:

Het begrip “veiligheid” is te omschrijven als het aanwezig zijn van een gewenste mate van ordening en rust in het openbare leven, van bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute of dreigende aantastingen en het aanwezig zijn van basisvrijheden zoals bijvoorbeeld bewegingsvrijheid. Onveiligheid is dan te omschrijven als alles wat daarop een inbreuk maakt. Feitelijke aantastingen van de veiligheid, ook wel objectieve (on)veiligheid genoemd, betekent per definitie dat er sprake is van onveiligheid. Gevoelens van onveiligheid (subjectieve onveiligheid) blijken in sommige gevallen niet samen te hangen met de objectieve kans slachtoffer te worden van een misdrijf of een ongeval.

Het bevorderen van veiligheid is een kerntaak van de overheid. Het integraal veiligheidsbeleid moet zich richten op het terugdringen van feitelijke inbreuken en van onveiligheidsgevoelens bij de inwoners. De gemeente heeft een regierol als het gaat om de aansturing, ontwikkeling en uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid. Op lokaal niveau maakt de gemeente met andere partners die ook werkzaam zijn op het gebied van c.q. belang hebben bij veiligheid (politie, brandweer, scholen, woningcorporaties, horeca, maatschappelijk werk etc.) afspraken over de te treffen maatregelen.

Kernwoorden voor dit plan zijn samenwerken, preventie en integraal.

In de gemeentelijke organisatie moeten veiligheid en het werken aan veiligheid goed zijn ingebed.

Inmiddels is een nieuwe nota veiligheidsbeleid in ontwikkeling. Een eerste analyse wordt besproken in de commissie Maatschappij en bestuur.

Structuurvisie

Voor de opstelling van de structuurvisie zijn bijeenkomsten georganiseerd met organisaties en inwoners, waarbij men discussieerde over de toekomst van Hillegom. Daarbij kwamen de onderwerpen landschap, de bollenteelt, het bedrijfsleven, de voorzieningen, werken en wonen aan de orde. Aan de hand van deze bijeenkomsten en reacties op stellingen wordt het beleid verder vorm gegeven.

1.3. Bestaand aanbod

Er is een rijk verenigingsleven in Hillegom. Veel organisaties organiseren activiteiten op eigen initiatief. De gemeente waardeert een aantal verenigingen via een jaarlijkse subsidie. Enkele basisvoorzieningen⁷ ontvangen een budgetsubsidie. Jaarlijks worden de subsidies vastgesteld in het jaarprogramma welzijnsactiviteiten.

---

⁷ een door de gemeente, of een door het gemeentebestuur aangewezen instelling, tot

Een globale opsomming van organisaties die actief zijn in Hillegom:

- Speeltuinverenigingen, die naast de speeltuin ook vaak een buurtfunctie vervullen.
- Buurtvereniging “De Buurt”.
- Organisaties op het gebied van kunst, cultuur en recreatie.
- Organisaties voor vormings- en ontwikkelingswerk.
- Sportorganisaties.
- Organisaties voor ouderenwerk.
- Organisaties voor jeugd- en jongerenwerk.
- Organisaties voor maatschappelijke dienstverlening.
- Vluchtelingenwerk.
- Diverse belangenorganisaties.
-

Er zijn 55 speelterreintjes in Hillegom met 260 speeltoestellen. Bij herstel en wijzigingen van deze speelterreinen wordt in overleg met de buurtbewoners een plan gemaakt. Daarbij wordt een relatie gelegd met het aantal kinderen uit bepaalde leeftijdsgroepen in die buurt.

I.4. Nieuw beleid, waar willen we naar toe?

Veiligheid:

De nota “Samenwerken aan Veiligheid” geeft 27 actiepunten om de veiligheid te vergroten.

De volgende actiepunten worden de komende jaren verder in behandeling genomen.

1. Het veiligheidsgevoel in de openbare ruimte vergroten door onder andere verbeteringen in de openbare verlichting en het tegengaan van zwerfvuil.

2. Beter inzicht verkrijgen in de problematiek rond huiselijk geweld door aansluiting bij het regionale steun en adviespunt huiselijk geweld en samenwerking in de zorgnetwerken.

3. Preventieve maatregelen om het aantal woninginbraken te verminderen, onder andere door toepassen van het politie keurmerk veilig wonen bij nieuwbouw en verbouw van woningen.

Voorlichting over de eisen voor dit keurmerk geven aan inwoners.

4. De verkeersveiligheid vergroten door uitvoering van het programma “Duurzaam veilig”.

Contacten leggen tussen jongeren en ouderen:

---

stand te brengen en te houden voorziening, die een product voor een onbepaalde periode aanbiedt aan de Hillegomse samenleving. Het product behelst één of meerdere basisfuncties binnen het brede welzijnsterrein. De basisvoorziening heeft een preventieve functie, waarbij extra aandachtgeboden blijft ter zake de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen. Bij een basisvoorziening gaat het om opvang en maatschappelijke dienstverlening, ondersteuning aan het particulier initiatief, ontmoeting, ontspanning en ontplooiing.

Buurt voor alle leeftijden is een methodiek gericht op intergenerationale buurtontwikkeling in het kader van sociaal beleid, uitgevoerd in 2006 door PJ Partners in de Duin- en Bollenstreek in samenwerking met Valent. In Lisse wordt hier actief mee gewerkt.

Buurt voor alle leeftijden wil bereiken dat jongeren en ouderen een positieve betekenis hebben voor elkaar en voor de buurt.

In Hillegom is dit project opgepakt door een samenwerkingsverband tussen SWO-H en Spant Welzijn met de Hillegomse variant van het intergenerationele werken genaamd: "Hillegom, dorp voor alle leeftijden" Hiervoor is een projectplan opgesteld. De gemeente ondersteund het plan met een projectsubsidie.

Contacten voor mensen met een verstandelijke beperking.

Mensen met een verstandelijke beperking nemen slechts in geringe mate deel aan de activiteiten in hun woonomgeving. Vaak zijn zij aangewezen op (regionale) activiteiten die speciaal op deze doelgroep gericht zijn (categoraal). Er zijn bijvoorbeeld weinig verenigingen die mensen met een verstandelijke beperking accepteren. Ook binnen de woonomgeving ondervinden deze mensen allerlei problemen en blijkt acceptatie, laat staan integratie, vaak nog een stap te ver. Om toch de sociale samenhang voor alle burgers te bevorderen, zullen ten behoeve van deze groep mensen extra activiteiten ontwikkeld moeten worden.

Projecten Civil Society.

In Holland Rijnland verband is een prijsvraag uitgeschreven waarbij organisaties uit de regio een project kunnen aanleveren waarbij de binding in een wijk of buurt wordt bevorderd. De informatie is aan diverse organisaties in Hillegom verzonden. Er worden uiteindelijk twee projecten gesubsidieerd en daadwerkelijk uitgevoerd. Vanuit Hillegom is een aanvraag ingediend voor de oprichting van een Familie Sportschool. Dit project wordt direct gesteund door PAGO (beschikbaarstelling van grond) en Spant Welzijn (samenwerking jeugd & jongerenwerk / breedtesport / Rots en Water trainingen)

Gemeentelijk subsidiebeleid.

Het gemeentelijk subsidie beleid wordt herzien. In december 2007 is een nieuwe algemene subsidieverordening vastgesteld. De uitvoeringsvoorschriften werden in overleg met de doelgroep verder uitgewerkt. Uitgangspunt is dat het voorzieningen niveau gehandhaafd blijft.

Jaarlijks wordt voor innovatieve projecten projectsubsidie beschikbaar gesteld. Daarvoor worden speerpunten van beleid door de Raad benoemd. Aan de raad wordt voorgesteld de projecten, die de sociale cohesie bevorderen tot speerpunt te benoemen in 2008 en 2009.

Indicatoren

Aantal huisuitzettingen.

Aantal gevallen van huiselijk geweld.

Aantal inbraken.

Aantal ongevallen.

I.5. Relatie tot overige prestatievelden

Prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten hangt nauw samen met prestatieveld 2, opvoedingsondersteuning, doordat een leefomgeving met voldoende speelgelegenheid en andere voorzieningen, waar buurtbewoners contact hebben met elkaar, bijdraagt aan een positief opvoedingsklimaat. Prestatieveld 4: voldoende mantelzorgers en vrijwilligers en prestatieveld 5, maatschappelijke voorzieningen, dragen eveneens bij aan de sociale samenhang en de leefbaarheid van het dorp.

Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

2.1. Omschrijving en afbakening

Dit prestatieveld is gericht op jeugdigen van 0 tot en met 18 jaar, die een relatief hoog risico lopen op een ontwikkelingsachterstand of op schooluitval. Daarbij spelen ook de ouders van deze groep een belangrijke rol. Bij deze groep kan zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg (nog) voorkomen worden. De ouders zijn natuurlijk de eerstverantwoordelijken voor de jeugdigen. De ondersteuning van de gemeente is er op gericht om die ouderlijke rol op verantwoorde wijze te kunnen vervullen. Concreet eist de Wmo van gemeenten dat zij een sluitend aanbod van op preventie gerichte opvoedings-, opgroei- en gezinsondersteuning realiseren. Dit prestatieveld is een aanvulling op de in de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Leerplichtwet vastgelegde taken.

Ook de provincie heeft een duidelijke taak als het gaat om het jeugdbeleid. Zij is wettelijk verantwoordelijk voor de voorzieningen die zijn opgenomen in de Wet op de Jeugdzorg en voor de Bureaus Jeugdzorg. De jeugdzorg van de provincie is bedoeld voor kinderen en jongeren bij wie sprake is van ernstige opgroei- en opvoedproblematiek.

Om ervoor te zorgen dat de provinciale jeugdzorg en de preventieve ondersteuning van gemeenten goed op elkaar aansluiten, hebben het Rijk en de VNG vijf functies voor het preventieve jeugdbeleid geformuleerd. Deze vijf functies waarborgen ook een goede aansluiting bij de overige onderdelen van het gemeentelijke jeugdbeleid. Het betreft de volgende vijf functies:

- het verstrekken van informatie en advies aan ouders, kinderen, jeugdigen en intermediairs over opvoeden en opgroeien;
- het signaleren van problemen door instellingen als de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs;
- de toeleiding tot het lokale en regionale hulpaanbod;
- licht pedagogische hulp (opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan);
- coördinatie van zorg in het gezin op lokaal niveau (het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen voorzover deze niet reeds onder de Wcpv (basistaken-pakket jeugdgezondheidszorg) is gebracht.

2.2. Huidig regionaal beleid

2.2.1. Convenant 'Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004-2007'

Op 25 juni 2004 heeft de gemeente Hillegom, net als alle andere gemeenten in onze regio, een convenant 'Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004-2007' afgesloten met de provincie Zuid-Holland. Dit convenant regelt de afstemming en samenwerking voor jeugdzorgbeleid, dat onder de verantwoordelijkheid van de provincie valt en het preventieve lokale jeugdbeleid, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Het convenant richt zich op de volgende speerpunten:

- versterking van het aanbod opvoedingsondersteuning en gezinsondersteuning;
- verbetering van de aansluiting onderwijs - jeugdzorg, in het bijzonder het voorkomen van schooluitval;
- aanpak jeugdcriminaliteit en kindermishandeling.

Met de gedeputeerde is eind 2006 afgesproken om het convenant met één jaar te verlengen om deze gelijk op te laten lopen met de Regionale Agenda Samenleving 2006-2008 van Holland Rijnland. Het convenant blijft dus tot en met 2008 geldig. De effecten van dit convenant worden jaarlijks gemonitord.

2.2.2. Afspraken van het portefeuillehoudersoverleg sociale agenda

Het algemeen bestuur van de regio Holland Rijnland heeft op 15 december 2004 de Sociale Agenda vastgesteld. In de lijn van het convenant met de provincie zijn binnen de Sociale Agenda afspraken gemaakt voor het jeugdbeleid, namelijk:

- Continueren en verbeteren van de gezamenlijke inzet op het gebied van leerplichthandhaving en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten;
- Ten aanzien van de jeugdhulpverlening:
  - Stimuleren van ketenvorming tussen gemeentelijk (jeugdwerk en maatschappelijk werk) en provinciale delen van de keten op het gebied van jeugdhulpverlening
  - Ondersteunen van integrale jeugdhulpverlening en gesprekspartnerschap met andere beleidsvelden als bijvoorbeeld veiligheid en gezondheidszorg.

2.2.3. Convenant 'Ketenaanpak Jeugdbeleid, Jeugdzorg en Gezinsondersteuning Zuid-Holland Noord'

Ter realisatie van een verbetering van de aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg, is nog een ander convenant opgesteld met alle ketenpartners. Dit convenant heet 'Ketenaanpak Jeugdbeleid ,Jeugdzorg en Gezinsondersteuning (Vroegsignalering en Zorgcoördinatie) Zuid-Holland Noord 2007- 2010,' en is op 16 maart 2007 ondertekend. Het idee achter het convenant is dat betere afstemming en samenwerking nodig is tussen alle partijen die zich bezighouden met preventieve ondersteuning van jeugdigen en jeugdzorg. In de landelijke media is het gebrek aan samenwerking in concrete gevallen meerdere malen belicht. Het convenant richt zich op de volgende zaken:

- Het ontwikkelen van een sluitende informatieketen. Dat wil zeggen het inrichten van een centraal meldpunt voor vroegsignalering, registratie en combinatie van signalen, terugkoppeling naar hulpverleners en het kunnen volgen van kinderen en gezinnen met ernstige problemen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van een nog op te zetten verwijzindex en het te implementeren elektronisch kinddossier;
- Het ontwikkelen van een sluitende zorgketen. Daarvoor is het nodig dat zorginstellingen hun werkwijzen voor signalering, diagnostiek/intake enzovoort op elkaar afstemmen en dat zij onderling afspraken hebben over het uitwisselen van informatie, over het samen aanpakken van problemen en over de coördinatie van zorg. Uitgangspunt daarbij is dat gewerkt wordt vanuit de belangen van het kind. Bovendien moet voor ouders en kind duidelijk zijn waar zij met hun hulpvraag terecht kunnen en welk hulpaanbod aanwezig is.
- Het ontwikkelen van een sluitende bestuursketen. Deze heeft tot doel dat er op lokaal niveau voldoende regie en doorzettingsmacht aanwezig is om kinderen of gezinnen dat te bieden wat ze op dat moment nodig hebben;
- Het ontwikkelen van Centra voor Jeugd en Gezin, waarin de ketens van informatie, zorg en bestuurlijke regie bij elkaar komen. Met als resultaat dat deze centra ook (kunnen) functioneren als voorziening waar ouders en jongeren zelf terecht kunnen. Daartoe worden in de regio Holland Rijnland pilotcentra Jeugd en Gezin opgezet.

2.2.4 huidig lokaal beleid.

In 2000 is de nota lokaal jeugdbeleid vastgesteld. Hierin staan aan de hand van de verschillende leefgebieden van jeugd en jongeren aanbevelingen geformuleerd voor de verschillende leeftijdsklassen. Op basis hiervan is de prioriteitsstelling geformuleerd, deze is in 2003 geëvalueerd. De prioriteiten zijn onveranderd gebleven maar wel aangevuld;

1. Het verbeteren van samenhang in beleid en uitvoering.

Binnen 2 signaleringsnetwerken wordt samengewerkt met maatschappelijke en zorgpartijen(zie schema). Het doel is om problemen van jongeren zo snel mogelijk te signaleren en aan te pakken, vaak door verwijzing.

Binnen dit thema heeft Hillegom ook meegewerkt aan de totstandkoming van de 2 hiervoor genoemde convenanten. De komende jaren werkt Hillegom mee aan de uitvoering van de afspraken in de convenanten in regionaal verband. Voor de effectiviteit van de signaleringsnetwerken is de uitvoering van het convenant Ketenaanpak van groot belang.

2. Versterken van jongerenparticipatie.

De gemeente wil in samenspraak met Spant Welzijn een nieuwe vorm voor jongerenparticipatie neerzetten. Met name de drie jongerenwerkers vervullen hierin een belangrijke rol.

3. Binnen het GOA, inmiddels Onderwijs Achterstanden Beleid wordt ingezet op Voor- en Vroegschoolse educatie en op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten (zie elders).
  4. In het kader van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) heeft de gemeente de taak een agenda op te stellen voor het jeugd- en onderwijsbeleid. Hier zullen ook zorginstellingen bij betrokken worden en zal een verbinding moeten ontstaan tussen onderwijs, peuterspeelzalen, kinderopvang, jeugdzorg en opvoedingsondersteuning.
  5. De staatssecretaris heeft in juli 2007 de harmonisatie aangekondigd van de kinderopvang en peuterspeelzalen in de brief "Samen spelen. Samen leren".
  6. Het uitbreiden, omvormen of juist versterken van activiteiten voor jongeren.
- Dit vindt plaats door facilitering van verenigingen via vrijwilligersondersteuning en via subsidies. Ook de jongerenwerkers vervullen een belangrijke signalerende rol.

2.3. Bestaand aanbod

Functie	Product/ hoofduitvoerder	Omschrijving
Informatie en advies	Regionale website/ Project Jongereninformatie PJ Partners	Deze regionale website heet www.overnuit.nl .
	Spant Welzijn	Via 3 Jongerenwerkers.
	Folderverspreiding via bibliotheek, school en Solution	Op diverse plekken in het dorp staat zogenaamd JIP's oftewel folderrekken met jongereninformatie.
	GGD Hollands Midden	Digitale sociale kaart van Zuid-Holland Noord met informatie over zo'n 1500 organisaties die actief zijn op het gebied van zorg, welzijn en wonen. www.zorgwelrijnland.nl
Signalering/ en toeleiding	Signaleringsoverleg Jeugd/ Valent	Structureel overleg met politie, jongeren-werker, JPP (Jongeren Preventie Project), Algemeen Maatschappelijke Werk, is ook schoolmaatschappelijk werk, Regionaal Bureau Leerplicht, Bureau HALT, Bureau Jeugdzorg en Gemeente Hillegom. Doel is vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen en jongeren van 10 tot en met 23 jaar.
	Signaleringsnetwerk Jeugd en preventie	Structureel overleg met politie, jongeren-werker, directeur welzijnsstichting, medewerker Openbare Orde en Veiligheid en medewerker Jeugdbeleid van Gemeente Hillegom en soms beheerder zwembad en wijkmeester. Doel is vroegtijdig signaleren en ingrijpen bij problemen met jongeren in de buitenruimte.
	Zorg Advies Teams (0-4 jaar, 4-12 jaar en 12-18 jaar), een samenwerkingsverband van verschillende organisaties.	gericht op het vroegtijdig signaleren van problemen bij jeugdigen en hun opvoeders.

Functie	Product/ hoofduitvoerder	Omschrijving
	Jongeren preventie project (JPP), onderdeel van het AMW	Dit project richt zich op jongeren van 12 tot en met 24 jaar met problemen op school, straat of thuis. Deze jongeren worden door het JPP actief benaderd. Het JPP biedt hulp, advies en ondersteuning en maakt deel uit van het signaleringsoverleg.
	Spant Welzijn	2 Jongerenwerkers, ambulante en tienerwerk.
	Regionaal Jongerenloket Voortijdig schoolverlaters	Overleg tussen ISD Bollenstreek Regionale Meld- en Coördinatie (RMC) functionaris en Leerplichtfunctionaris
	Zorgnetwerkoverleg/ GGD Bollenstreek	Overleg met ISD Bollenstreek, PAGO, politie, Algemeen Maatschappelijke Werk, GGD en gemeente over jongeren waarbij sprake is van complexe, meervoudige problemen en vaak ook overlast.
	Diverse projecten GGD Hollands Midden	Onder andere projecten 'Vermoeden kindermishandeling', 'Huiselijk geweld' en 'Kindspoor'.
Lichte pedagogische hulp	Opvoedbureau Duin- en Bollenstreek, een Regionaal samenwerkingsverband van Valent, GGD en JSO	Het opvoedbureau geeft opvoedingsondersteuning aan ouders en/of verzorgers van kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar in de vorm van een spreekuur in het gezondheidscentrum (6 uur per week) en Oudercursussen 'Opvoeden & Zo!', 'Een puber in huis' en 'Drukke kinderen'.
	Spant Welzijn	Rots en Water training door jongerenwerkers
	Stevig ouderschap, Valent	Opvoedingsondersteuning aan gezinnen met een verhoogd risico op opvoedingsproblematiek.
	GGD Hollands Midden	Basiszorgcoördinatie Kwetsbare Kinderen, voor kinderen waarvan één of beide ouders psychiatrische- en/of verslavingsproblematiek hebben.
Coördinatie van zorg	Katwijk en Leiden (en Alphen aan de Rijn)	Pilot voor gezinscoaching dat t.z.t. wordt overgedragen aan de overige gemeenten van Holland Rijnland.

2.4. Nieuw beleid

- Participatie binnen de regionale ontwikkelingen van Holland Rijnland.
- Centrum voor jeugd en gezin. In regionaal verband (Holland Rijnland) is Noordwijkerhout voorgedragen als pilot. De gemeente Hillegom volgt de pilot en maakt aan de hand van deze pilot verdere afspraken.

2.5. Actieprogramma en indicatoren

Gezien de sterke regionale component van dit prestatieveld, worden ter informatie ook de regionale actiepunten genoemd, die in de komende periode worden ondernomen.

Lokale actiepunten 2008-2011

Actiepunt	Verantwoordelijke	Planning
Signaleringsfunctie peuterspeelzaalwerk Signaleringsfunctie Jeugd en Jongerenwerk	PJ Partners in HRL verband Gemeente Hillegom, Spant Welzijn en platform Jeugd en jongeren.	2007-2008 2008
Verbeteren lokale voorlichting over regionale aanbod aan preventieve ondersteuning, (hebben we niet)	Gemeente Hillegom, afdeling Beleid en Ontwikkeling	2008- 2009
p.m. Alle actiepunten die voortkomen uit het convenant Ketenaanpak Jeugdzorg en gezinsondersteuning lokaal implementeren	Gemeente Hillegom Afdeling Beleid en Ontwikkeling	Vanaf 2009

Regionale actiepunten 2008-2011, al beginnend in 2007

Actiepunt	Verantwoordelijke	Planning
Uitvoering pilot voor een verwijsindex/ EKD.	p.m.	p.m.
Uitvoering pilot voor Centra voor jeugd en gezin. Noordwijkerhout.		
Uitvoering pilot harmonisatie van indicatiestellingen in de zorgketen.	p.m.	p.m.
Uitvoering pilot voor een regionaal meld- en coördinatiepunt voor meervoudige probleemgezinnen.	p.m.	p.m.
Uitvoering pilot coördinatie van zorg.	p.m.	p.m.

2.6. Relatie tot de overige prestatievelden

Een veilige leefomgeving en voldoende mogelijkheden voor sport, cultuur en recreatie zijn belangrijke voorwaarden om jeugd en jongeren op te kunnen laten groeien tot volwaardige en zelfbewuste burgers. Ook met prestatieveld 3 is er een relatie omdat de verplichte informatie- en adviesfunctie van gemeenten zich ook op hen moet richten. Met prestatieveld 4 liggen er dwarsverbanden. Zo kan bijvoorbeeld het doen van vrijwilligerswerk onder jongeren gestimuleerd worden middels het organiseren van workshops of maatschappelijke stages in het onderwijs. Op deze wijze wordt er een stukje bewustzijn gecreëerd wat weer zijn weerslag heeft op de civil society. Problematiek met geestelijke gezondheid, verslaving en huiselijk geweld doen zich niet alleen bij volwassenen voor maar ook bij kinderen en jongeren. Hierdoor liggen er ook relaties met de prestatievelden 7, 8 en 9.

Indicatoren:

Er zijn op dit moment geen concrete indicatoren vastgesteld. In de nieuwe nota jeugdbeleid moeten deze worden opgenomen. Gedacht kan worden aan:

- deelname cursussen / projecten;
- gegevens over kindermishandeling;
- gegevens over huizeijk geweld;
- casussen zorgnetwerken.

Prestatieveld 3 Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

3.1. Omschrijving en afbakening

Informatie en advies omvat de activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het rijk wil dat de gemeente zich daarbij laat leiden door de 'één-loket-gedachte': een burger hoeft zich in principe niet vaker dan éénmaal tot de gemeente te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Daarbij mag de gemeente zich niet beperken tot die voorzieningen die zij zelf aanbiedt oftewel de individuele Wmo-voorzieningen (woningaanpassing, verhuisvoorziening, rolstoel of huishoudelijke hulp). De gemeente dient ook informatie te geven over relevante aangrenzende terreinen zoals bijvoorbeeld wonen en zorg. Wij als gemeente Hillegom ondersteunen dit uitgangspunt en hebben dit uitgangspunt gehanteerd bij het opzetten van ons Lokaal Loket Hillegom. Ook de bibliotheek functioneert steeds meer als centrum voor informatie en advies voor een brede doelgroep. Deze informatie is minder zorgvraag gericht.

Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies. De vraag verhelderen, het probleem definiëren, mogelijkheden in kaart brengen, kortdurende ondersteuning bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem, maken er deel van uit. De ondersteuning is vooral gericht op mensen die voor een complex probleem of situatie staan en die niet in staat zijn om dit probleem zelf of met hulp van hun omgeving op te lossen. Voor een overzicht van de doelgroepen waarop cliëntondersteuning zich met name richt, zie tabel 3.1.

Cliëntondersteuning kan in verschillende vormen plaatsvinden, uiteenlopend van een gesprek, schriftelijk informatiemateriaal, themabijeenkomsten en zelfhulpgroepen. De eis die over het algemeen aan cliëntondersteuning gesteld wordt is dat het laagdrempelig, vraaggericht, onafhankelijk, continue, deskundig en lokaal ingebed moet zijn. Het doel van de ondersteuning is mensen in staat te stellen om zelf weer de regie te nemen over hun omstandigheden, al dan niet met hulp hun directe omgeving. De cliëntondersteuning kan preventief werken op het inzetten van zwaardere en duurdere vormen van zorg en hulpverlening en is korter en minder intensief dan begeleiding of hulpverlening.

Gemeenten zijn al vertrouwd met informatie, advies en cliëntondersteuning aan ouderen, mensen met een beperking en mensen met psychosociale problemen. Nieuw is de verantwoordelijkheid voor de doelgroepen mantelzorgers en mensen met psychische problemen.

3.2. Huidig beleid

Het gemeentelijk beleid is gericht op laagdrempelige voorzieningen, waar mensen direct terecht kunnen. Daarbij staat een klantvriendelijke aanpak voorop.

Met de opening van Lokaal Loket Hillegom in november 2004 heeft de gemeente, samen met 8 andere organisaties, al een belangrijke stap gezet voor dit prestatieveld. Uit de eerste evaluatie van begin 2007 blijkt dat de bevolking positief is over de dienstverlening via het loket. Er zijn nog wel verbeteringen mogelijk op het gebied van de integrale advisering, de privacy en de monitoring van gegevens. Ook de afstemming tussen de verschillende partijen verdient extra aandacht, zodat deelname voor alle participanten een meerwaarde heeft.

Naast de toegang tot informatie en advies bij het Lokaal loket is er de gemeentelijke balie voor de producten van de gemeente zelf en zijn er laagdrempelige informatie mogelijkheden via de ouderenadviseur, het algemeen maatschappelijk werk, de MEE-organisatie, stichting vluchtelingenwerk, HOZO, e.d.

Voor meer algemene informatie kunnen de inwoners van Hillegom bij de bibliotheek terecht. Via het project Bibliotheekvernieuwing streeft de gemeente na om een basisbibliotheek te realiseren, die invulling geeft aan 5 kernfuncties⁸.

1 Kennis- en informatievoorziening:

De basisbibliotheek als warenhuis van kennis en informatie.

De bibliotheek biedt met de collectie als basis mogelijkheden tot uitlenen, raadplegen, Vraagbemiddeling. In het bijzonder kan hierbij overheidsinformatie betrokken worden en informatiepunten op het gebied van bij voorbeeld jeugd, opvoeding, zorg en gezondheid.

2 Educatie:

De basisbibliotheek als centrum voor ontwikkeling en educatie.

De bibliotheek stelt projectcollecties samen, biedt studiemogelijkheid voor scholieren, studenten en autodidacten met bijbehorende voorzieningen, ondersteunt het onderwijs, in de eerste plaats met de mediatheek, maar ook door lessen in informatievaardigheden. Informatievaardigheden worden ook overgebracht aan andere doelgroepen.

3 Cultuur:

De basisbibliotheek als encyclopedie van kunst en cultuur.

De bibliotheek presenteert uitingen van en materialen over intellectuele en artistieke activiteiten. Historische of anderszins belangwekkende collecties worden bewaard en beschikbaar gesteld. De bibliotheek sluit aan op de lokale en

⁸ www.bibliotheekvernieuwing.nl

provinciale culturele tradities. Door samenwerking met andere culturele instellingen geeft de bibliotheek informatie over de achtergronden van museale presentaties en tentoonstellingen, over muziek- en toneeluitvoeringen.

De bibliotheek verbindt professionele en amateurkunst door lezingen, specifieke collecties bij kunstuitingen, en door het bieden van gerichte dienstverlening, zoals programma-informatie en kaartverkoop.

4 Lezen en literatuur:

De basisbibliotheek als inspiratiebron van lezen en literatuur.

De bibliotheek biedt voor jeugd en jongeren van 0 tot 18 jaar een doorlopende leeslijn en een daarop aansluitende collectie. De collectie voor volwassenen sluit aan op het leesgedrag van de lokale bevolking (gedifferentieerd naar doelgroepen en behoeften), maar biedt ook een eenvoudige toegang tot de totale collectie van de Nederlandse openbare bibliotheken. Ook minder frequent gevraagde boeken die deel uitmaken van de literaire canon zijn in de collectie aanwezig. Literaire lezingen en voordrachten behoren tot de standaardactiviteiten op het gebied van leesbevordering.

5 Ontmoeting en debat:

De basisbibliotheek als podium voor ontmoeting en debat.

De bibliotheek is de neutrale, objectieve, niet partijdige ontmoetingsplaats, waar alle groepen van de samenleving elkaar kunnen tegenkomen. De bibliotheek biedt ruimte als vrijplaats voor lokale initiatieven, voor debat over maatschappelijke thema's, voor voorlichting over complexe onderwerpen en discussie over onderwerpen van lokaal, regionaal, landelijk of mondiaal belang. Effecten als 'stille emancipatie' worden uitdrukkelijk betrokken bij de wijze van handelen van de bibliotheek.

De bibliotheek Hillegom werkt hierbij samen met de gemeente Bennebroek, Vogelenzang, Zandvoort, en Bloemendaal als bibliotheek Duinrand.

De bibliotheek werkt ook actief samen met de Stichting welzijn ouderen en de scholen.

3.3. Bestaand aanbod

Hieronder wordt het bestaand aanbod van de gemeente Hillegom aan informatie, advies en cliëntondersteuning toegelicht.

In het gemeentehuis is het Lokaal Loket Hillegom gevestigd. Dit is een samenwerkingsverband van negen organisaties, namelijk Gemeente Hillegom, woningstichting PAGO, Stichting Welzijn Ouderen Hillegom, Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek, Valent RDB voor zorg, welzijn en wonen,

Algemeen Maatschappelijk Werk (onderdeel van Valent RDB), Stichting HOZO en MEE. De adviseurs die in het loket werkzaam zijn worden vanuit hun instelling in het loket te werk gesteld. De coördinatie van het loket is in handen van een medewerker van de gemeente.

Alle Hillegommers kunnen op werkdagen tussen 9.00 en 12.00 uur bij het loket terecht. Het lokaal Loket heeft een eigen website www.lokaallokethillegom.nl

De loketadviseurs geven informatie en advies en wijzen de cliënten de weg op het gebied van wonen, zorg, welzijn en inkomensondersteuning. Daarnaast vormt het loket de toegang tot de individuele Wmo-voorzieningen; de aanvragen hiervoor bij de ISD Bollenstreek lopen via het loket. Het loket hanteert een groeimodel, waarbij ook wordt gedacht aan de afhandeling van eenvoudige aanvragen. Voor bijv. Tafeltje dekje is daar al uitvoering aan gegeven.

De ouderenadviseur legt op verzoek huisbezoeken af. Loketbezoekers die kampen met psychosociale problemen worden door de loketadviseurs doorgaans doorverwezen naar het maatschappelijk werk.

Voor informatie over de bibliotheek zie www.bibliotheek.nl bij bibliotheek Duinrand.

Bestaand aanbod cliëntondersteuning

In onderstaande tabel is het bestaande aanbod aan lokale en regionale cliëntondersteuning per doelgroep weergegeven. Sommige doelgroepen overlappen elkaar enigszins.

Tabel 1: Globaal overzicht van cliëntondersteuning in Hillegom

Doelgroep	Ondersteuningsbehoefte	Aanbieder
Lichamelijke beperking	Compensatie beperkingen, participatie, zingeving, gezondheid en zorg	Lokaal: SWOH, ouderenbonden Regionaal: MEE
Verstandelijke beperking	Sociale zelfredzaamheid, vrije tijd, werk, aanpassingen in huis	Lokaal: Regionaal: MEE
(Chronische) psychische problemen	Werk, inkomen, participatie, ziekte en gezondheid, wonen	Lokaal: Algemeen Maatschappelijk Werk Regionaal: MEE, GGZ Duin- en Bollenstreek
Psychosociale problemen	Opvoeding, relatie, sociale contacten	Lokaal: Algemeen Maatschappelijk werk Regionaal:
Mantelzorgers	Overbelasting, emotionele druk, praktische hulp, ziekte en gezondheid	Lokaal: SWOH Regionaal: Steunpunt Mantelzorg Duin- en Bollenstreek, Stichting

Doelgroep	Ondersteuningsbehoefte	Aanbieder
		vrijwillige Thuiszorg
Sociaal economische problemen	Werk en inkomen, participatie, wonen, gezondheid en zorg	Lokaal: Schulphulpverlening ISD Bollenstreek, Algemeen maatschappelijk werk Regionaal:
Jongeren met een hulpvraag	Relatie, werk, opleiding, inkomen, sociale contacten, huiselijk geweld, wonen, verslaving	Zorg adviesteams (4 tot 12 en 12 tot 18), Signaleringsoverleg, Jeugd en preventie overleg Jongerenwerker Spant Welzijn. Regionaal: jongerenloket
Meervoudige problematiek	Opvoeding, relatie, werk, inkomen, sociale contacten, huiselijk geweld, wonen, verslaving	Lokaal: Algemeen Maatschappelijke Werk, Zorgnetwerk overleg Regionaal:

Lokaal Loket Hillegom biedt ook cliëntondersteuning door vraagverheldering en hulp bij het maken van keuzes. Lokaal Loket Hillegom is niet in bovenstaand schema opgenomen, omdat zij geen (korte) hulpverleningstaak heeft.

Het zorgnetwerkoverleg voor mensen met een meervoudige, complexe problematiek vraagt om een nadere toelichting. Het zorgnetwerkoverleg vindt plaats onder voorzitterschap van de GGD. Aan dit overleg nemen onder meer de ISD Bollenstreek, PAGO, politie, Algemeen Maatschappelijk Werk en gemeente deel. In het overleg worden door diverse partijen gezinnen of personen ingebracht, die kampen met bijvoorbeeld verwaarlozing of drugsproblemen. Vaak is er sprake van een overlasterisituatie. In het overleg worden afspraken gemaakt over de door diverse partijen te ondernemen actiepunten en vindt ook terugkoppeling plaats van de ondernomen acties. Het overleg heeft bij uitstek een outreachende functie omdat cliënten zich meestal niet zelf aanmelden bij betrokken partijen, maar door anderen worden aangebracht. De GGD heeft hiervoor ook het project “bemoeizorg”, waarbij hulp wordt verleend aan hulpmijdende zorgvragers (mensen die geen hulp vragen, maar waar de omgeving zich zorgen over maakt of er overlast van ondervindt).

3.4. Nieuw beleid: Waar willen we naartoe?⁹

De in de komende vier jaren te realiseren doelstellingen op dit prestatieveld luiden als volgt:

⁹ Bij de formulering van het nieuwe beleid is gebruik gemaakt van de handreiking van het ministerie, getiteld ‘Cliëntondersteuning organisatiescenario’s’, maart 2007.

Doelstellingen ten aanzien van Lokaal Loket

- Verder Wmo-proof maken van Lokaal Loket Hillegom door middel van (onder andere) verbreding van het pakket aan voorzieningen waarover het loket informeert en adviseert met voorzieningen op het gebied van mantelzorg en geestelijke gezondheidszorg in overleg met bestaande instellingen;
- verbeteren van de bekendheid en het gebruik van Lokaal Loket Hillegom en de achterliggende voorzieningen;
- verbeteren van de mate van outreachend werken van Lokaal Loket Hillegom, door onder andere beter gebruik te maken van bestaande netwerken.

Doelstellingen ten aanzien van cliëntondersteuning:

- Handhaven van de huidige structuur van lokale cliëntondersteuning, maar verbeteren van de afstemming en samenwerking tussen de deelnemende partijen;
- verbeteren van de bekendheid en het gebruik van het lokale en regionale aanbod van cliëntondersteuning.
- In 2009, als de middelen waarmee de MEE wordt gefinancierd vanuit de AWBZ overkomen naar de Wmo, opnieuw bekijken welke verbeteringen er nodig zijn voor afstemming op dit terrein.

Cliëntondersteuning in Hillegom

Leeftijd	onderwerp	Frontoffice	backoffice
Ouder dan 55	Algemeen / Zorggerelateerde hulpverlening	Lokaal loket	SWOH/ ouderenadviseur HOZO St. Zorgbalans
Alle leeftijden	Lichamelijke of verstandelijke beperking	Lokaal loket	Mee-organisatie
Alle leeftijden	Psychisch probleem	Lokaal loket	GGZ Duin en Bollenstreek
Alle leeftijden	Psycho sociaal probleem	Lokaal loket	Algemeen maatschappelijk werk (AMW)
Alle leeftijden	Financiële problemen	Lokaal loket	MEE/ ISD Bollenstreek
Alle leeftijden	Overbelasting /ondersteuning mantelzorgers	Lokaal loket	St. Mantelzorgondersteuning, SWOH, AMW

De gemeente zet voor de cliëntondersteuning in voor het optimaliseren van de afstemming en samenwerking binnen de huidige structuur. Daarbij zijn er regionaal twee belangrijke ontwikkelingen te verwachten:

1. De cliëntondersteuning door de MEE organisatie komt per 1 januari 2009 over naar de gemeente. De verwachting is dat in 2008 in Holland Rijnland verband een visie zal worden ontwikkeld op de toekomst van de MEE in onze regio. Met name de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking zal ook lokaal meer aandacht moeten krijgen.

2. In 2007 vindt in regionaal verband onderzoek plaats naar het functioneren van overlegvormen rondom cliënten met een meervoudige problematiek. Hierbij komt ook het Zorgnetwerkoverleg aan de orde. In dit onderzoek zal aandacht worden besteed aan de gewenste samenwerking en afstemming tussen de zorgnetwerkoverleggen en de lokale loketten op het gebied van informatie, advies en cliëntondersteuning.

Naast de bovenstaande doelstellingen heeft de gemeente doelstellingen voor de ondersteuning van mantelzorgers. De specifieke doelstellingen voor de ondersteuning van mantelzorgers zijn te vinden bij het prestatieveld 4.

3.5. Actieprogramma en indicatoren

Ter realisatie van de doelstellingen voor informatie en advies worden in de periode 2008-2011 de volgende actiepunten uitgevoerd.

Tabel: Actieprogramma 2008-2011 | Lokaal Loket Hillegom

Actiepunt	Verantwoordelijke	Planning
Afspraken maken met Hillegomse partijen die huisbezoeken afleggen, waaronder Zonnebloem, kerken en SWOH, over voorlichting over Lokaal Loket	Coördinator Lokaal Loket	2008
Beter gebruik maken van het lokale netwerk bij voorlichting over Lokaal Loket bijvoorbeeld via bibliotheek, bewonerscommissie e.d.	Coördinator Lokaal Loket	2008
In samenwerking met GGZ Duin- en Bollenstreek informatie en advies aan mensen met psychische problemen vormgeven	Beleidsmedewerker BenO	2008
Scholing adviseurs op het gebied van mantelzorg en geestelijke gezondheidszorg	Coördinator Lokaal Loket	2008, 2009
Verbeteren samenwerking met Zorgnetwerk. Samenwerking vastleggen in overeenkomst.	Coördinator Lokaal Loket / beleidsmedewerker B en O	2008, 2009

Om de doelstellingen voor cliëntondersteuning te realiseren worden in de periode 2008-2011 de volgende actiepunten uitgevoerd.

Tabel: Actieprogramma 2008-2011 Cliëntondersteuning

Actiepunt	Verantwoordelijke	Planning
Vastleggen samenwerkingsafspraken c.q. werkafspraken met partijen die cliëntondersteuning bieden (eventueel als bijlage bij de samenwerkingsovereenkomst van het loket)	Beleidsmedewerker B en O	2008
Samenwerkings- c.q. werkafspraken op het gebied van cliëntondersteuning (inclusief de kwaliteitseisen) tevens neerleggen in subsidieovereenkomst met SWOH en AMW	Beleidsmedewerker B en O	2008
Definitief voorstel ontwikkelen voor cliënt ondersteuning	Beleidsmedewerker B en O	2009
In jaarrapportage Lokaal Loket specifiek aandacht besteden aan cliëntondersteuning	Coördinator Lokaal Loket	Jaarlijks

Indicatoren

Aantal (aan)vragen bij het lokaal loket.

Hulpverleningseenheden bij het algemeen maatschappelijk werk.

Gegevens uit het signaleringsoverleg van de SWOH.

Aantal besproken zaken in de zorgnetwerken.

Cliënten GGZ Bollenstreek en MEE organisatie.

Klanttevredenheidsonderzoeken.

3.6. Relatie tot de overige prestatievelden

Informatie, advies en cliëntondersteuning heeft nauwe banden met prestatieveld 2. Informatie en advies vormt namelijk een van de vijf functies van het preventieve lokaal jeugdbeleid. De doelgroep jongeren maakt echter (nog) geen deel uit van de doelgroep van het lokale loket. Informatie en advies aan jongeren maakt deel uit van andere jeugdvoorzieningen zoals bijvoorbeeld het consultatiebureau, het Opvoedbureau, de jongerenwerker. Aandachtspunt bij de relatie met dit prestatieveld zijn de ontwikkelingen rondom de Centra voor Jeugd en Gezin.

Dit prestatieveld is sterk verweven met prestatieveld 4 waarin het gaat om het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers. Voor mantelzorgers en vrijwilligers is het belangrijk dat de ondersteuningsvoorzieningen herkenbaar zijn en dat deze organisaties beschikken over specifieke deskundigheid met betrekking tot de problemen waar zij mee te maken hebben. Het loket is in dit geval de voorziening die mensen de weg wijst en in contact brengt met specifieke voorzieningen.

Prestatieveld 4: het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

4.1. Omschrijving en afbakening.

De WMO zet in op meedoen en op de zelfredzaamheid van de burger. In de toelichting bij de WMO is expliciet aangegeven dat zonder de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers, de vraagstukken van onze samenleving met betrekking tot zorg en ondersteuning van mensen met een beperking niet opgelost kunnen worden. Hoewel mantelzorg en vrijwilligerswerk naar inhoud en motivatie van betrokkenen verschilt, zijn deze thema's voor de overzichtelijkheid van het aantal prestatievelden en het feit dat de overeenkomst gelegen is in de inzet voor naasten, in één prestatieveld benoemd. Onder mantelzorg verstaan we de zorg die mensen bieden aan een naaste; deze zorg wordt vrijwillig (al kunnen de omstandigheden zodanig zijn dat de mate van vrijwilligheid beperkt is) en niet vanuit een bepaald georganiseerd verband geboden door mensen die al voor het ontstaan van de zorgvraag een bepaalde sociale relatie met elkaar hadden.

Mantelzorg is nauwelijks een keuze, het overkomt iemand. De mantelzorger handelt veelal vanuit een zekere druk en vanuit een plichtsgevoel als gevolg van de persoonlijke relatie met de zorgbehoevende. Vrijwilligerswerk is *'werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving'*. Het georganiseerd verband in de definitie benadrukt een zeker herhalend karakter en duurzaamheid van het werk, maar ook dat het vrijwilligerswerk zich onderscheidt van 'leuke' activiteiten in de vrije tijd. Onverplicht verwijst naar de vrije keuze die men heeft in het wel of niet verrichten van vrijwilligerswerk.

Dit onderdeel van de WMO heeft betrekking op het gehele (brede) terrein van het vrijwilligerswerk. Mantelzorg en vrijwilligerswerk vormen samen één prestatieveld. Vanwege de verschillen worden de onderwerpen in deze nota afzonderlijk benaderd. Eerst wordt ingegaan op de mantelzorg en vervolgens op het vrijwilligerswerk.

4.2. Doelgroep Mantelzorg

Uit de gezondheidspeiling 2005 van de GGD Zuid-Holland Noord is gebleken dat in deze regio 15% van de volwassen bevolking mantelzorg geeft. In de meeste situaties wordt mantelzorg gegeven door 50-64 jarigen (22%). Van de jong volwassenen (19-34 jaar) geeft 8% mantelzorg. Mantelzorgers zijn vaker vrouw (19%) dan man (11%). Werkenden of mensen in opleiding geven minder vaak dan gemiddeld thuiszorg. Eenderde van de mantelzorgers besteedt incidenteel tijd aan zorg, tweederde besteedt gemiddeld 9,5 uur per week aan zorg. Van de mantelzorgers is 13% (tamelijk) belast tot overbelast, 39% voelt zich enigszins belast en bijna de helft (49%) voelt zich niet belast. In Hillegom gaat het dus om zo'n 3000 mensen die mantelzorg verlenen, waarvan er ongeveer 400 mensen belast tot overbelast zijn. De GGD hanteerde een ruime omschrijving voor het begrip 'mantelzorger'. In andere onderzoeken wordt bijvoorbeeld een minimum aantal uren zorg genoemd, waarmee het aantal mantelzorgers dan lager

uitkomt. In het rapport van onderzoeksbureau HHM van 2007 wordt uitgegaan van 41 overbelaste mantelzorgers in Hillegom. De doelgroep is moeilijk in kaart te brengen, omdat velen zich geen 'mantelzorger' voelen en pas bij overbelasting aan het licht komt welke taken door deze personen werden overgenomen.

4.2.1. Huidig beleid mantelzorg

Voor de ondersteuning van mantelzorgers is lokaal nog geen specifiek beleid ontwikkeld. Er wordt aangesloten op de regionale ontwikkelingen en het regionaal aanbod.

Hillegom neemt deel aan de benchmark WMO van onderzoeksbureau SGB0. Dit omdat zij tevens verplicht is jaarlijks de WMO dienstverlening binnen haar gemeente te monitoren (benchmarking). Een van de onderdelen van deze benchmark betreft het klanttevredenheidsonderzoek. In dit onderzoek zullen zowel mantelzorgers als vrijwilligers gevraagd worden naar hun tevredenheid ten aanzien van het ondersteuningsaanbod in de gemeente. De uitkomsten van dit onderzoek worden begin 2008 verwacht en zullen inzage geven in de mate waarin het vrijwilligers- en mantelzorg beleid zich verhoudt tot de overige gemeenten en wat eventuele verbeterpunten zijn. De resultaten van dit onderzoek kunnen worden meegenomen in de verdere beleidsontwikkeling.

4.2.2. Bestaand aanbod mantelzorg.

Landelijk aanbod

Het Rijk heeft besloten mantelzorgers die iemand verzorgen met een indicatie voor extramurale AWBZ zorg op de Dag van de Mantelzorg (10 november) een uitkering te verstrekken van maximaal 250 euro netto. Zo kunnen mensen die door een naaste langdurig verzorgd worden, hun mantelzorger iets extra's geven. De uitkering wordt verzorgd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) levert hiervoor de gegevens aan bij de SVB. Na evaluatie van deze regeling in februari 2008 besluit het rijk of dit een structurele of een éénmalige tegemoetkoming is.

Regionaal aanbod

- I. Stichting Mantelzorgondersteuning Duin- en Bollenstreek, hieronder vallen het Steunpunt Mantelzorg en het Steunpunt Vrijwillige Hulp. Het Steunpunt Mantelzorg kent de volgende doelstelling: het ontwikkelen, stimuleren en coördineren van activiteiten, welke tot doel hebben de mantelzorgers in de Duin- en Bollenstreek direct of indirect te ondersteunen. Het Steunpunt Vrijwillige Hulp heeft als doelstelling: het verschaffen van informatie en advies over vrijwillige hulp en het zorgdragen voor de bemiddeling van hulpvragen. Mantelzorgondersteuning is in Zuid-Holland Noord ondergebracht bij de zelfstandige Stichting Mantelzorgondersteuning Duin- en

Bollenstreek, de vrijwillige Thuishulp van Valent RDB voor de Duin- en Bollenstreek en voor Leiden e.o. bij bureau informele zorg van Thuiszorg Groot Rijnland.

2. De Vrijwillige Thuishulp Valent RDB is hulp van een vaste vrijwilliger aan iemand met een handicap of chronische ziekte, jong of oud, of aan een zorgende naaste. Het doel ervan is betrokkenen extra mogelijkheden te bieden om mee te doen in de samenleving zoals zij die zelf graag zien. Uitgegaan wordt van de hulpvraag van de cliënt of mantelzorger. Bekeken wordt of er een vrijwilliger te vinden is die hulp wil bieden. Uitgangspunt daarbij is de gelijkwaardigheid van hulpvrager en vrijwilliger.
3. De Nationale Vereniging De Zonnebloem zet zich in voor mensen met lichamelijke beperkingen door ziekte, handicap of leeftijd. Door mogelijkheden te bieden om contacten te leggen en erop uit te trekken, tracht De Zonnebloem een positieve impuls te geven aan hun leven. De Zonnebloem organiseert tevens excursies en evenementen.
4. De Stichting Buddy Netwerk is het werk van vrijwilligers (buddy's) en biedt psychosociale en emotionele steun en begeleiding aan cliënten met een ernstige, chronische en/of levensbedreigende ziekte of aandoening. Het doel is het vergroten van de draagkracht van de cliënt en het behoud van zijn zelfstandigheid en zelfredzaamheid, mede waardoor zijn welzijn en dat van zijn familie en vrienden wordt bevorderd. Buddyzorg werk vanuit Den Haag voor heel Zuid-Holland Noord. Het is niet bekend hoeveel personen uit Hillegom gebruik maken van deze stichting.

Lokaal aanbod

Mantelzorgers kunnen lokaal voor informatie, advies en ondersteuning terecht bij het Lokaal Loket en bij de ouderenadviseur. Deze kunnen inwoners van Hillegom verwijzen naar de diensten en de activiteiten van de stichting Mantelzorg ondersteuning.

Regionaal aanbod

Om mensen te attenderen op het feit dat zij wellicht mantelzorger zijn of dit in de toekomst zouden kunnen worden, is in 2006 het project 'Mantelzorgondersteuning' van het Steunpunt Mantelzorg Duin- en Bollenstreek gestart met een pilot in Oegstgeest en Noordwijkerhout. Huis aan huis zijn folders verspreid waarin uitgelegd wordt wanneer iemand mantelzorger is en welke hulp en ondersteuning een mantelzorger (onder andere) via het Steunpunt Mantelzorg Duin- en Bollenstreek kunnen ontvangen.

4.2.3. Nieuw beleid mantelzorg

De mantelzorgondersteuning is een nieuw element in de Wet maatschappelijke ondersteuning. In de welzijnswet werd deze zorg niet apart benoemd. Daarom wordt dit beleidsveld als eerste verder uitgewerkt. De Raad heeft de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers als prioriteit aangegeven. Het ontlasten en ondersteunen van mantelzorgers, respijtzorg, deskundigheidsbevordering en ontmoeting met lotgenoten werden als aandachtspunten genoemd. Regionaal wordt dit aanbod door het steunpunt Mantelzorg-ondersteuning geboden. Uit het jaarverslag van de Stichting Mantelzorgondersteuning Duin- en Bollenstreek blijkt dat 62 personen uit Hillegom een beroep hebben gedaan op de stichting Mantelzorgondersteuning. Het grootste aantal bezoekers van het steunpunt blijkt uit Katwijk te komen, namelijk 367 personen. Hieruit blijkt dat het regionale steunpunt meer gebruikt wordt door de inwoners van Katwijk.

Dit is mogelijk te verklaren doordat het steunpunt in de directe woonomgeving van mantelzorgers is gesitueerd. Het te ontwikkelen beleid zal zich dan ook richten op de vraag of de lokale ontwikkeling van mantelzorg, in de directe woonomgeving extra aandacht moet krijgen.

Regionaal bestaat op dit moment onvoldoende inzicht in de effectiviteit en efficiëntie van de mantelzorgondersteuning in de regio Zuid-Holland Noord. Onduidelijk is of de huidige structuur van de ondersteuning de meest optimale is. Om inzicht te krijgen in de effectiviteit en efficiëntie van de mantelzorgondersteuning heeft Holland Rijnland namens de regiogemeenten bij een extern bureau een onderzoek gestart naar de wijze waarop de ondersteuning van de mantelzorg en de (organisatie van) respijtzorg het beste vorm kan worden gegeven in de regio.

Op 28 juni 2007 is het eerste concept van het onderzoeksrapport 'Mantelzorgondersteuning in de regio Zuid-Holland Noord' verschenen. Op basis van het onderzoek worden in dit rapport voorstellen gedaan voor verschillende samenwerkings- en financieringsvormen. Gemeenten kunnen de mantelzorg als een lokaal onderwerp benaderen, gedeeltelijk samenwerken of volledig samenwerken. Wij zijn voorstander van ontwikkeling van een lokaal aanbod op basis van de vraag, waarbij de lokale organisaties ondersteuning krijgen vanuit het regionale aanbod, dat gezamenlijk financieel wordt ondersteund door de gemeenten.

Gelet op het bovenstaande zijn bij de beleidsontwikkeling de volgende prioriteiten uitgangspunt:

1. het in kaart brengen van de omvang van de vraag naar mantelzorgondersteuning, aanvullend aan de onderzoeksgegevens van de SGBO van begin 2008;
2. het lokaal aanbod van mantelondersteuning wordt uitgewerkt en beschikbaar via het lokaal Loket;
3. het in Holland Rijnland verband ondersteunen en verder ontwikkelen van een regionale aanbod, dat aansluit bij het lokaal aanbod mantelzorgondersteuning.

4.3.Vrijwilligerswerk

4.3.1. Huidig beleid vrijwilligerswerk

Op het terrein van het vrijwilligerswerk gebeurt veel. Hillegom kent een rijk verenigingsleven en een hoge mate van vrijwillige inzet. Hillegom kent ruim 3000 vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn o.a. actief bij sportverenigingen, buurtverenigingen, de zorg (Het Raamwerk, HOZO, Zorgbalans, Valent, GGZ Rivierduinen), de Stichting Welzijn Ouderen, de Kerken, de ouderenbonden, de scouting, het jeugdwerk enz. enz. Kortom, teveel om op te noemen. Zonder de inzet van de vele vrijwilligers kunnen veel activiteiten niet plaatsvinden. Vrijwilligerswerk hoeft niet altijd in georganiseerd verband plaats te vinden. De betrokken buurtbewoner die af en toe in de buurt bij een medebuurtbewoner koffie gaat drinken of die helpt met huiswerk of het invullen van formulieren, is ook een vrijwilliger zonder wiens inzet de kwaliteit van het samenleven van mensen minder zou zijn. Uiteindelijk bepalen vrijwilligers de mate van de leefbaarheid en de sociale samenhang van het dorp.

Het huidig beleid ten aanzien van de ondersteuning van vrijwilligers kan, evenals het beleid ten aanzien van de ondersteuning van mantelzorgers, onderverdeeld worden in een regionale en een lokale component.

Regionaal beleid

Holland Rijnland onderzoekt maatschappelijke activering van de burger. Medio 2007 is op het gebied van maatschappelijke activering van de burger dit onderzoek gestart met als resultaat praktische adviezen over de inzet van instrumenten waarmee gemeenten de maatschappelijke inzet van burgers op het terrein van onder andere vrijwilligerswerk kunnen vergroten en versterken.

De centrale vraag hierbij is: 'welke factoren hebben invloed op de bereidheid van inwoners van het gebied Holland Rijnland om zich in te zetten voor (vrijwilligers)taken en hoe kan deze bereidheid positief worden beïnvloed?' De aandacht gaat hierbij uit naar de volgende groepen:

- jongeren (16-20 jaar)
- twintigers (20-30 jaar)
- dertigers/veertigers (30-45 jaar)
- veertigers/65 jarigen (45-65 jaar)
- ouderen (65 plussers)
- allochtonen

De uitkomsten van dit onderzoek worden begin 2008 verwacht en zullen betrokken worden bij de evaluatie van het vrijwilligersbeleid Hillegom.

Beleid ISD Bollenstreek

De ISD Bollenstreek hanteert in het kader van de WWB een zogenaamd sporenmodel. Cliënten die een bijstandsuitkering aanvragen worden, afhankelijk van hun perspectief (mogelijkheden en kwaliteiten), geplaatst in een bepaald spoor. Voor de categorie cliënten voor wie werk geen perspectief meer is (spoor 3), streeft de ISD Bollenstreek naar een situatie die de maatschappelijke participatie van deze cliënten bevordert. Binnen deze doelgroep kan een onderscheid gemaakt worden tussen cliënten die door kunnen stromen naar een baan binnen de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en cliënten waarvoor doorstromen binnen de WSW niet mogelijk is. Deze laatste groep heeft over het algemeen dusdanige medische dan wel psychische belemmeringen dat verwacht mag worden dat, hoewel dit niet het streven is, zij blijvend zijn aangewezen op een bijstandsuitkering. Voor deze cliënten wordt een zorgpakket samengesteld waar deelname aan vrijwilligerswerk (met behoud van uitkering) onderdeel van uit kan maken. Vrijwilligerswerk activeert de cliënt en geschiedt doorgaans bij maatschappelijke organisaties omdat daar de uitstroom naar regulier werk veelal niet gerealiseerd wordt. Met deze vorm van werkstage zijn tot op heden goede resultaten bereikt (zowel voor de cliënt als voor de maatschappelijke organisaties).

Lokaal beleid

In september 2002 werd de nota vrijwilligersbeleid “De Vrijwilligers van Hillegom, Steunpilaren van de samenleving” door de raad vastgesteld. Daarin werd gesteld:

De gemeente Hillegom ziet het vrijwilligerswerk op de eerste plaats als een waardevolle dienstverlening aan de omgeving, maar wil ook dat vrijwilligerswerk aantrekkelijk is en blijft voor de vrijwilliger zelf. Veel vrijwilligers vinden in hun vrijwilligerwerk sociale contacten, een dagbezigheid, een positie in de buurt, mogelijkheid om hun kennis en vaardigheden te vergroten en in te kunnen zetten enz.

De daarop volgende jaren is dit beleid uitgewerkt mede door gebruikmaking van de stimuleringsregeling vrijwilligerswerk.

Daarbij werd onder andere een verzekering (WA en Bestuurlijke aansprakelijkheid) afgesloten voor vrijwilligers van diverse organisaties, de ondersteuning en scholingsmogelijkheden van de vrijwilligers via Spant welzijn verbeterd en uitgebreid, de vrijwilligersprijs geïntroduceerd en een standaard opgesteld voor de vrijwilligersovereenkomst.

4.3.2 Bestaand aanbod vrijwilligerswerk

Lokaal

- Ondersteuning door Spant Welzijn.
- Vrijwilligersverzekering.

- Jaarlijkse vrijwilligersdag.
- Uitreiking vrijwilligersprijs.

Regionaal

Steunpunt vrijwillige hulp Stichting Mantelzorgondersteuning Duin-en Bollenstreek.

4.4. Nieuw beleid

- De nota vrijwilligerswerk moet worden geëvalueerd. Er zijn nog actiepunten die verdere uitwerking behoeven. Zo wordt de werving van vrijwilligers nog niet centraal geregeld. Een lokale vrijwilligers vacaturebank waar vraag en aanbod van vrijwilligers(werk) bekend is en waar vrijwilligers alle benodigde informatie kunnen verkrijgen is nog een wens. Naar aanleiding van de ervaringen uit Lisse met de vacaturebank zal ook worden bekeken of een interactieve website tot de mogelijkheden behoort.
- Ook de sponsering van het vrijwilligerswerk is na enkele kleine projecten niet verder uitgewerkt. Het stimuleren van bedrijven en ondernemingen om hun werknemers de gelegenheid te geven vrijwilligerswerk te verrichten kan ook een bijdrage leveren aan de “civil society”. Daarnaast kan het project “Beursvloer” zoals onlangs is opgestart in de gemeente Teylingen ook in Hillegom worden uitgevoerd. (zie www.beursvloerteylingen.nl)
- Naast de onderscheidingen voor Vrijwilliger van het jaar en Mantelzorger van het jaar wordt dit jaar ook de Kanjerprijs uitgereikt. Dit is een onderscheiding voor een jonge vrijwilliger of mantelzorger tot 21 jaar. Het doel van deze onderscheiding is het vrijwilligerswerk en mantelzorg juist bij jongeren onder de aandacht te brengen. Zodat zij sneller vrijwilligerswerk of vrijwillige zorg zullen gaan doen.
- Op scholen voor middelbaar onderwijs is de maatschappelijke stage ingevoerd. Gemeenten krijgen hierin een regiefunctie. Er zijn al enkele projecten in de regio op dit terrein, o.a. samenwerking tussen Spant Welzijn en het Fioretti college en projecten van de Stichting Mantelzorgondersteuning. In overleg met de betrokken partijen moet hier beleid op worden ontwikkeld.

4.5. Relatie tot de overige prestatievelden

De vrijwillige inzet van burgers vormt een onmisbaar onderdeel van de WMO, de civil society.

Vrijwillige inzet is bij uitstek het middel voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en om niet alles van een ander, of de overheid te verwachten. Met vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar levert zelf actief een bijdrage aan de sociale samenhang en de

leefbaarheid van het dorp (prestatieveld 1). Zij geven niet alleen vorm aan 'meedoen', maar dragen ook bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen (prestatieveld 5).

Prestatieveld 4 kent echter nog meer dwarsverbanden, zoals met prestatieveld 2 door het stimuleren van jongeren voor vrijwilligerswerk. Verder is dit prestatieveld verweven met de informatie- en adviesfunctie binnen prestatieveld 3. Middels het geven van informatie en advies kunnen mantelzorgers ondersteund worden bij de uitvoering van hun werkzaamheden en indien noodzakelijk, worden doorverwezen worden naar specifieke voorzieningen.

Prestatieveld 5 Bevorderen deelname maatschappelijke verkeer

(collectieve voorzieningen)

5.1. Omschrijving en afbakening.

Voluit gaat het hier om het “bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en over het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem”.

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede komen aan iedereen die daaraan behoefte heeft. In die zin is de maatregel dus niet bij uitsluiting gericht op mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het is wel belangrijk dat er bij het nadenken over deze maatregelen nagedacht is over het gebruik door deze groepen, zodat niet achteraf blijkt dat zij buiten de boot vallen.

Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer kan worden bereikt met een breed scala aan maatregelen.

Grofweg kunnen vier factoren worden aangeduid die de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking kunnen bevorderen:

- Toegankelijkheid en bruikbaarheid van woningen, woonomgeving, openbare ruimten en openbaar vervoer.
- Toegankelijkheid en bruikbaarheid van collectieve voorzieningen en deelname mogelijkheden aan activiteiten.
- In het verlengde hiervan: specifieke voorzieningen en activiteiten op maat.
- Individuele voorzieningen.

Maatschappelijke participatie heeft niet alleen een wettelijk kader in de Wmo, maar ook in de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet inburgering (Wi).

5.2. Huidig beleid op hoofdlijnen.

Het gaat hier om “inclusief” beleid, waarbij het treffen van collectieve voorzieningen rekening gehouden wordt met de bereikbaarheid en bruikbaarheid daarvan voor alle burgers, dus ook die met beperkingen. Dit is een nog betrekkelijk nieuwe benadering, die lang niet altijd vanzelfsprekend zo gehanteerd is. Van belang is een samenhangend beleid op het gebied van maatschappelijke

ondersteuning, wonen en welzijn én op aanpalende terreinen. Het betreft een samenspel tussen fysieke kwaliteit, sociale kenmerken en veiligheid van de woonomgeving.

In de prestatieafspraken wonen, zorg en welzijn 2007-2020, die zijn vastgelegd door de Regionale commissie gezondheidszorg Zuid-Holland Noord in samenwerking met de Stuurgroep Wonen, zorg en welzijn, is een eerste aanzet gegeven voor de ontwikkeling van dit beleid op regionaal niveau.

Prestatieafspraken 2007-2020 rond wonen, zorg en welzijn in de regio Zuid-Holland Noord.

De regio Zuid-Holland Noord wil een goed leefklimaat bieden aan al haar (toekomstige) burgers. Iedereen, ongeacht leeftijd of gezondheidskenmerken, moet comfortabel kunnen wonen en leven; specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de doelgroepen ouderen, mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en mensen met een psychosociale of psychiatrische handicap.

Daarbij zijn de belangrijkste prestaties die men wil bereiken:

- wonen, in een betaalbare en indien nodig aangepaste woning in een omgeving waarin voldoende voorzieningen op het gebied van zorg, welzijn en dagelijkse behoeften aanwezig zijn en zorg aan huis kan worden geleverd.
- (actief) deel uitmaken van sociale verbanden, zodat de sociale behoeften van mensen worden vervuld en bovendien isolement wordt voorkomen of doorbroken.
- eigen regie: zelfstandig keuzen kunnen maken bij de invulling van het dagelijks leven, de manier waarop gewoond wordt en de vorm waarin men zorg- en welzijnsdiensten krijgt.

Hieronder een korte omschrijving van enkele lokale beleidsstukken:

1. Welzijnsbeleid

Het algemene welzijnsbeleid is voor het laatst vastgelegd in de nota "Die kant gaan we op!" van 1996 en is geënt op de Welzijnswet. Deze nota werd verder uitgewerkt in 1999 in Visie en vormgeving welzijnsbeleid gemeente Hillegom. De Welzijnswet is opgeheven bij de invoering van de Wmo, maar het welzijnsbeleid niet; zorgen voor voldoende basisvoorzieningen in Hillegom is ook in de Wmo een taak. Het welzijnsbeleid was minder probleem georiënteerd. De gemeente ontplooit initiatieven op basis van maatschappelijke signalen dat er leemten zijn of uit het oogpunt van preventie. De meerwaarde van maatschappelijke organisaties wordt erkend. Het particulier initiatief wordt betrokken bij lokaal beleid. Ook binnen de Wmo blijft dit het uitgangspunt.

2. Welzijnsactiviteiten.

In het jaarprogramma welzijnsactiviteiten wordt jaarlijks een overzicht gegeven van activiteiten die door de gemeente worden gesubsidieerd.

Er worden budgetsubsidies¹⁰ verleend aan organisaties die tot basisvoorziening zijn benoemd, zoals Spant Welzijn, Stichting Welzijn Ouderen, Valent RDB, Muziekschool, Kulturele Raad en Stichting Peuterspeelzalen. Met deze organisaties worden (meerjarige) subsidieafspraken vastgelegd.

Daarnaast worden aan organisaties op het gebied van sport, kunst, cultuur en recreatie, ouderen- en jongerenwerk en maatschappelijke dienstverlening waarderingssubsidies¹¹ verstrekt.

Uitgangspunt is daarbij een gezamenlijke inspanning voor een goed voorzieningen niveau.

3. Onderwijsachterstandenbeleid.

Al vanaf 2002 voert Hillegom een actief beleid om onderwijsachterstanden te voorkomen. Hierbij wordt samengewerkt met de scholen en de Stichting peuterspeelzalen. In 2006 is de regelgeving voor dit beleid gewijzigd. Hierdoor moest het beleid worden aangepast. De rijkssubsidie is nu gericht op de activiteiten voor vroeg- en voorschoolse opvang. De scholen zijn verantwoordelijk voor de vroegschoolse opvang, de gemeenten voor de voorschoolse opvang. Er is een nieuwe overlegstructuur ontwikkeld. Gezamenlijk wordt de lokale educatieve agenda (LEA) opgesteld. Het project "peuterpraat" voldoet aan de eisen van de nieuwe regelgeving. Daarbij wordt aan geïndiceerde kinderen 3 dagdelen educatie aangeboden, waarbij de taalontwikkeling een belangrijk item is.

Doordat de rijkssubsidie niet meer breed kan worden ingezet komen een aantal projecten vanuit het verleden onder druk te staan. Afgesproken is dat men tracht de volgende activiteiten te continueren: Leerkrachtcoaching, specifiek gericht op taalactiviteiten groep 1 en 2 van het basisonderwijs. Dit project wordt op wisselende basisscholen uitgevoerd;

Deskundigheidsbevordering voor leerkrachten basisonderwijs;

Deskundigheidsbevordering leidsters peuterspeelzalen en/of kinderopvang gericht op VVE

Huiswerkbegeleiding;

Individuele leerwerktrajecten voor jongeren, die de startkwalificatie niet kunnen halen op het regulier onderwijs;

Taal en sociale redzaamheidtrajecten voor allochtone moeders en het alfabetiseringstraject voor allochtone moeders en mogelijke kinderopvang hierbij;

De samenwerking tussen onderwijs en beroepsleven intensiveren ten bate van betere wederzijdse afstemming en tot stand komen van stagemogelijkheden.

Een nieuw project is het huiskamerproject, een op ouders en kind gericht project, waarvoor de Marijkeschool een aanvraag heeft ingediend.

4 Ouderenbeleid.

---

¹⁰ definitie

¹¹ definitie

Het ouderenbeleid is in november 2002 vastgelegd in de nota “Samen schrijven, samen verder”;

5. Schuldhulpverlening.

De ISD stelde de nota “Schuldhulpverlening” op in 2003 en actualiseerde deze in 2006.

Mensen met schulden vormen een kwetsbare groep. Schulden zorgen er vaak voor dat het niet mogelijk is om inkomen te genereren, op te voeden en/of maatschappelijk actief te zijn c.q. volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Gemeenten hebben dan ook de taak om mensen die in financiële nood verkeren of dreigen te raken de helpende hand te bieden. De ISD Bollenstreek voert deze taak voor Hillegom uit. Daarbij is de doelgroep afgebakend tot mensen met een inkomen lager dan 130% van de geldende bijstandsnorm.

6. Lokaal Loket

In “Naar één lokaal loket in Hillegom” uit augustus 2004 en de evaluatie van het loket uit januari 2007 worden de doelen beschreven van het loket. Bij prestatieveld 2 informatie en advies is hier al op ingegaan.

7. In de lokale prestatieafspraken (2006 – 2009) met PAGO zijn de volgende afspraken gemaakt:

- PAGO realiseert gemiddeld 55 volledig toe- en doorgankelijke woningen en 15 zorggeschikte woningen (in koop of huursfeer) per jaar. Deze opgave maakt onderdeel uit van de verbeterings- of nieuwbouwopgave.
- PAGO biedt al haar huurders het WOONplus-pakket aan.
- PAGO biedt de door haar gerealiseerde koopwoningen aan met het WOONplus-pakket
- PAGO draagt voor de komende vier jaar circa € 4.400 per jaar bij in de exploitatie van Lokaal Loket Hillegom en levert desgevraagd expertise in projectgroepen en stuurgroep.

Daarnaast is voor de doelgroep ouderen bij renovatie het Oppluslabel en bij nieuwbouw het Woonkeur als leidraad voor de kwaliteit afgesproken.

8. Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW)

Het AMW levert een bijdrage aan het vergroten van basisvaardigheden voor deelname aan de samenleving.

Zij biedt een laagdrempelige, a-specifieke vorm van hulpverlening voor alle inwoners van Hillegom.

De functies van het AMW zijn:

- begeleiden, behandelen en ondersteunen van cliënten;

- dienstverlening en consultatie aan professionals;
- signalering en begeleiding bij omstandigheden die ten grondslag liggen aan psychosociale nood en achterstand;
- signalering en begeleiding van risicogroepen;
- signaleren van het ontbreken van voorzieningen of knelpunten in de toegang daartoe.

9. Woonzorgzone

Op 29 juni 2007 is een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen diverse organisaties voor de realisatie van de woonzorgzone in Elsbroek. Hierbij wordt samengewerkt aan een woonwijk waarin zorg, wonen en welzijn op elkaar zijn afgestemd en voorzieningen dicht bij elkaar aanwezig zijn. Hiertoe worden (zorg)woningen (aanpasbaar) gebouwd en aangepast, een multi-functioneel dienstencentrum gebouwd en de intramurale zorginstelling Bloemswaard vernieuwd. Deze zorgzone moet bijdragen aan het beter bereikbaar maken van zorg voor diverse doelgroepen in hun directe omgeving, waardoor het langer zelfstandig wonen beter is te realiseren. Daarbij zal ook aandacht zijn voor de inrichting van de openbare ruimte en de parkeervoorzieningen.

De gemeente is medeondertekenaar van deze overeenkomst en zal zich net als de andere partijen maximaal inspannen vanuit haar eigen verantwoordelijkheid.

In de bijlagen van de samenwerkingsovereenkomst staat beschreven hoe groot de zorgvraag is.

De realisatie van de woonzorgzone Elsbroek wordt in meerdere fasen gerealiseerd. Planning voor de eerste fase (realisatie multifunctioneel dienstencentrum en nieuwbouw verzorgingshuis met verpleegunits) is voorzien in 2008 / 2009. In de fasen daarna worden onder andere zorgwoningen gerealiseerd en is de ambitie om een medisch behandelcentrum te realiseren neergelegd. Deze fasen worden in de periode 2010 - 2014 gerealiseerd.

Om in 2030 te voldoen aan de vraag wordt aanbevolen om te onderzoeken waar nieuwe woonzorgzones in Hillegom het beste gerealiseerd kunnen worden. Onderzocht wordt daarbij of de omgeving van Parkwijk een logisch aangrijpingspunt is. Zo heeft HOZO een aanvraag ingediend bij het ministerie van VWS voor de sloop en nieuwbouw van Parkwijk.

10. "Samenwerken aan veiligheid", veiligheidsbeleid 2005-2007 in Hillegom.

In deze nota, die inmiddels is verlengd tot 2008 zijn diverse actiepunten opgenomen ter verbetering van de veiligheid in Hillegom. Het gaat daarbij om onder andere de veiligheid in de openbare ruimte, de veiligheid in en om de woning en de verkeersveiligheid. (zie ook prestatieveld 1) De acties richten zich op verbetering van de verlichting, voorkomen van zwerfvuil, actief inzetten op invoering van het 'politie keurmerk veilig wonen', gladheidsbestrijding, criminaliteitsbestrijding e.d. Uiteindelijk doel is verbetering van de veiligheid en van het veiligheidsgevoel van de inwoners.

1.1. De woonvisie 2004

Hierin is onder andere vastgelegd dat bij nieuwbouw voor de doelgroep ouderen er voldaan moet worden aan het Woonkeur.

Voor het jeugdbeleid en het vrijwilligersbeleid verwijzen wij naar de beschrijvingen bij prestatieveld 2 en 4.

5.3. Bestaand aanbod

Zorg:

- Aantal intramurale plaatsen: 229 in Zorgcentrum Bloemswaard en Parkwijk en verpleeghuis Den Weeligenberg.
- Aantal plaatsen zorg thuis: 302, aanvullende zorg thuis 170. Uitvoerende. Instellingen: HOZO, Valent RDB, Take good care en Groot Rijnland
- Aantal woningen geschikt (geschikt te maken) voor speciale doelgroepen: 1399
zie voor uitgebreide omschrijving bijlage I van de samenwerkingsovereenkomst woonzorgzone.

Welzijnsvoorzieningen:

Er zijn in Hillegom veel verenigingen die welzijnsactiviteiten uitvoeren. De grootste instellingen zijn de Stichting Welzijn Ouderen Hillegom die zich specifiek richt op inwoners van 55 jaar en ouder en Spant Welzijn dat zich richt op jongeren en vrijwilligersorganisaties.

Wij verwijzen naar prestatieveld I waar staat een opsomming staat van diverse organisaties op dit terrein. Specifieke aandacht besteden we hier aan het aanbod van zorgvoorzieningen.

De Regionale commissie gezondheidszorg heeft het productenboek welzijnsdiensten opgesteld. Daarin staat opgenomen welke voorzieningen op het gebied van zorg binnen een gemeente van belang zijn. Men gaat dit productenboek uitbreiden voor alle Wmo-voorzieningen. In Hillegom zijn vrijwel alle zorgvoorzieningen aanwezig, maar nagegaan moet worden of de mate waarin de voorzieningen beschikbaar zijn voldoende is voor de vraag. Hier zijn nu geen goede gegevens over bekend.

Hieronder een overzicht van de producten (uit productenboek RCG):

Minimumpakket RCG	Aanwezig in Hillegom	Actie gemeente
Schriftelijk informatiemateriaal	Zowel de SWOH als de HOZO heeft veel gratis voorlichtingsmateriaal over activiteiten en voorzieningen. Dit wordt ook in het gemeentehuis	Blijvend aandacht aan geven, met name bij wijzigingen in regelgeving.

	aangeboden in de hal. Jaarlijks wordt een programma opgesteld.	
Telefonisch informatie/adviespunt of lokaal loket	Lokaal loket Hillegom is aanwezig in het gemeentehuis	Verder ontwikkelen van het lokaal loket wonen, zorg en welzijn en inkomen bijv. ook eenvoudige aanvragen afhandelen.
Voorlichtingsbijeenkomsten/ open dagen	Iedere 2 jaar is er een welzijnsmarkt waar veel zorg- en welzijnsinstellingen zich presenteren.	Continueren.
Signalerings/ welzijnsbezoek	In 2002 is door de ouderenadviseur gestart met het signalerend huisbezoek bij 75-plussers. Dit is structureel opgenomen in de taken van de SWOH	Continueren, zo mogelijk uitbreiden met een herhaald bezoek na 5 jaar.
Ouderenadvies (advies RCG lfte per 2000 65-plussers)	Bij de SWOH is een ouderenadviseur in dienst voor 28 uur per week De ouderenadviseur werkt mee in het Lokaal loket De ouderenbonden hebben ook consultants in dienst voor de leden.	In Hillegom zijn ruim 3000 inwoners boven de 65 jaar. De formatie voldoet dus niet aan de minimum norm van de RCG, de kwaliteit wel. De werkdruk komt in het overleg met de SWOH aan de orde.
Toegankelijke woonomgeving/ sociale veiligheid in en om huis	In Hillegom wordt rekening gehouden met de kwaliteitseisen volgens het politiekeurmerk . Bij de openbare straatverlichting wordt extra gelet op sociaal onveilige plekken. Bij bestrating wordt rekening gehouden met voldoende op- en afritten voor rolstoelgebruikers Tijdens voorlichtingsbijeenkomsten voor ouderen is aandacht besteed aan de brandveiligheid in en om de woning. PAGO heeft 2 wijkbeheerders.	Continueren. Voorlichting over inbraakpreventie opnemen bij welzijnsmarkt of informatiebijeenkomst. Rolstoeltoegankelijkheid van openbare gebouwen is nog een actiepoint uit de ouderennota.
Aanvullende vervoersmogelijkheden	De SWO-bus rijdt op werkdagen voor vervoer in Hillegom, de Zilk en Noordwijkerhout	Onderzocht wordt of aansluiting bij Leiden voor het aanvullend vervoer mogelijk is.

	Er is een kortingsregeling voor ouderen bij Taxi de Vries. Voor Wmo-geïndiceerden is er regionaal aanvullend vervoer	(actie ISD)
Maaltijdvoorzieningen. (individueel gericht)	Tafeltje dekje 5 dagen per week bezorgd, in het weekend zelf af te halen. Er zijn meerdere bedrijven die vriesverse maaltijden aanbieden	Continueren
Maaltijdvoorzieningen groepsgericht	Zowel in Bloemswaard als in Parkwijk is er dagelijks, tussen de middag, een open eettafel, waar men een warme maaltijd kan verkrijgen. In Parkwijk is de restaurantfunctie uitgebreid met de mogelijkheid voor avondmaaltijden.	Continueren en bij de zorgzone (nieuwbouw Bloemswaard) deze functie zo mogelijk uitbreiden met een restaurantfunctie in de avonden.
Alzheimer café	3 ^{de} dinsdag van de maand in het Pluspunt themabijeenkomsten voor alzheimer patiënten en mensen uit hun directe omgeving. (regionale activiteit)	Samenwerking tussen SWO-Hillegom, Alzheimer Nederland, Valent, HOZO en GGZ Duin en Bollenstreek. Nu subsidie via een fonds. Onderzoeken of continuïteit kan worden gewaarborgd als uit evaluatie blijkt dat het café voldoet aan een behoefte.
Klussendienst	HOZO biedt een service en dienstenpakket aan voor bewoners van woningen rondom de verzorgingshuizen De Stichting Welzijn ouderen heeft een klussendienst.	Onderzoeken of uitbreiding van het pakket en van de doelgroep mogelijk is

Activiteiten voor speciale doelgroepen (GGZ).

In de regio is “ Rivierduinen” de instelling die aandacht geeft aan de mensen met psychische of psychiatrische klachten. De zorg voor mensen met psychische of psychiatrische klachten viel onder de Awbz. Gemeenten hadden slechts zijdelings met deze doelgroep te maken, bijv. bij huisvesting van ex-psychiatrische cliënten of bij overlast problemen. Door de verschuiving van een aantal taken bij invoering van de Wmo naar de gemeenten is een deel van die zorg nu een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het bestuur van Rivierduinen heeft contact gezocht met de gemeenten om

hen te informeren over hun werkzaamheden. Er is een productenboek samengesteld, waarin de projecten staan, die nu niet meer onder de Awbz-financiering passen. Rivierduinen richt zich op preventie, signalering, toeleiding naar de hulpverlening en zoveel mogelijk herstellen van de zelfredzaamheid bij deze groep kwetsbare burgers. Ook de mantelzorgers, die rondom de persoon taken uitvoeren, krijgen de nodige aandacht. Er is een breed aanbod aan cursussen, training en coaching. Er is regionaal overleg met de stichting over de subsidiëring van dit aanbod. Daarbij zullen keuzes moeten worden gemaakt en moet worden voorkomen dat er dubbeling plaatsvindt met bijv. de cursussen van de mantelzorgondersteuning, de GGD, de verslavingszorg en het ouderenwerk.

Breedtesport

Actief sport beoefenen is goed voor de gezondheid (bewegen is gezond) en bevorderlijk voor maatschappelijke deelname en sociale samenhang. Vanuit de rijksoverheid komen dan ook steeds meer impulsen die het sportief bewegen van zoveel mogelijk burgers moeten bevorderen.

De afgelopen jaren is landelijke publiciteitscampagne FLASH gevoerd. FLASH staat voor Fietsen, Lopen, Actiemomenten, Sport en Huishoudelijke activiteiten. Een volwassene zou 5 dagen per week 30 minuten aan -één of meer van- deze activiteiten moeten doen. In 2007 is er een vervolgcampagne gestart onder de noemer "30 minuten bewegen.nl". Deze door VWS gesubsidieerde campagne wordt uitgevoerd door het NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Beweging). De overall doelen zijn gelijk aan die van FLASH: het bevorderen van minimaal 30 minuten per dag bewegen voor volwassenen en voor jeugd tot 18 jaar minimaal 60 minuten per dag.

In augustus 2007 hebben de staatssecretarissen van VWS en OCW aangekondigd met stimuleringsmaatregelen te komen waarbij onderwijs, sport en cultuur worden gefaciliteerd om meer samen te werken.

Rijkssubsidieregelingen van de afgelopen jaren die sportief bewegen bevorderen zijn de breedtesportimpuls (BSI), en Buurt, onderwijs en sport (BOS-impuls). In het kader van de breedtesportimpuls zet Hillegom in op sportdeelname van jeugd en van 55 plussers. De rijksbijdrage aan Hillegom voor de breedtesportimpuls loopt in 2008 af. Van de BOS-impuls is geen gebruik gemaakt, omdat die hier lastig te combineren is met de uitvoering van de breedtesportimpuls.

De gemeenteraad heeft besloten om in 2008 sportbeleid te formuleren, waarin (breedte)sport, buitenschoolse opvang en sportaccommodatiebeleid in samenhang met elkaar worden ontwikkeld.

5.4. Nieuw beleid

Wat willen we bereiken en waar willen we naartoe

Algemene doelstellingen

- Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van kwetsbare groepen;
- Het optimaliseren van het aanbod aan ondersteuning;
- Het vergroten van de samenhang in de aanpak van de problematiek van verschillende doelgroepen. Daarbij is uitgangspunt dat de gewenste ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving plaatsvindt.

Projecten:

Wonen, welzijn en zorg

- Een bijdrage leveren aan het tijdig voorzien in de behoefte aan woonzorgarrangementen, welzijnsvoorzieningen en voldoende passende woonruimte.

Woonzorgzone Elbroek.

In 2012 moet het plan Elbroek zijn gerealiseerd.

Algemeen maatschappelijk werk

Schuldhulpverlening

- Het voorkomen van en hanteerbaar maken van schuldsituaties.

Indicatoren

- Het aantal plaatsen in intramurale voorzieningen;
- Het aantal zorg- en welzijnsvoorzieningen;
- De veronderstelde behoefte aan zorg- en welzijnsvoorzieningen per stadsdeel;
- Het percentage van de bevolking dat kan worden aangemerkt als kwetsbaar;
- Het aandeel van de kwetsbare doelgroep dat gebruik maakt van zorg- en welzijnsvoorzieningen;
- De tevredenheid van gebruikers over zorg- en welzijnsvoorzieningen;
- Het percentage mensen dat zich eenzaam voelt;
- Het aandeel van de doelgroep dat deelneemt aan activiteiten in het kader van maatschappelijke participatie;
- Beleving persoonlijke zelfredzaamheid (op basis van compensatiebeginsel).

5.5. Actie programma, wat gaan we doen.

Maatschappelijke participatie

Op dit moment zijn de activiteiten in het kader van maatschappelijke participatie voornamelijk gericht op ouderen. In 2008 worden de activiteiten uitgebreid naar andere kwetsbare groepen. Tevens wordt onderzocht op welke wijze deze activiteiten toegankelijk kunnen worden gemaakt voor meer

ondersteuningsbehoefte, zoals bijvoorbeeld daklozen en mensen met psychosociale of psychische problemen. Ook wordt onderzocht in hoeverre werklozen kunnen worden geactiveerd door het verrichten van taken op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning.

Bij het klanttevredenheidsonderzoek zal extra aandacht worden besteed aan dit onderwerp en de doelgroep.

5.6. Relatie tot overige prestatievelden

Door het collectieve karakter van de voorzieningen die vanuit dit prestatieveld getroffen moeten worden is het nauw verwant met leefbaarheid, prestatieveld 1. Ook de noodzakelijke versterking van de civil society komt hier terug. Als voorbeeld kan dienen dat een onderwerp als fysieke bereikbaarheid kan worden gerealiseerd, maar dat daarmee deelname aan activiteiten door mensen met beperkingen nog niet verzekerd is. In dit prestatieveld komen veel spelers samen: van vluchtelingenwerk tot onderwijs, van maatschappelijk werk tot gehandicaptenplatform, van GGD tot woningbouwcorporatie en van jeugdwerk tot verpleeghuis.

Daarnaast is er een relatie met de individuele voorzieningen van prestatieveld 6. Als een voorziening fysiek bereikbaar is, maar er is bijv. geen rolstoelvervoer beschikbaar dan is deelname nog niet mogelijk voor iemand die rolstoelafhankelijk is. Feitelijk speelt dit prestatieveld een centrale rol binnen de Wmo.

Prestatieveld 6: Het verlenen van (individuele) voorzieningen

6.1. Omschrijving en afbakening

Prestatieveld 6 beschrijft het onderdeel van maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het gaat hier om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. Dat individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze vorm kan geven. Of men 'toegang' heeft tot een dergelijke voorziening hangt echter wel altijd af van de individuele kenmerken van de persoon met een beperking. De individuele voorzieningen betreffen in dit geval de voormalige Wvg voorzieningen en de vanuit de AWBZ overgekomen hulp bij het huishouden.

De Wmo zegt hier het volgende over:

- 1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van B&W voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:
  - a. een huishouden te voeren;*
  - b. zich te verplaatsen in en om de woning;*
  - c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;*
  - d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.**
- 2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van B&W rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.*

Het bovenstaande 'compensatiebeginsel' speelt hier een belangrijke rol. Zij vormt de basis en het kader waarbinnen de gemeente voorzieningen dient te verstrekken.

'De zorgplicht' die de gemeente onder de Wvg had, waarbij de wetgever de gemeente opdracht gaf specifiek benoemde voorzieningen te verstrekken, is onder de Wmo dus vervangen door een 'compensatieplicht'. Het compensatiebeginsel komt voort uit het decentraliserende karakter van de Wmo. In tegenstelling tot de Wvg is, hoewel de Wvg en de Wmo dezelfde doelstelling hebben, namelijk het verminderen c.q. opheffen van beperkingen, met het compensatiebeginsel in de Wmo alleen de einddoelstelling vastgelegd. De gemeente mag, afgestemd op de lokale situatie, eigen beleid ontwikkelen om deze doelstelling te bereiken en zelf bepalen welke voorzieningen hiervoor worden ingezet.

Op grond van artikel 5 van de Wmo dienen de gemeenten in een verordening regels vast te leggen over de te verlenen individuele voorzieningen en de voorwaarden waaronder de doelgroep hiervoor in aanmerking komt.

De gemeenten die deelnemen aan de Gemeenschappelijke Regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Bollenstreek, te weten Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout, Teylingen en per 1 januari 2008 ook Noordwijk, hebben in artikel 7 van de Gemeenschappelijke Regeling vastgelegd dat de verstrekking van individuele voorzieningen in het kader van de Wmo wordt uitgevoerd door de ISD Bollenstreek. De ISD Bollenstreek was voorheen ook al het uitvoeringsorgaan van de Wvg.

6.2. Huidig beleid.

In september 2006 heeft de gemeenteraad de *Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007* vastgesteld.

Uitgangspunt bij het opstellen van deze Verordening was de uitspraak van de gemeenteraad om in ieder geval de eerstkomende twee jaar na inwerkingtreding van de Wmo zoveel mogelijk te streven naar handhaving van het voormalige Wvg- en AWBZ-beleid. Dit uitgangspunt geldt voor alle bij de ISD Bollenstreek aangesloten gemeenten.

Bij het opstellen van de Verordening is gebruik gemaakt van de door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) verstrekte modelverordening. In de modelverordening is met name uitwerking gegeven aan de artikel 4, 5, 6, 15, 19 en 26 van de Wmo, waardoor deze verordening de algemene bepalingen bevat die uit de Wmo voortvloeien. De modelverordening is te zien als een Wvg-plus-verordening, uiteraard met aandacht voor alle nieuwe begrippen en inzichten die de Wmo aangeeft.

Om tot de nieuwe Wmo-verordening te komen is de tot 1 januari 2007 geldende *Verordening voorzieningen gehandicapten ISD Bollenstreek 2005* naast de modelverordening van de VNG gelegd, om te bezien of de modelverordening geen beperkende werkingen ten aanzien van het lokale Wvg-beleid had. Op een aantal punten is in de *Verordening maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007* van de landelijke modelverordening afgeweken, omdat het volgen van de modelverordening zou leiden tot een verarming ten aanzien van het voormalige Wvg-beleid.

De Verordening is een kaderdocument waarin alleen de hoofdlijnen van het recht op de individuele Wmo-voorzieningen zijn vastgelegd.

Deze hoofdlijnen zijn verder uitgewerkt in enerzijds het *Verstrekkingenbeleid maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007* en anderzijds in het *Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007*.

In het Verstrekkingenbeleid zijn de nadere beleids- en uitvoeringsregels uitgewerkt. In het Besluit zijn alle bedragen vastgelegd die op de Wmo-voorzieningen van toepassing zijn.

6.3. Bestaand aanbod

Op grond van de Verordening maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007 kan aanspraak gemaakt worden op de volgende voorzieningen:

1. Hulp bij het huishouden, bestaande uit:
  - a. een algemene voorziening;
  - b. hulp bij het huishouden in natura;
  - c. een persoonsgebonden budget te besteden aan hulp bij het huishouden;

2. Woonvoorzieningen, bestaande uit:
  - a. een algemene voorziening;
  - b. een woonvoorziening in natura;
  - c. een persoonsgebonden budget te besteden aan een woonvoorziening;
  - d. een financiële tegemoetkoming in de kosten van een woonvoorziening.

De onder b., c., en d genoemde woonvoorzieningen kunnen bestaan uit:

- een tegemoetkoming in de verhuis- en herinrichtingskosten;
- een bouwkundige of woontechnische woonvoorziening;
- een niet bouwkundige of niet woontechnische woonvoorziening;
- een uitraasruimte.

3. Rolstoelvoorzieningen, bestaande uit:
  - a. een algemene rolstoelvoorziening;
  - b. een rolstoelvoorziening in natura;
  - c. een persoonsgebonden budget te besteden aan een rolstoelvoorziening;
  - d. een persoonsgebonden budget te besteden aan een sportrolstoel c.q. sportvoorziening.

4. Vervoersvoorzieningen, bestaande uit:
  - a. een algemene voorziening waaronder een collectieve vervoersvoorziening;
  - b. een vervoersvoorziening in natura;
  - c. een persoonsgebonden budget te besteden aan een vervoersvoorziening.

In het Verstrekkingsbeleid zijn de volgende individuele vervoersvoorzieningen benoemd die kunnen worden verstrekt:

- een tegemoetkoming in de kosten van het gebruik van een eigen auto, bruikleenauto of vervoer door derden;
- een tegemoetkoming in de kosten van het gebruik van een taxi of rolstoeltaxi;
- een tegemoetkoming in de aanpassing van de eigen auto;
- een al dan niet aangepaste bruikleenauto;
- een al dan niet gesloten buitenwagen;
- een open elektrische buitenwagen (scootmobiel);
- een ander verplaatsingsmiddel.

6.4. Nieuw beleid

Zoals gezegd is het uitgangspunt bij de invulling van prestatieveld 6 geweest om, in ieder geval de eerste 2 jaar na inwerkingtreding van de Wmo, het voormalige beleid zoveel mogelijk te handhaven. Het gemeentelijke Wvg-beleid is daarom waar mogelijk geïntegreerd in het Wmo-beleid.

Omdat de Wmo ook nieuwe begrippen en bepalingen introduceerde heeft dit ten aanzien van het voormalige Wvg-beleid wel geleid tot nieuwe beleidsaspecten. Ondanks dat ook ten aanzien van hulp bij het huishouden het standpunt is ingenomen om het AWBZ-beleid zoveel mogelijk te handhaven, heeft dit voor de gemeente ook geleid tot nieuw beleid: het betreft hier immers een taak die nieuw is voor de gemeenten.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste aspecten van dit nieuwe gemeentelijke beleid:

6.4.1 Inkoop hulp bij het huishouden

De Wmo schrijft voor dat gemeenten het verlenen van maatschappelijke ondersteuning zo veel mogelijk moeten laten uitvoeren door derden. Dat geldt dus ook voor de uitvoering van de hulp bij het huishouden. Daarnaast stelt de Wmo als voorwaarde dat de gemeente de burger keuzevrijheid moet bieden bij het aanbod aan hulp bij het huishouden.

Wanneer een gemeente of meerdere gemeenten gezamenlijk de hulp bij het huishouden inkopen en het wettelijk vastgelegde drempelbedrag van € 211.000,-- overschreden wordt, is Europese aanbesteding aan de orde. Deze aanbesteding moet in ieder geval objectief, transparant en non-discriminatoir zijn en de aankondiging van de gegunde opdracht dient gepubliceerd te worden.

In 2006 is hiertoe in Holland Rijnland verband een aanbestedingsprocedure gestart waarbij de ISD Bollenstreek gemeenten een apart perceel vormden. Bij de aanbesteding is uitgegaan van een

tweejarig contract dat is ingegaan op 1 januari 2007 met tweemaal de mogelijkheid tot verlenging met een jaar. Uitgangspunt van het beschrijvend document (bestek) was handhaving van het niveau van zorgverlening zoals dat onder de AWBZ plaatsvond. Daarnaast is getracht een economisch zo voordelig mogelijke aanbieder te realiseren. De nadruk bij de aanbesteding lag echter op de kwaliteit van de dienstverlening en de zorgaanbieder. De waardering van de in het bestek gestelde kwaliteitseisen en de kostenaspecten lagen op 60:40.

Gelet op de in het beschrijvend document vastgelegde wijze van gunning, te weten minimaal drie partijen en zoveel meer totdat een dekkingsgraad van 120% van de perceelgrootte is bereikt, en uiteraard de gestelde eisen, wensen en prijs, is de levering van de hulp bij het huishouden voor de ISD Bollenstreek gegund aan de partijen Stichting Thuiszorg Groot Rijnland, Valent RDB en Take Good Care. Bij Stichting Thuiszorg Groot Rijnland is onderaannemer Stichting LAS aangesloten en bij Valent RDB de onderaannemers HOZO en Mariënstaete.

De aard van de te leveren ondersteuning verschilt per huishouden. De in te zetten hulp bij het huishouden is daarom opgedeeld in de onderstaande vier categorieën:

Categorie 1: Huishoudelijke werkzaamheden, bijvoorbeeld stof afnemen, afwassen, opruimen, ramen zemen en sanitair schoonmaken

Categorie 2: Categorie 1 aangevuld met was doen en opbergen, bed opmaken en verschoneren en het verzorgen van planten en huisdieren

Categorie 3: Categorie 2 aangevuld met activiteiten behorende bij de organisatie van het huishouden, bijvoorbeeld helpen bij het bereiden van de maaltijd, opvoedingsactiviteiten, administratieve werkzaamheden en het plannen en beheren van middelen met betrekking tot het huishouden.

Categorie 4: Categorie 2 aangevuld met activiteiten behorende bij een situatie van een ontregelde huishouding, bijvoorbeeld instrueren over het omgaan met hulpmiddelen, textielverzorging, omgaan met het budget of begeleiding bij opvoeding. Mogelijkerwijs worden in deze categorie tevens activiteiten uit categorie 3 uitgevoerd.

6.4.2 Toegang tot de hulp bij het huishouden

Om de indicatie zo klantgericht, integraal, objectief, onafhankelijk en efficiënt mogelijk te laten verlopen, is voor de indicatie van hulp bij het huishouden aangesloten bij de werkwijze zoals deze onder de voormalige Wvg plaatsvond. Indicaties worden, waar mogelijk, zoveel mogelijk gesteld middels een hoogwaardige intake door de ISD Bollenstreek. Deze hoogwaardige intake wordt

uitgevoerd door daartoe opgeleide consulenten. In complexe situaties kan advies worden gevraagd aan een extern medisch adviesorgaan.

In de Verordening is vastgelegd dat altijd extern medisch advies wordt gevraagd indien de verwachting bestaat dat de voorziening op medische redenen wordt afgewezen. In dat geval kan de afwijzing namelijk niet plaats vinden zonder voldoende medische onderbouwing en is een medisch advies noodzakelijk.

Verder wordt altijd extern medisch advies gevraagd in gevallen waarbij:

- Het medisch beeld en de prognose van de aandoening en stoornis voor de consulent onvoldoende duidelijk zijn;
- De beperkingen wel duidelijk zijn, maar de consulent zich onvoldoende deskundig acht om tot een goede selectie te komen;
- Het verhaal van de aanvrager en de eigen waarneming van de consulent niet met elkaar in overeenstemming zijn.

Voor de externe advisering zijn middels een onderhandse aanbestedingsprocedure contracten afgesloten met het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), Van Brederode Adviesgroep en W.O.S.M.. Door contracten met 3 verschillende partners af te sluiten ontstaat de nodige flexibiliteit en keuzevrijheid. Er kan namelijk gebruik gemaakt worden van de specifieke expertise van een adviseur op de verschillende voorzieningengebieden.

Omdat het CIZ de indicatiestelling voor de AWBZ blijft uitvoeren is een integrale indicatie en integrale dossiervorming mogelijk. In geval van het vragen van een extern advies bij een meervoudige aanvraag van zowel hulp bij het huishouden en een AWBZ voorziening heeft de cliënt zo met slechts één indicatieorgaan te maken.

Tot 1 januari 2007 werd de indicatiestelling voor de hulp bij het huishouden uitgevoerd door het CIZ die daarvoor landelijk vastgestelde protocollen toepaste. Het betrof het protocol *Gebruikelijke Zorg* en het protocol *Huishoudelijke Verzorging*. Tevens werd het ICF classificatiesysteem gehanteerd. Gelet op het feit dat er voor gekozen is om in eerste instantie de hulp bij het huishouden uit te voeren overeenkomstig de wijze waarop dit onder de AWBZ gebeurde, betekent dit dat vooralsnog de criteria van het CIZ (en dus de landelijke protocollen) overgenomen zijn in het gemeentelijke Wmo-beleid.

Bij het in behandeling nemen van een aanvraag wordt in eerste instantie bezien of de aanvraag afgehandeld worden middels een Standard Indicatie Protocol (SIP). Het SIP is een vragenlijst aan de

hand waarvan het recht op hulp bij het huishouden vastgesteld kan worden en is van het CIZ overgenomen.

Aan de hand van het SIP kunnen eenvoudige aanvragen op een snelle manier al in het lokale loket of via de telefoon worden afgehandeld, zodat de eventueel geïndiceerde hulp snel kan worden ingezet. Bij complexere aanvragen en in gevallen waar een integrale beoordeling van de gehele situatie van de aanvrager noodzakelijk is, leidt het vullen van het SIP tot "uitval". Dit wil zeggen dat geconcludeerd wordt dat er via het SIP geen indicatie kan worden gesteld, omdat uitgebreider onderzoek noodzakelijk is om de aanvraag af te kunnen handelen. In die gevallen bepaalt de consultant welke wijze van onderzoek noodzakelijk is. Dit kan bijvoorbeeld zijn het afleggen van een huisbezoek of het vragen van extern medisch advies.

Bij het vaststellen van de noodzaak voor hulp bij het huishouden zijn de volgende aspecten van belang:

1. Is er sprake van een medische beperking?

In de indicatiestelling wordt dit bepaald aan de hand van de ICF classificatie. Dit is een wereldwijd begrippenkader om beperkingen en daaruit voortvloeiende participatieproblemen te beschrijven.

2. Is de belanghebbende daardoor niet (volledig) in staat een huishoudelijke taken te verrichten?

Er dient een rechtstreeks verband te zijn tussen de beperking en het niet in staat zijn bepaalde huishoudelijke taken te verrichten.

3. Kan de leefeenheid werkzaamheden overnemen?

Voor de indicatiestelling voor de hulp bij het huishouden is niet alleen de situatie van de zorgvrager van belang, maar ook die van de leefeenheid waartoe hij behoort. Een leefeenheid is een (echt)paar met (indien van toepassing) zijn inwonende meer- en minderjarige kinderen die duurzaam een huishouden voeren. Mensen die samen een leefeenheid vormen, horen voor elkaar te zorgen waar dat kan. Ze zijn dus ook gezamenlijk verantwoordelijk voor het huishouden. Het aandeel dat ieder lid van de leefeenheid geacht wordt bij te *kunnen* dragen aan het huishouden, wordt gebruikelijke zorg genoemd.

4. Zijn er andere, voorliggende voorzieningen die voldoende compensatie kunnen bieden?

In de Wmo staat over voorliggende voorzieningen in artikel 2, dat er geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning bestaat voor zover er met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat. Dit betekent dat alle wetten, dus ook de AWBZ, voorliggende voorzieningen zijn voor de Wmo. Ten aanzien van de wettelijk voorliggende

voorzieningen is de Wmo zodoende bijna het sluitstuk. Ten aanzien van algemeen gebruikelijke voorzieningen is in de Verordening bepaald dat deze ook voorliggend zijn op de Wmo. Alleen als in crisissituaties een voorliggende voorziening niet tijdig beschikbaar is, kan ter overbrugging tijdelijk een indicatie afgegeven worden.

5. *Draagt de sociale omgeving bij aan compensatie (mantelzorg)?*

De Wmo legt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Er wordt van hem verwacht dat hij eerst hulp zoekt bij personen in zijn omgeving. Deze niet professionele vorm van zorg, die de gebruikelijke zorg overstijgt, is mantelzorg. Bij de indicatiestelling voor hulp bij het huishouden wordt mantelzorg meegenomen in de afweging. Als mantelzorg vrijwillig beschikbaar is, wordt er voor dat deel van de zorg waarvoor mantelzorg aanwezig is, geen indicatie afgegeven. In dat geval moet de indicatiesteller wel nagaan of de mantelzorger de zorg aankan en als overbelasting dreigt, bezien of voor een deel van de mantelzorg andere zorg geïndiceerd moet worden om de mantelzorger te ondersteunen of te ontlasten (de zogenaamde respijtzorg). Welke zorg de mantelzorger op zich neemt en hoeveel, is in overleg met de zorgvrager alleen aan de mantelzorger om te bepalen. Als mantelzorg afwezig is of wegvalt, wordt professionele zorg geïndiceerd.

6.4.3 Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden

De Wmo biedt gemeenten de mogelijkheid voor alle individuele voorzieningen een eigen bijdrage te vragen aan personen van 18 jaar en ouder. Bij de overheveling van de middelen uit de AWBZ naar de Wmo, is al rekening gehouden met de in de AWBZ geïnde eigen bijdragen. Het Rijk gaat er dus impliciet van uit dat gemeenten een eigen bijdrage gaan heffen. Als gemeenten geen of een lagere eigen bijdrage hanteren dan gangbaar was onder de AWBZ, is het overgehevelde budget hoogstwaarschijnlijk niet toereikend en zal er bijgepast moeten worden.

Onze gemeente heeft dan ook gekozen voor invoering van een eigen bijdrage bij de hulp bij het huishouden. Voor de overige individuele Wmo-voorzieningen (de voormalige Wvg-voorzieningen) wordt net als voorheen vooralsnog geen eigen bijdrage in rekening gebracht, gelet op het uitgangspunt van de gemeenteraad om het voormalige beleid zoveel mogelijk te handhaven. Voor rolstoelen is overigens het heffen van een eigen bijdrage onder de Wmo niet toegestaan als gevolg van een met algemene stemmen in de Tweede Kamer aangenomen motie.

Bij hulp bij het huishouden gaat het om taken waar de burger in principe zelf verantwoordelijk voor is. Pas als deze hier niet (meer) toe in staat is, kan een beroep worden gedaan op de gemeente. In het verlengde van deze eigen verantwoordelijkheid is het mogelijk om, daar waar de burger een beroep moet doen op een individuele voorziening in de Wmo, een eigen bijdrage te vragen waarbij rekening wordt gehouden met de financiële draagkracht van de burger. Om deze reden was het

onder de werking van de AWBZ gebruikelijk om voor de hulp bij het huishouden een eigen bijdrage te vragen. Dit betekent dat het instellen van een eigen bijdrage voor de hulp bij het huishouden onder de werking van de Wmo voor de cliënt een voortzetting van de oude situatie is.

De regels voor de eigen bijdrage in de Wmo zijn vastgelegd in een Algemene Maatregel van Bestuur. Daarin is vastgelegd wat bij een minimum inkomen de maximale hoogte van de eigen bijdrage is, wat de daaraan verbonden inkomensgrenzen zijn, en wat het percentage van het inkomen is dat boven deze ondergrens als eigen bijdrage in rekening gebracht mag worden. Deze grenzen, bedragen en percentages zijn gelijk aan die voor de bepaling van de eigen bijdrage voor extramurale zorg in de AWBZ. Er is binnen ons beleid voor gekozen om de eigen bijdrage vast te stellen conform de Algemene Maatregel van Bestuur; deze bepalingen zijn rechtstreeks overgenomen in het Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007.

Het anti-cumulatiebeding zoals dat onder de Wvg bestond is onder de Wmo gehandhaafd: de eigen bijdragen van de Wmo zijn hierbij preferent. Dit betekent dat cliënten die voor Wmo-voorzieningen al de maximale eigen bijdrage betalen, voor de extramurale zorg in de AWBZ geen eigen bijdrage meer hoeven te betalen. Anderzijds: als er na afdracht van de eigen bijdrage voor de WMO nog ruimte in het inkomen over is, komt de eigen bijdrage ten goede aan de AWBZ kas.

In de Wmo is bepaald dat de eigen bijdrage, net als de eigen bijdrage voor de AWBZ zorg, wordt vastgesteld en geïnd door het Centraal Administratiekantoor Bijzondere Ziektekosten (CAK). Op deze wijze worden cliënten die zowel een Wmo-voorziening als een AWBZ-voorziening ontvangen niet geconfronteerd met twee verschillende rekeningen. De door het CAK geïnde eigen bijdragen voor de Wmo worden vervolgens afgedragen aan de gemeenten.

In ons gemeentelijk beleid betreft dat op dit moment dus alleen een eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden en niet voor de andere Wmo-voorzieningen.

De inningskosten van het CAK zijn overigens reeds in mindering gebracht op het uitvoeringsbudget dat gemeenten van het Rijk ontvangen.

6.4.4 Keuzevrijheid

Binnen de geest van de Wmo is keuzevrijheid een groot goed. Immers het door mensen met een beperking volwaardig en als gelijken deelnemen aan de samenleving vraagt om mondige, zelfstandige burgers die aangesproken kunnen en willen worden. Niet alleen op hun rechten, maar ook op hun plichten en verantwoordelijkheden. Die verantwoordelijkheid strekt zich, als de burger daartoe in staat is en er zelf voor kiest, ook uit tot het op een goede manier invullen van de hulp en de

voorzieningen waar de cliënt gebruik van maakt. Voor de gemeenten ligt zodoende de vraag voor op welke wijze zij die keuzevrijheid en vraagsturing in gaan richten.

De gemeente kan (en moet) op verschillende manieren vormgeven aan keuzevrijheid binnen de uitvoering van de wet. De belangrijkste wetsbepalingen ten aanzien van keuzevrijheid zijn de volgende:

- De Wmo bepaalt dat gemeenten in hun vierjarig beleidsplan moeten aangeven welke maatregelen zij nemen om cliënten keuzevrijheid te bieden;
- De gemeente biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een persoonsgebonden budget (Pgb), tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.
- De mogelijkheid van het verstrekken van een Pgb geldt voor alle individuele voorzieningen.
- Cliënten die kiezen voor zorg in natura dienen de keuze te hebben uit meerdere aanbieders.

6.4.5 Persoonsgebonden budget (PGB)

Artikel 6 Wmo verplicht gemeenten om burgers die een individuele voorziening op basis van de Wmo ontvangen, de keuze te bieden tussen een voorziening in natura, een financiële tegemoetkoming of een persoonsgebonden budget (PGB). Dit geldt dus ook voor de voormalige Wvg-voorzieningen.

De wettekst biedt een uitzonderingsmogelijkheid: 'tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan'. De uitzonderingsgevallen zijn in het Verstrekkingsbeleid vastgelegd.

Naast de algemene voorzieningen, zoals het collectief vervoer en de verkorte procedure eenvoudige woningaanpassingen, gaat het hier om de volgende gevallen:

- Als op grond van aanwijzingen die tijdens het onderzoek duidelijk zijn geworden het ernstige vermoeden bestaat dat de belanghebbende problemen zal hebben met het omgaan met een PGB en hierdoor het verstrekken van een PGB dus een risico met zich meebrengt. Hierbij kan gedacht worden aan mensen met bijvoorbeeld manische buien, verslavingsproblematiek of schuldenproblematiek. Als deze mensen echter een goed netwerk hebben dat voor hen het beheer kan verzorgen, kan een PGB natuurlijk wel als keuze beschikbaar blijven.
- Als het risico van kapitaalvernietiging bestaat. Dit kan het geval zijn bij standaard losse en daarom vaak herbruikbare woonvoorzieningen en rolstoelen en vervoersvoorzieningen met een korte gebruiksduur, zoals voorzieningen voor jonge kinderen of bij een tijdelijke indicatie.

Een PGB in plaats van zorg in natura geeft de PGB houder meer keuzevrijheid. De PGB houder kan zelf bepalen wie aan hem zorg verleent, op welk tijdstip, welke werkzaamheden de zorgverlener

verricht en hoeveel hij de zorgverlener per uur betaalt. De PGB houder kan een zorgverlener inhuren via een instelling, maar ook een zelfstandig persoon of iemand uit zijn privé omgeving.

Bij het PGB spelen een aantal aspecten een belangrijke rol:

1. Waardebepaling van het PGB

Onder de werking van de Wmo zijn de gemeenten vrij in de bepaling van de hoogte van het PGB. De PGB systematiek is uitgewerkt in de AWBZ. De waarde van een PGB is in de AWBZ lager dan de waarde van een voorziening in natura. Dit heeft te maken met het feit dat er bij de verstrekking van voorzieningen in natura sprake is van overheadkosten die in het geval van een PGB wegvallen. Gelet op het uitgangspunt om er in eerste instantie voor te kiezen om de hulp bij het huishouden uit te voeren overeenkomstig de wijze waarop dit onder de AWBZ gebeurde, is deze systematiek in beginsel overgenomen.

De hoogte van het PGB voor hulp bij het huishouden is vastgelegd in het *Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2007*. De hulp bij het huishouden die door de als gevolg van de aanbesteding gecontracteerde aanbieders geleverd wordt, is zoals eerder aangegeven onderverdeeld in vier categorieën, variërend van lichtere hulp tot zware en intensievere hulp. Uiteraard variëren de kosten van deze verschillende categorieën hulp. Onder de AWBZ was er sprake van een enkel uurtarief voor de hoogte van het PGB, ongeacht de soort c.q. zwaarte van de hulp bij het huishouden waarvoor een zorgvrager geïndiceerd was, te weten HV1 of HV2. Voor het inkopen van een 'duurdere' vorm van zorg werd zodoende evenveel budget verstrekt als voor het inkopen van een 'goedkopere' vorm van zorg. Feitelijk is dit niet reëel. Voor de hoogte van het PGB voor hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo is daarom aansluiting gezocht bij de verschillen in kosten waartoe de verschillende in zwaarte variërende categorieën leiden. De omvang van het PGB is daarom, naast de klasse (het aantal uren zorg dat de cliënt toegewezen krijgt), ook afhankelijk van het tarief van de categorie hulp die geïndiceerd is.

Evenals bij de AWBZ het geval was, worden de bij de verschillende klassen behorende bedragen gebaseerd op het bij het midden van de klasse behorende aantal uren. Dat betekent dat in klasse 1 het bedrag gebaseerd is op 1 uur zorg, in klasse 2 op 3 uur zorg, in klasse 3 op 5,5 uur zorg, in klasse 4 op 8,5 uur zorg, in klasse 5 op 11,5 uur zorg en in klasse 6 op 14,5 uur zorg. Het tarief dat voor het PGB hierbij per categorie gehanteerd wordt, is gebaseerd op de gemiddelde uurtarieven per categorie zorg in natura van de gecontracteerde aanbieders.

Hierbij is de vergelijking getrokken tussen het AWBZ tarief voor het PGB van € 17,40 uur per uur in 2007 dat gebaseerd is op de kosten van HV2 en de overeenkomende categorie hulp bij het

huishouden. De hulp bij het huishouden HV2 komt in grote lijnen overeen met de hulp bij het huishouden in categorie 3 en 4. De hoogte van het PGB van hulp bij het huishouden in categorie 3 is daarom gelijkgesteld aan het AWBZ tarief van € 17,40, hetgeen neerkomt op afgerond 88% van de gemiddelde kosten van zorg in natura. Het PGB voor hulp bij het huishouden in categorie 3 en 4 is hierdoor gelijkwaardig respectievelijk iets hoger dan het PGB dat voor hulp bij het huishouden onder de AWBZ werd verstrekt. Het PGB voor hulp bij het huishouden in categorie 1 en 2 is daarentegen lager dan het PGB dat op grond van de AWBZ werd verstrekt maar gerelateerd aan de reële noodzakelijke kosten, zodat ook hier verantwoorde hulp voor ingekocht kan worden.

Voor cliënten die na het (van rechtswege) vervallen van hun AWBZ indicatie aansluitend geïndiceerd worden voor hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo, is een gemeentelijke overgangsregeling ingesteld tot 1 januari 2009. In deze overgangsregeling is het PGB voor hulp bij het huishouden in categorie 1 en 2 gebaseerd op 100% van het gemiddelde uurtarief voor zorg in natura om daarmee de achteruitgang ten aanzien van het enkelvoudige AWBZ tarief voor het PGB te beperken. Het PGB voor hulp bij het huishouden in categorie 3 en 4 is in de overgangsregeling gelijk aan het PGB van zorgvragers die niet onder de gemeentelijke overgangsregeling vallen. Het PGB voor categorie 3 is namelijk gelijkwaardig en voor categorie 4 hoger dan het PGB op grond van de AWBZ.

De hoogte van het PGB voor de voormalige Wvg-voorzieningen, woonvoorzieningen, rolstoelen en vervoersvoorzieningen, wordt vastgesteld op basis van de tegenwaarde van de prijs van de goedkoopst adequate voorziening inclusief onderhoud en reparatie zoals dat door de ISD Bollenstreek aan diens leverancier wordt betaald.

Bij de verstrekking van voorzieningen in de vorm van een PGB, zijn cliënten zelf verantwoordelijk voor de inkoop van kwalitatief goede zorg en voorzieningen. Uit onderzoek naar PGB's in de AWBZ is gebleken dat oneigenlijk gebruik van een PGB slechts in incidentele gevallen voorkomt. Gemeenten zijn vrij de besteding van PGB's al dan niet te controleren. In het *Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek* is vastgelegd dat er bij bedragen onder de € 5.000,00 een steekproef plaatsvindt met een minimale omvang van 10% van de verstrekte PGB's onder dit bedrag. Bij bedragen gelijk aan of hoger dan € 5.000,00 vindt er 100% controle plaats.

6.4.6 Ondersteuning PGB-houders

Wil een PGB een reële optie zijn, dan is specifieke informatie, advies en ondersteuning rond de keuze voor een PGB en de gevolgen daarvan voor de budgethouder noodzakelijk. Onder de AWBZ werd aan cliënten met een PGB de mogelijkheid van ondersteuning geboden door de Sociale

Verzekeringsbank (SVB). Hierbij was sprake van een collectief afgesloten contract. De ondersteuning bestaat uit:

- het bieden van een vraagbaakfunctie;
- het beschikbaar stellen van allerlei documenten zoals arbeidsovereenkomsten, dienstverleningsovereenkomsten, enzovoort;
- het overnemen van de administratie en verzorging van afdrachten aan de Belastingdienst voor zorgvragers met een werknemersrelatie ten aanzien van de zorgverlener;
- het bieden van een Arbo relatie en doorbetaling van het loon ten aanzien van zieke werknemers van de zorgvrager die een arbeidsovereenkomst met een individuele zorgaanbieder heeft gesloten.

Het bovenstaande geldt uiteraard voor een PGB voor huishoudelijke verzorging. Voor PGB's voor de overige Wmo-voorzieningen gelden die aspecten niet.

De SVB heeft de gemeenten een aanbod gedaan om de ondersteuning van budgethouders voor huishoudelijke verzorging onder de Wmo voort te zetten. Daar er zowel voordelen als nadelen aan dit aanbod verbonden waren, is besloten om in ISD verband een éénjarig contract met de SVB af te sluiten. Overigens is het bieden van ondersteuning aan PGB houders onder de werking van de Wmo geen verplichting, maar gelet op het uitgangspunt van continuering van het AWBZ kwaliteitsniveau is hier wel voor gekozen.

Het grootste probleem dat zich bij het contract met de SVB voordoet, is dat er vanuit de gemeenten grote behoefte is aan pakketten op maat met hieraan gekoppeld een reële prijs. Niet alle cliënten maken (in dezelfde mate) van alle door de SVB aangeboden diensten gebruik, terwijl hier wel standaard door de gemeenten voor betaald wordt. Vanuit Holland Rijnland zijn in 2007 de verschillende mogelijkheden voor de organisatie van deze administratieve ondersteuning onderzocht. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het zelf aanbieden van deze ondersteuning door de gemeente geen optie is. De ondersteuning neemt een behoorlijk aantal werkprocessen met zich mee en verlangt bovendien te veel specialistische kennis van de loketmedewerkers. Met name het fiscale recht ten aanzien van het werkgeverschap is aan zoveel veranderingen onderhevig dat een continue bijscholing en specialisatie van de medewerkers noodzakelijk zou zijn. Aan de SVB is gevraagd met een meer op maat gesneden aanbod te komen. Afhankelijk van dit voorstel zal bekeken worden of er voor 2008 opnieuw een contract afgesloten wordt bij de SVB (voor alle door de ISD Bollenstreek gewenste ondersteuningsmogelijkheden) of dat er ook een aantal onderdelen van de ondersteuningsfunctie bij een andere organisatie (bijvoorbeeld Per Saldo) ondergebracht zullen worden. Deze contractonderhandelingen zullen, op Holland Rijnland niveau, in het laatste kwartaal van 2007 plaatsvinden.

6.5. Actie programma, wat gaan we doen.

Medio 2008 zal er een evaluatie plaats vinden met betrekking tot de uitwerking van de *Verordening maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek* in de praktijk. Hier zullen uiteraard ook het *Verstrekkingenbeleid maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek* en het *Besluit financiële bijdragen maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek* bij betrokken worden. De uitkomsten van deze beleidsevaluatie zijn mede bepalend voor de vraag of de contracten met de zorgaanbieders voor de levering van de hulp bij het huishouden met een jaar verlengd zullen worden of dat er een nieuwe aanbesteding plaats zal moeten gaan vinden.

In de evaluatie zullen in ieder geval onderstaande onderwerpen meegenomen worden:

- de indicatiecriteria voor de toegang tot de hulp bij het huishouden;
- de hoogte van het PGB voor de individuele voorzieningen;
- de eigen bijdrageregeling voor de hulp bij het huishouden (en in dit kader de eventuele invoering van een eigen bijdrage voor de voormalige Wvg-voorzieningen);
- de mogelijkheden tot het opzetten van algemene voorzieningen.

6.6. Relatie tot overige prestatievelden

Vanuit prestatieveld 6 liggen er diverse dwarsverbanden met andere prestatievelden van de wet.

In de eerste plaats zal er, om tegemoet te komen aan de toenemende behoefte aan zorg, een zwaarder beroep gedaan moeten worden op mantelzorgers en vrijwilligers. Dat kan zowel extra uren zorg betreffen als meer intensieve zorg. De bereidheid om zich vrijwillig in te zetten voor anderen hangt nauw samen met de mate waarin mensen zich met elkaar betrokken voelen. Daarmee raakt dit prestatieveld aan het terrein van de *civil society*, dus prestatieveld 1.

In de tweede plaats is de gemeente gehouden om cliënten te informeren, te adviseren en te ondersteunen bij hun zoektocht naar het vinden van voorzieningen om hun beperking(en) (gedeeltelijk) op te lossen. Hiermee geeft de gemeente invulling aan haar informatie- en adviesfunctie neergelegd in prestatieveld 3.

In de derde plaats is uit het (schaarse) onderzoek dat tot nu toe gedaan is naar de positie van mantelzorgers, gebleken dat er vaak een zware wissel getrokken wordt op de aanbieders van die vorm van zorg. Gelet op de vergrijzing zal er in de toekomst een (nog) groter beroep gedaan worden op mantelzorg. Voorzieningen om overbelasting te komen, zullen dan ook steeds belangrijker worden. Hierbij kan gedacht worden aan respijtzorg en liggen er nauwe banden met prestatieveld 4. Ten slotte brengt een doelmatige en doeltreffende uitvoering van het compensatiebeginsel met zich mee dat in voorkomende gevallen een collectieve voorziening moet kunnen worden aangemerkt als

voorliggend ten opzichte van een individuele voorziening. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan algemene voorzieningen zoals boodschappenservices, klussendiensten of een rolstoelpool voor incidenteel gebruik. Dit vereist uiteraard wel dat de collectieve c.q. algemene voorziening aan redelijk te stellen eisen ter compensatie van de bij de zorgvrager geconstateerde beperking moet voldoen. Met andere woorden: de voorziening moet dus zowel kwantitatief als kwalitatief toereikend zijn om te voorzien in de benodigde compensatie. Dit leidt tot een verwevenheid met prestatieveld 5.

Prestatieveld 7, 8 en 9 Maatschappelijke opvang, OGGZ, verslavingsbeleid.

Inleiding

De prestatievelden 7, 8 en 9 zijn gericht op verschillende groepen in de samenleving die buiten de boot dreigen te vallen door bijvoorbeeld eenzaamheid, schulden, depressie, verslaving, huiselijk geweld of dakloosheid. Het doel van deze prestatievelden is om participatie van kwetsbare groepen mogelijk te maken. De zorg onder deze drie prestatievelden wordt ook wel maatschappelijke zorg genoemd.

Een groot deel van de maatschappelijke opvang en de zorg heeft de gemeente Leiden als centrum gemeente op zich genomen. Zij biedt voor de gemeenten in Zuid-Holland Noord opvang en gespecialiseerde zorg en ziet het daarnaast als haar taak om samen met de regio gemeenten in een sluitend aanbod te voorzien.

Aansluitend en aanvullend hierop ontwikkelen gemeenten lokaal preventief beleid en dragen op deze manier bij aan maatschappelijk herstel. Dit hoofdstuk is iets anders ingedeeld dan de voorgaande hoofdstukken.

Onderstaand volgt per prestatieveld de omschrijving en de afbakening. Vervolgens worden de doelgroepen, de risicogroepen en de risicofactoren, het regionale en het lokale aanbod genoemd.

Gezien de overlap en de samenhang tussen de prestatievelden 7, 8 en 9 wordt het aanbod van de regionale en de lokale voorzieningen van de prestatievelden gezamenlijk genoemd, gevolgd door het huidige beleid en het nieuwe beleid, de indicatoren, de actielijst en de financiering

7.1. Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang, advies en steunpunt huiselijk geweld.

7.1.1. Omschrijving en afbakening

Onder maatschappelijke opvang vallen alle activiteiten gericht op het “tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan dak- en thuislozen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving”.

Huiselijk geweld is qua omvang het grootste en ernstigste geweldsprobleem in onze samenleving.

Onder huiselijk geweld verstaan we alle vormen van geweld die zich binnen relaties afspelen: fysiek, geestelijk en seksueel geweld, stalking, vernedering, schending van rechten of financiële uitbuiting¹².

7.1.2. De doelgroep

De doelgroep voor maatschappelijke opvang bestaat uit:

- I. mensen die op straat leven (feitelijk dakloos), Soms gaat het om een acute situatie, maar meestal is men lang dakloos;

---

¹² bijv. door kinderen, die de financiën “regelen” voor een ouder, die de eigen financiën niet meer goed kan regelen en dan de middelen van de ouder aanwenden voor eigen gebruik.

2. mensen die tijdelijk in een instelling, opvangvoorziening of detentie verblijven, maar geen huis hebben om in te wonen (residentieel dakloos);
3. mensen die vanwege problematische schulden uit huis gezet dreigen te worden (dreigend dakloos).

De oorzaken voor dakloosheid zijn vaak divers:

- Relatieproblemen/ huiselijk geweld;
- Schulden;
- Psychiatrie/verslaving/ verstandelijke handicap;
- Huisuitzetting / ontslag uit een instelling waarbij geen huis beschikbaar is;
- Niet te voorzien, zoals bijv. bij het faillissement van een verhuurder.

In de regio Zuid-Holland Noord gaat het om 500 feitelijk daklozen, van wie 75% langer dan een jaar op straat woont. Na ongeveer acht maanden is men zo gewend aan het straatleven dat het moeilijk is om terug te keren naar een gewone woning.

Ongeveer een even grote groep heeft problemen om na ontslag uit een instelling of uit detentie op tijd geschikte woonruimte te vinden. Het gaat dan niet alleen om de beschikbaarheid van geschikte woonruimte, maar ook om de benodigde zorgbegeleiding.

Huiselijk geweld komt voor in alle lagen en culturen van de bevolking en het treft niet alleen vrouwen en kinderen, maar ook mannen en ouderen. Op grond van landelijk onderzoek (Intomart 1997) is 45% van de bevolking ooit slachtoffer geworden van huiselijk geweld. 80% daarvan wordt gepleegd door mannen. Jaarlijks komen 100 volwassenen en 50 kinderen om door geweld in huis.

Uit de gezondheidspeiling 2005 van de GGD Hollands-Midden blijkt dat in 2005 2,4% van de respondenten (81 respondenten) in Zuid Holland Noord slachtoffer is geweest van huiselijk geweld. Er is weinig verschil tussen mannen en vrouwen, behalve dat het bij vrouwen vaker om lichamelijke geweld gaat dan bij mannen (22% versus 6%).

Het aantal aangiften met betrekking tot huiselijk geweld bij de politie was in Zuid Holland Noord in 2006 is totaal 716. Onderverdeeld naar gemeenten ging het om 20 personen in Hillegom (Lisse 23 en 17 in Noordwijkerhout.) Als je ervan uitgaat dat slechts 6% aangifte doet (een aanname gebaseerd op het Intomart onderzoek) ging het in onze regio om 11.933 gevallen van huiselijk geweld in totaal, d.w.z. ongeveer 2.3% van de inwoners van Zuid Holland Noord. Dit komt in de richting van het percentage dat uitkomst was van de GGD gezondheidspeiling 2005.

7.1.3. Bestaand aanbod

Het regionale aanbod voor maatschappelijke opvang bestaat uit:

- dag- en nachtopvang;

- crisisopvang;
- sociaal pension;
- Exodus;
- Woonbegeleiding;
- inloopvoorziening in Leiden, Katwijk (de Brug) en Alphen aan den Rijn (Open Venster);
- Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld.

Het lokale aanbod bestaat uit:

- Schuldhulpverlening via de ISD
- Algemeen Maatschappelijk werk

7.2. Prestatieveld 8: De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

7.2.1. Omschrijving en afbakening

Onder de Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), vallen activiteiten gericht op:

- *het signaleren en bestrijden van risicofactoren;*
- *het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen;*
- *het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis;*
- *zorgen voor afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ.*

Deze taken waren voorheen ondergebracht in de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) en vallen vanaf 1 januari 2007 onder de Wmo.

De Wcpv kent nu nog de volgende 2 taken:

- 1. Het bieden van psychosociale hulp*
- 2. Informatieverzameling over de gezondheidstoestand van de bevolking.*

Deze 2 taken zijn, samen met de overige Wcpv taken, ondergebracht in de nota Lokaal Volksgezondheidsbeleid Hillegom 2008 – 2011.

7.2.2. De doelgroep

De OGGZ doelgroep is heterogeen. Het gaat om sociaal kwetsbare mensen die¹³:

- *niet of onvoldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien.*
Bijvoorbeeld: een dak boven het hoofd, voedsel, inkomen, sociale contacten en zelfverzorging.
- *Meerdere problemen tegelijkertijd hebben. Bijvoorbeeld sociaal isolement, verwaarlozing, vervuiling van de woning, overlast, schulden, psychische- en verslavingsproblemen.*

---

¹³ Naar J. Wolf, Handreiking OGGZ in de WMO, VNG/VWS: Den Haag, november 2006.

- Vanuit het perspectief van professionele hulpverleners niet de zorg krijgen die zij nodig hebben om zich in de samenleving te handhaven.
- Geen hulpvraag stellen waar de reguliere hulpverlening een antwoord op heeft. Familie, burens en omstanders vragen meestal om hulp.

Het is lastig om deze doelgroep exact in beeld te krijgen, maar wanneer men landelijke onderzoeken naast elkaar legt, schat men in dat ca. 0,7 % van de bevolking onder OGGZ valt. In de regio Zuid Holland Noord gaat het dan om ca. 3500 mensen. Een deel van de doelgroep (ca 10%) is zichtbaar vanwege overlast, maar het grootste deel kent zogeheten 'stille problematiek'.

Risicogroepen binnen de OGGZ doelgroep kunnen onder meer zijn:

- Groepen met lage opleiding en weinig inkomen (lage SES)
  - Vroegtijdig schoolverlaters
  - Eén ouder gezinnen met een uitkering
- Multiprobleem gezinnen
- Mensen met psychiatrische of verslavingsproblematiek
- Mensen met chronische ziekte of verstandelijke handicap
- Ex-gedetineerden en veelplegers.

7.2.3. Bestaand aanbod

Het regionale aanbod voor OGGZ bestaat uit:

- Meldpunt Zorg en Overlast;
- Breed Bemoeizorg project;
- Platform OGGZ.

Het lokale aanbod bestaat uit:

- Zorgnetwerk;
- Signaleringsoverleg;
- Zorg- en adviesteams;
- Algemeen Maatschappelijk Werk.

7.3. Prestatieveld 9: ambulante verslavingszorg

7.3.1. Omschrijving en afbakening

Onder de ambulante verslavingszorg vallen activiteiten gericht op: "Maatschappelijke zorg voor verslaafden en preventie van verslavingsproblemen, met inbegrip van activiteiten ter bestrijding van overlast door verslaving"

7.3.2. De doelgroep

1. (ex) verslaafden
2. hun directe omgeving en
3. jeugd/jongeren in het algemeen

Met name de groep alcoholverslaafden is sterk toegenomen, ook onder jongeren. Het aantal excessieve drinkers in de regio is in vijf jaar toegenomen van 12% naar 18%. Anderzijds bereikt de verslavingszorg in de regio maar 5% van de doelgroep.

7.3.3. Bestaand aanbod

Het regionale aanbod voor verslavingszorg bestaat uit:

Preventie:

- Voorlichting en opleiding gericht op hele bevolking ZHN en
- Voorlichting en opleiding gericht op intermediairs

Zorg:

- Voorlichting, begeleiding, toeleiding en behandeling verslaafden op diverse plekken in de regio (Parnassagroep/ Brijder verslavingszorg en De Brug (Katwijk)
- Methadonprogramma (Katwijk, Leiden, Alphen)Behandeleenheid medische heroïne (2008)

Maatschappelijk herstel:

- De Zaak, een dagactiviteitsvoorziening voor verslaafden in Leiden;
- platform Kocon (lokaal samenwerkingsverband op het gebied van alcohol en drugs in Katwijk);
- De Brug, Chr. Organisatie op het gebied van verslavingszorg in Katwijk;
- Woonbegeleiding;
- mobiel team.

7.4. Sociaal kwetsbare groepen

In 2006 heeft de GGD Hollands Midden gedaan naar sociaal kwetsbare groepen¹⁴ voor de regio Zuid Holland Noord als nulmeting. Dit onderzoek zal elke twee jaar worden herhaald. In het onderzoek is aandacht besteed aan de risicogroepen en risicofactoren voor de prestatievelden maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg.

Het onderzoek is onderverdeeld naar indicatoren voor

1. preventie en signalering

---

¹⁴ Monitor Maatschappelijke Opvang, OGGZ en Verslavingszorg. GGD Hollands Midden, april 2007 (www.ggdhm.nl)

2. zorg en opvang
3. activering en reïntegratie.

De belangrijkste trends en conclusies uit het onderzoek treft u hieronder aan:

Preventie

- ❖ het aantal personen dat excessief alcohol drinkt (20-30 glazen of meer per week) is sterk toegenomen, zowel onder jongeren als volwassenen.
- ❖ Steeds meer mensen hebben moeite om rond te komen en steeds meer mensen hebben schulden.
- ❖ Bijna de helft van de uitkeringsgerechtigden (WW, WAO of WWB) kampt met problemen. Zij zijn óf ernstig depressief en/óf drinken zeer excessief alcohol óf hebben problematische schulden.

Signalering

- ❖ Het aantal overlastmeldingen bij de politie vanwege dronkenschap is toegenomen.
- ❖ Er is meer aandacht voor meldingen en aangiften van huiselijk geweld bij de politie. Naar schatting is in 2005 ongeveer 9% van alle huiselijk geweld-incidenten in de regio aangegeven.
- ❖ Het aantal meldingen bij het regionale Meldpunt Zorg en Overlast neemt toe. Het gaat vaak om een combinatie van psychiatrie, verslaving en financiële problemen.
- ❖ De belangstelling voor de open spreekuren van Parnassia in Leiden, Alphen aan den Rijn en Lisse groeit.
- ❖ De vraag naar crisishulpverlening van GGZ Rivierduinen groeit.
- ❖ De crisisopvang van acuut daklozen door De Binnenvest raakt verstoep. De verblijfsduur wordt langer en de uitstroom stagneert bij gebrek aan woonruimte voor deze groep.

Zorg en opvang

- ❖ Het aantal cliënten dat een intensieve vorm van zorg krijgt is toegenomen. Dit geldt voor het Breed Bemoeizorgproject van het regionale Meldpunt Zorg en Overlast, het case management van GGZ Rivierduinen en het Mobiele Team van Parnassia verslavingszorg.
- ❖ Het aantal cliënten bij Parnassia verslavingszorg met als primair verslavend middel alcohol, cocaïne of cannabis is sterk toegenomen. Het bereik door de verslavingszorg van de zeer excessieve drinkers in de bevolking is ongeveer 5%.

Activering en begeleid wonen

- ❖ Er zijn vier locaties in de regio voor dagactiviteiten van GGZ Rivierduinen voor (ex)psychiatrische patiënten. In Leiden, Alphen aan den Rijn, Oegstgeest en Noordwijkerhout. Ongeveer 1500 mensen maken hier gebruik van.
- ❖ De Zaak, een dagactiviteitsvoorziening voor verslaafden in Leiden, krijgt steeds meer bezoekers.
- ❖ Het aantal personen dat zelfstandig woont met woonbegeleiding neemt toe. Zowel de woonbegeleiding vanuit De Binnenvest als GGZ Rivierduinen.
- ❖ Het percentage bewoners van het Exodushuis voor ex-gedetineerden dat succesvol uitstroomt is iets toegenomen en is in 2005 bijna 60%.

7.5. Het aanbod van regionale en lokale voorzieningen in schema.

Maatschappelijke opvang en verslavingsvoorzieningen die tevens een relatie hebben met veiligheid.

Voorziening	Aard	Openingstijden	Opmerkingen
Slaaphuis van de Binnenvest Boommarkt 16	Biedt nachtopvang aan dak- en thuislozen in de vorm van bed, bad en brood. Doelgroep: mensen die vaak al tientallen jaren verslaafd zijn, dakloos zijn, meestal ook te maken hebben met psychiatrische problematiek en een lange geschiedenis met overlast. Capaciteit 16 + 2 zgn. crisisbedden waar op verzoek van de politie geplaatst wordt.	Alle dagen 20.00 uur- 9.30 uur Regionaal	Het slaaphuis is vrijwel altijd vol; regelmatig moet een nee verkocht worden.
De Zaak, dagbestedingsprogramma van Parnassia, Ir. Driessenstraat 11	De Zaak biedt een vorm van gestructureerde dagbesteding aan dagelijks 25-30 personen. Er is de mogelijkheid van het wassen van kleren, het samen een maaltijd nuttigen en deelname aan diverse activiteiten. Uitstroom naar activiteiten buiten het programma is een van de doelstellingen. Capaciteit: 25-30 deelnames per dag	Maandag t/m donderdag van 9- 4 uur; vrijdag van 9-13 00 uur Regionaal	In 2005 hebben 133 unieke *personen deelgenomen aan het aanbod van De Zaak. Ongeveer 35 personen nemen 2-5 keer per week deel aan activiteiten.
2 ^e inloop/ dagopvang (in ontwikkeling)	Inloopvoorziening voor dak en thuislozen en (ex-)verslaafden. Aanbod: kop koffie en een praatje.	Werkdagen tussen 15 en 21 uur en uren in het weekend Regionaal	De 2 ^e dagopvang is opgenomen in het project zorglocaties. Het voornemen is om in de 2 ^e dagopvang een alcoholhuiskamer op te nemen.
<u>GGZ Rivierduinen</u> -verblijfsafdeling - dagactiviteitscentrum - polikliniek - Psychiatrische thuiszorg/ wijkteam	Polikliniek met 4 GGZ teams, Wijkteam dat vooral outreachend werkt	Volwassenen en ouderen bij wie sprake is van psychische en psychiatrische problemen,	Verblijfsafd. voor ca 45 cliënten, regionale functie Begeleid zelfstandig wonen, beschermd wonen; Fit Your Body

* mensen komen vaak meerdere keren per week. Het bezoekersaantal is dus veel groter.

Andere voorzieningen in Leiden (woon/crisisopvang)

Sociaal pension, Haagweg 156	Semi- permanente dag- en nachtopvang voor mensen die niet in staat zijn zelfstandig of met ambulante woonbegeleiding te wonen. Vaak is sprake van verslaving en psychiatrische problematiek.	25 plaatsen + 2 passantenplaatsen Regionaal	Doorstroom gering
Crisisopvang, Rembrandt-straat 12	Tijdelijke opvang voor mensen (personen of gezinnen) die door een acute sociaal-psychologische crisis op straat staan.	21 plaatsen kortdurende intensieve opvang en minder intensieve vervolgovang in zelfstandige wooneenheden. Regionaal	Uitgangspunt is snelle doorstroom naar zelfstandige bewoning
Exodus, Plantage 16	24 uren voorziening voor mensen die uit detentie komen en begeleid worden bij hun terugkeer naar zelfstandig wonen en werken.	12 plekken regionaal	Vaak betreft dit personen die niet uit Leiden of de regio afkomstig zijn.

Overige zorgactiviteiten

Voorziening	Aard	Bereik	Opmerking
Methadonverstrekking, Roodenburgerstraat 1a	Permanente verstrekking aan chronische gebruikers waarvan ongeveer 1/3 een baan heeft	Gemiddeld 100 personen zitten in het Leidse methadonprogramma	In Rijnstreek en D&B bestaat eveneens een methadonprogramma
Ambulante zorg, Lange Mare 45	Behandeling van personen die problemen hebben met alcohol, drugs of gokken	Totaal aantal cliënten gemiddeld per jaar Parnassia is ong. 400 (inclusief cliënten methadon bemoeizorg etc. Regionaal	Betreft regio zhn
Bemoeizorg, casemanagement en crisisinterventies; woonbegeleiding	= verzameling van activiteiten die zich richten op mensen die niet direct zelf om hulp vragen	Regionaal	Verschillende organisaties werken samen middels: mobiel team (parnassia; tandem van de Binnenvest; meldpunt vangnet en advies; breed bemoeizorgproject
Veegploeg (vanuit Slaaphuis)	Laagdrempelige activiteit in de stad	1 gemiddeld 10-15 mensen vegen mee	
Begeleid wonen in de maatschappelijke opvang	Begeleiding bij tal van praktische zaken zoals schoonhouden woonruimte, voorkomen van geluidsoverlast, budgetbeheer, etc, etc	Totaal 84 plekken Regionaal	Het gaat om mensen die omdat zij psychiatrische, verslavings- of andersoortige problemen hebben er niet in slagen zonder problemen voor zichzelf of de omgeving te wonen

Lokale voorzieningen

Voorziening	Aard	Bereik	Opmerking
<u>'s Heerenloo</u>	Zorg, ondersteuning, begeleiding voor cliënten met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking	12 wooneenheden op H. Dunantplein, 12 wooneenheden in aanbouw Julianan van Stolberglaan	
<u>Hartekampgroep</u>	Zorg, ondersteuning, begeleiding voor cliënten met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking	De Spil Weeresteinstraat en locatie Stationsweg	
<u>Het Raamwerk</u> - Dagbesteding - begeleid wonen	Zorg, ondersteuning, begeleiding voor cliënten met een lichamelijke en of een verstandelijke beperking.	16 wooneenheden in Olympus plus een steunpunt voor cliënten. In de brede school De Giraf, dagactiviteiten voor kinderen	

Onderstaand een overzicht van de taakverdeling centrumgemeente – regiogemeente.

OGGZ-taak	Doel	Centrumgem.	Regiogemeente
Sociale kaart	Inzicht bieden in OGGZ aanbieders/activiteiten /adressen/plaatsen	GGD-taak algemeen	GGD-taak algemeen
OGGZ-monitor	Gezondheidssituatie doelgroep in beeld Tbv beleidsontwikkeling gemeente	GGD- taak (epidemiologie) Opdracht en financiering	GGD- taak (epidemiologie)
Beleidsvisie WMO OGGZ/ Verslavingszorg.	Beleidsontwikkeling op de prestatie velden 7,8,9 van de WMO	Gemeentelijke taak	Gemeentelijke taak
	Beargumenteerde verdeling extra middelen Brede doeluitkering maatschappelijke opvang	Initiatiefnemer afstemming regio	In overleg met centrumgemeente
OGGZ preventie	Voorkomen dat burgers in de OGGZ terecht komen. Preventie gericht op signaleren en bestrijden van risicofactoren.	Zorgdragen voor aanbod in centrum gemeente	Zorgdragen voor aanbod in regiogemeente
Samenwerking OGGZ-keten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Afstemming in de uitvoering (traject) 2. Afstemming in beleid 	Faciliteren samenwerking.	Faciliteren samenwerking Faciliteren samenwerking

	(keten). 3. Afstemming bestuurlijk.		
Meldpunt OGGZ	Registreren, screenen en opvolgen van meldingen van (bijna) crisis bij kwetsbaren.	Zorgdragen voor een meldpunt; signalering en melding.	Zorgdragen voor signalering en melding.
Training en regie vroegsignalering.	Signaleren van OGGZ- doelgroep; specifiek dreigende dakloosheid	Planning en financiering in overleg met regio.	Planning i.o.m. centrumgemeente; kan ook uit gemeentefonds.
Toeleiding naar zorg (bemoeizorg, door bv GGZ, MW)	Individen die zelf geen hulp vragen signaleren, opsporen, contact leggen en houden, toeleiden en nazorg.	Planning en financiering toeleiding in overleg met regio.	Planning in overleg met centrumgemeente.
Cliëntvolgsysteem ontwikkelen en uitvoeren	Registreren en volgen van cliënt in de keten. Uitval voorkomen.		

Meldpunt

De gemeente Leiden heeft een regionaal Meldpunt Zorg & Overlast ingesteld. Alle gemeenten in de regio, behalve de gemeente Katwijk, nemen daaraan deel. De registraties van de gemeente Katwijk worden wel aangeleverd aan het meldpunt Zorg & Overlast.

Uitgangspunt is dat alle organisaties multiprobleem situaties melden bij dit meldpunt (meldplicht), ook wanneer zij iemand direct in zorg kunnen nemen. Om dit meldpunt optimaal te benutten, zodat er het overzicht regionaal en lokaal actueel kan blijven, is een meldplicht voor organisaties zinvol.

Regiogemeenten kunnen dit stimuleren.

7.6. Nieuw beleid, regionaal

Beleidsuitgangspunten

In 2006 is de beleidsvisie 2006 –2009 voor Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg, *Iedereen telt*, door de Leidse gemeenteraad vastgesteld, met als belangrijkste uitgangspunten: Meer zicht op de doelgroepen.

1. Sluitende keten van opvang en zorg.
2. Goede inbedding van de opvangvoorzieningen in de regio.
3. Activering van de doelgroepen.
4. Sterke inzet op preventie.
5. Sterke inzet op uitstroom en herstel.

De doelgroepen voor maatschappelijke zorg kennen allemaal ernstige problemen op meerdere levensgebieden: gezondheid, relaties, financiën, huisvesting. Zij missen vaak een sociaal netwerk dat

hen steunt bij het oplossen van hun problemen, en raken steeds meer uitgesloten. Daarom is het uitgangspunt voor beleid: opvang waar nodig, en preventie en maatschappelijk herstel waar mogelijk.

Regionaal Kompas Zuid-Holland Noord

Bij de vertaling van de beleidsvisie naar een plan van aanpak wil de regio Zuid Holland Noord aansluiten bij het landelijk plan van aanpak Stedelijk Kompas. Hierin staat een aantal beleidsdoelen verder uitgewerkt.

De beleidsvisie *Iedereen telt* kent (vrijwel) dezelfde doelstelling als die van het Stedelijk Kompas, namelijk: dakloosheid en ernstige psychische en verslavingsproblemen zoveel mogelijk voorkomen door:

- Ervoor te zorgen dat mensen die dakloos zijn en ernstige psychische en verslavingsproblemen kennen, goed worden opgevangen.
- Waar en voor wie dit enigszins mogelijk is de weg vrij te maken naar maatschappelijk herstel.
- De overlast die sommigen van deze mensen voor hun omgeving veroorzaken beperken.

Speerpunten komende vier jaar

Uit bovenstaande volgt dat de gemeenten gezamenlijk de komende periode de volgende ambities willen realiseren:

1. Preventie van huisuitzettingen en dakloosheid na opname of detentie.
2. Persoonsgebonden aanpak voor elke (bijna) dakloze.
3. Uitbreiding van (aangepaste) woonvoorzieningen.
4. Wijkgericht ambulante aanbod voor langdurig zorgafhankelijken (Maatschappelijk Steunsysteem).
5. Inkomen en werk (of dagbesteding) bieden.

In april zijn per thema werkgroepen gestart om deze punten verder uit te werken met betrokken partijen in de regio. Met de aansluiting van de regio op dit landelijke plan, kunnen zorgaanbieders in de regio Zuid Holland Noord rekenen op extra middelen uit de AWBZ.

Financiële kaders regionaal beleid

Structurele kosten van het regionale aanbod:

- Maatschappelijke opvang/ verslavingszorg huidige aanbod (excl. ambt kosten): € 4.608.000,--
- Uitbreiding aanbod Nieuwe Energie: € 665.000,--
- Medische heroïne (excl. huisvestingskosten): € 661.000,--
- Vrouwenopvang (excl. ambt capaciteit): € 2.286.000

- Regionale aanpak huiselijk geweld: € 202.000
- OGGZ toeleiding zorg: € 1.326.000,-- (overleg GGZ is gaande)

Dekking van de kosten van het regionale aanbod

- Doeluitkering Maatschappelijke opvang/ verslavingszorg: € 3.983.000
- Rijksbijdrage BZK (sluitende opvang): € 119.000
- Toevoeging Brede doeluitkering OGGZ: € 1.326.000,--
- Doeluitkering Vrouwenopvang: € 2.336.000,--
- Regeling VWS huiselijk geweld: € 92.000,--
- Bijdrage gemeente Leiden Huiselijk geweld: € 60.000,--
- Bijdrage gemeente Leiden Heroïne: € 335.000
- Bijdrage gemeente Leiden Mo/Vb (overig): € 1.497.000,--

7.7. Nieuw lokaal beleid

Als regio gemeente zal Hillegom, aanvullend en aansluitend op het regionale OGGZ beleid, lokaal meewerken aan het volgende beleid:

Sociale kaart

GGD Hollands Midden ondersteunt gemeenten bij het maken en onderhouden van een actueel overzicht van het aanbod van voorzieningen. Onderzocht zal worden in hoeverre deze website (Zorgwelrijnland) een ondersteunende rol kan vervullen bij met name het lokale loket (zie ook prestatieveld 3).

Preventie

Op het gebied van maatschappelijke opvang:

- Schuldenpreventie. Aanvullend op het huidige beleid waarbij mensen met een inkomen tot 130% gebruik kunnen maken van de schuldhulpverlening (uitgevoerd door de ISD), zal bezien worden in hoeverre dit voldoet, of dat de hulpverlening uitgebreid moet worden met andere inkomenscategorieën.

Op het gebied van OGGZ

- Preventie van eenzaamheid en depressie. Op basis van het rapport éénzaamheid en depressie van ouderen van de GGD, worden binnen het ouderenbeleid voorstellen ontwikkeld om eenzaamheid en depressies bij ouderen te voorkomen of te beperken.

Op het gebied van de verslavingszorg:

- In samenwerking met de GGD zal, binnen het lokaal Volksgezondheidsbeleid, verder uitvoering worden gegeven aan het verslavingsbeleid om met name het bovenmatig alcohol gebruik onder jongeren terug te dringen.

7.8. Relatie met overige prestatievelden.

Gezien de overlap en de samenhang tussen de prestatievelden 7, 8 en 9 wordt het aanbod van de regionale en de lokale voorzieningen van de prestatievelden gezamenlijk genoemd, gevolgd door het huidige beleid en het nieuwe beleid, de indicatoren, de actielijst en de financiering. Deze prestatievelden hangen direct samen met alle andere prestatievelden, vooral in de preventieve sfeer. Een prettige leefomgeving, voldoende opvoedingsondersteuning, maatschappelijke voorzieningen en individuele voorzieningen hebben een positief effect op het beperken van problemen op het gebied van de OGGZ. Omgekeerd draagt goede opvang en begeleiding er toe bij dat meer mensen kunnen 'meedoen' in de maatschappij.

7.9. Indicatoren.

Verminderen van:

- Aantal uithuiszettingen en de gevolgen daarvan voor het aantal dak- en thuislozen en het aantal deelnemers aan dagopvang in beeld brengen.
- Aantal hulpverleningen via schuldhulpverlening
- Aantal eenzame ouderen

Deel III Kwaliteit, participatie en keuzevrijheid

Kwaliteit en keuzevrijheid zijn belangrijke begrippen binnen de Wmo. De Wmo verplicht gemeenten om maatregelen te nemen die de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning borgen en de keuzevrijheid voor de doelgroepen te bevorderen. In de voorgaande hoofdstukken staat beschreven hoe wij de maatschappelijke ondersteuning willen invullen. We hopen en verwachten dat hieruit de algemene kwaliteit van onze ondersteuning naar voren komt. Hieronder gaan we nader in op de specifieke maatregelen die wij treffen om te zorgen dat de te leveren diensten en voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning in Hillegom van goede kwaliteit zijn. Na de paragraaf Kwaliteit, beschrijven we hoe de participatie is geregeld en hoe wij keuzevrijheid willen bevorderen.

Kwaliteit

Om de kwaliteit van onze ondersteuning te bevorderen, zetten wij de volgende instrumenten in:

- **Kwaliteitseisen in aanbesteding**

De Wmo verwacht dat de verstrekking van diensten of voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk wordt overgelaten aan andere partijen. Gemeenten zijn verplicht om bij de inkoop van diensten een (al dan niet Europese) aanbestedingsprocedure te volgen. Tot nu toe hebben we binnen het terrein van de maatschappelijke ondersteuning voor de inkoop van huishoudelijke hulp een aanbestedingsprocedure doorlopen en voor de voormalige Wvg-voorzieningen. Andere diensten en voorzieningen worden geleverd door instellingen die daarvoor van de gemeente subsidie ontvangen. Bij de aanbestedingen formuleren we duidelijke kwaliteitseisen op grond waarvan de uiteindelijke partner wordt geselecteerd. Bovendien laten we bij de selectie van aanbieders de kwaliteit in principe zwaarder meewegen dan de prijs.

- **Toezicht houden op de kwaliteit van de dienstverlening van onze contractpartners**

Als een partij is geselecteerd worden de kwaliteitseisen vastgelegd in het contract dat we met betreffende partij afsluiten. In het contract staat ook aangegeven hoe wij erop zullen toezien dat de partij aan de kwaliteitseisen voldoet.

- **Prestatieafspraken maken met gesubsidieerde en andere instellingen**

Met instellingen die budgetsubsidie ontvangen sluiten wij subsidieovereenkomsten af. Doel is om daarbij steeds meer prestatiegericht te gaan subsidiëren. Dit is een ontwikkeling die de afgelopen jaren al in gang is gezet en die zich in de komende jaren zal voortzetten. In ons subsidiebeleid dat naar verwachting per 1 januari 2008 ingaat klinkt dit ook duidelijk door. Concreet betekent dit dat in de subsidieovereenkomsten, prestatieafspraken worden neergelegd. Doel van die prestatieafspraken is onder meer om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen.

We vinden het van groot belang dat onze partners (bijvoorbeeld de Stichting Welzijn Ouderen Hillegom, Spant Welzijn en het Algemeen Maatschappelijk Werk) en uitvoeringsorganisaties als bijvoorbeeld de ISD Bollenstreek aan bepaalde kwaliteitsnormen voldoen. De verplichte jaarlijkse accountantscontrole is een instrument waarmee wordt nagegaan in hoeverre instanties als de ISD Bollenstreek rechtmatig handelen oftewel het door de gemeenteraad vastgestelde beleid goed uitvoeren. In budgetovereenkomsten worden kwaliteitsafspraken vastgelegd en via klanttevredenheidsonderzoeken wordt ook gevraagd aan cliënten hoe zij de kwaliteit van dienstverlening ervaren.

- **Vastleggen van kwaliteitseisen ISD Bollenstreek en evaluatie aan de hand van harde indicatoren**

De ISD Bollenstreek speelt een belangrijke rol binnen het speelveld van de maatschappelijke ondersteuning. De ISD Bollenstreek moet aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. In de Verordening maatschappelijke ondersteuning en het Verstrekkingenbeleid maatschappelijke ondersteuning is vastgelegd op welke wijze de ISD te werk gaat bij de afhandeling van aanvragen. Vanzelfsprekend voldoen beide documenten aan de Algemene wet bestuursrecht. In overleg met de ISD Bollenstreek worden waar nodig, nadere kwaliteitseisen vastgelegd bijvoorbeeld over:

- de termijn waarbinnen aanvragen voor individuele Wmo-voorzieningen worden afgehandeld;
- de termijn waarbinnen beroep- en bezwaarprocedures worden afgehandeld;

Bij de evaluatie van het beleid op prestatieveld 6 in 2008, wordt bezien op welke wijze dit het beste kan worden vormgegeven. De kwaliteitseisen zullen vervolgens bij volgende evaluaties als evaluatiecriteria dienen. De ISD Bollenstreek onderzoekt regelmatig de klanttevredenheid en heeft ook een cliënten adviesraad.

- **Deelname aan Wmo-benchmark en klanttevredenheidsonderzoek**

Een andere manier waarop wij werken aan kwaliteitsverbetering is door de (overigens verplichte) jaarlijkse uitvoering en publicatie van een klanttevredenheidsonderzoek. In de publicatie worden onze resultaten vergeleken met die van andere gemeenten. Op deze manier blijven we scherp en worden we gestimuleerd om zaken waarop we minder scoren dan andere gemeenten, te verbeteren. Ook wordt meegedaan aan de Wmo-benchmark .

Participatie

- **Burgerparticipatie/ interactief beleid**

Het Wmo-adviesplatform is betrokken bij de opstelling van de nota Wmo. Ook individuele burgers zijn bij de planvorming gehoord. Wij verwachten dat dit de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning ten goede komt. Burgerparticipatie draagt eraan bij dat ons beleid en voorzieningenaanbod beter aansluit bij de wensen en behoeften van onze burgers. Bij de ontwikkeling van beleid wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van inte actieve beleidsvorming.

Klachten- en beroep- en bezwaarprocedure

Klachten vormen een signaal voor zaken die beter kunnen. De gemeente Hillegom kent een klachtenprocedure. Daarbij gaat het om de bejegening door een medewerker of bestuurder van de gemeente. Een onafhankelijke commissie kan de klacht bespreken. De gemeente is ook aanspreekbaar via de Nationale ombudsman. Natuurlijk wordt ernaar gestreefd de klachten tot een minimum te beperken en deze eerst informeel bespreekbaar te maken.

Bij het afgeven van een beschikking/ bezwaar geldt altijd de regeling uit de Algemene wet bestuursrecht. Is men het niet eens met het besluit dan kan bezwaar worden aangetekend bij degene die het besluit heeft afgegeven. De procedure wordt met het besluit meegestuurd. De commissie Bezwaar van de gemeente bestaat uit deskundigen, die geen deel uitmaken van het gemeentebestuur of van de ambtelijke organisatie. Tenslotte is er nog de weg naar de rechter als ook de bezwaarschriftencommissie naar de mening van de burger niet tot een juist besluit is gekomen.

Keuzevrijheid

Wij bevorderen op verschillende manieren de keuzevrijheid van onze burgers als het gaat om maatschappelijke ondersteuning, namelijk:

- **Werkwijze Lokaal Loket Hillegom**

Lokaal Loket Hillegom verstrekt informatie en advies over voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning aan onze burgers. Het loket reikt daarbij mogelijkheden aan, maar het is altijd aan de cliënt zelf om een keuze te maken voor specifieke voorzieningen. Deze keuzevrijheid is specifiek benoemd in het projectplan dat aan het loket ten grondslag ligt.

- **Persoonsgebonden budget (PGB)**

Ter bevordering van de keuzevrijheid verplicht de Wmo gemeenten om cliënten de keuze te geven tussen voorzieningen of hulp in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget (PGB). Met een PGB kunnen burgers een aanbieder van voorzieningen of dienstverlener naar eigen keuze in de

arm nemen. Lokaal Loket Hillegom en de ISD Bollenstreek brengen bij iedere aanvraag proactief de mogelijkheid van een PGB naar voren.

- **Meerdere aanbieders huishoudelijke verzorging**

Cliënten die een keuze maken voor huishoudelijke hulp in natura, hebben de vrijheid om een keuze te maken tussen drie aanbieders van hulp bij het huishouden, waarmee wij een contract hebben afgesloten. De HOZO, die voorheen de hulp bij het huishouden verzorgde bij zelfstandig wonende ouderen in de omgeving van de zorgcentra kan deze taak blijven uitvoeren door onderaannemerschap bij Valent RDB.

De Financiën.

De Wmo beslaat een groot deel van de gemeentelijke taken en legt daarmee ook een groot beslag op de gemeentelijke middelen. Bij de invoering van de Wet zijn extra middelen naar de gemeenten overgeheveld voor de hulp bij het huishouden en enkele subsidieregelingen die vanuit de Awbz werden overgeheveld naar de gemeenten. In eerste instantie zijn deze middelen naar gemeenten overgeheveld op basis van historische gegevens over de uitgaven in 2005 voor deze diensten. Het Cebeon heeft in opdracht van het ministerie een objectief verdeelmodel ontwikkeld. Bij het bestuursakkoord is in 2007 afgesproken dat vanaf 2008 dit model zal worden gehanteerd voor de verdeling van de middelen.

Veel middelen die nu onder de Wmo vallen, vielen voorheen onder de Welzijnswet en zaten dus al in de algemene uitkering van het gemeentefonds. Zo worden er al jaren subsidies verstrekt voor bijvoorbeeld het jongeren- en ouderenbeleid. Was de jeugdgezondheidszorg (opvoedingsondersteuning), het onderwijsachterstandenbeleid en het veiligheidsbeleid al een gemeentelijke verantwoordelijkheid en verzorgt de gemeente al sinds 1994 de voorzieningen voor gehandicapten. Bij de Wmo is voor deze bestaande taken geen wijziging aangebracht in de financiering. Het gemeentefonds is alleen uitgebreid met de middelen die vanuit de Awbz konden worden overgeheveld en een bijdrage voor de uitvoeringskosten. In 2005 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de hulp bij het huishouden. Hieruit zijn onder andere de Europese aanbesteding, een informatieavond en de voorbereidingskosten van de ISD betaald.

De Wmo is in de gemeentebegroting niet te vinden als één programma. De meeste onderwerpen staan in programma 5 (cultuur, sport en recreatie) en programma 6 sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening. Maar ook in programma 1 waar de veiligheid, openbare orde en rampenbestrijding is opgenomen zijn zaken die een relatie hebben met prestatieveld 1, vinden we de onderwerpen rondom het achterstandenonderwijs in programma 4 en zaken rondom opvoedingsondersteuning en verslavingszorg in programma 7.

Nieuwe middelen:

Vorbereidingsbudget

Al in 2004 en 2005 werd een voorbereidingsbudget aan de gemeentes overgemaakt. Voor Hillegom waren de extra inkomsten ongeveer € 75.000,--. Vanuit dit voorbereidingsbudget zijn o.a. de kosten voor informatiebijeenkomsten, de werkzaamheden van de ISD voor de invoering van de Hulp bij het huishouden, de kosten voor Europese aanbesteding, de kosten voor de klankbordgroep en extra personeelskosten op afdeling Beleid en ontwikkeling betaald. Het resterende budget van ongeveer € 20.000 is in 2007 gebruikt voor de info avond Wmo-beleidsplan en voor een onderzoek voor de ontwikkelingen rondom het Lokaal Loket (€ 120.00).

Budget 2007

In 2007 zijn de vergoedingen van het rijk op historische basis verdeeld via de algemene uitkering. Hillegom ontving voor de hulp bij het huishouden en enkele subsidieregelingen totaal € 1.170.450,--. Let wel dit zijn de **extra inkomsten** voor de Wmo. In de algemene uitkering waren al middelen aanwezig voor bijv. ouderen- en jeugdbeleid, welzijnsactiviteiten, veiligheid etc. Voor die prestatievelden zijn geen extra middelen beschikbaar gesteld. In Den Haag gaat men ervan uit dat we die taken al verrichtten en dus zonder extra kosten kunnen omzetten in Wmo-proof beleid.

De uitgaven voor de extra middelen voor de Wmo zijn gebaseerd op de kosten voor de ISD/ uitvoering Hulp bij het huishouden plus uitgaven voor enkele regionale subsidies, waarover in de regio afspraken zijn gemaakt. Hiervoor is € 1.146.864 begroot. Er bleef dus ongeveer € 50.000 over van het begrote budget. Bij het voorstel over de voortzetting van het project moedertaal is dat bedrag ingezet. Inmiddels had het rijk aangegeven dat bij een herberekening Hillegom ruim € 77.000 meer behoorde te ontvangen. De ISD heeft in de loop van het tweede halfjaar de regelingen wat verruimd, zonder extra middelen te vragen. In afwachting van de werkelijke afrekening van de hulp bij het huishouden zijn deze extra inkomsten niet bestemd voor een bepaald doel.

In de circulaire van september 2006 werden de volgende aanvullende inkomsten voor Hillegom vastgesteld voor de nieuwe taken.

Inkomsten:

Hulp bij het huishouden	€ 1.193.483
Persoonsgebondenbudget	€ 70.172
Bijdrage AWBZ	€ 23.945
Uitvoeringskosten	€ 87.923
Subsidiereregelingen	€ 10.612
Subsidie vta	€ 1.379
Subsidie ggz	€ 10.884
<u>Eigen bijdrage</u>	<u>- € 227.948</u>
Totaal	€ 1.170.450

Budget volgende jaren.

Vanaf 2008 wordt de integratieregeling voor de Wmo via objectieve maatstaven verdeeld onder de gemeentes via de algemene uitkering. Voor Hillegom is dat gunstig. De uitkering voor de hulp bij het huishouden stijgt van € 1.247.974 in 4 jaar naar 1.763.344. Vanwege herverdelingseffecten wordt het eindbedrag pas in 2011 bereikt, omdat ten behoeve van nadeelgemeenten een uitname uit de algemene uitkering plaatsvindt, die wordt afgebouwd (en voor Hillegom dus opgebouwd). Voor 2008 zijn de inkomsten € 1.424.710.

In de conceptbegroting 2008 zijn de uitgaven voor hulp bij het huishouden, subsidieregelingen en personeel berekend op € 1.427.734..

Verwacht wordt dat de uitgaven na 2008 binnen de extra middelen, tenzij een sterke stijging in het aantal cliënten voor hulp bij het huishouden ontstaat of de prijs voor deze hulp per uur sterk oploopt. Dat laatste ligt wel in de lijn der verwachtingen, omdat de zorginstellingen al mondeling hebben aangegeven dat de Hulp bij het huishouden nu niet kostendekkend kan worden uitgevoerd. Een stilzwijgende verlenging van het contract na 2 jaar ligt daarom niet in de rede.

De hierboven vermeldde uitgaven voor de Wmo bestaan uit de uitgaven voor de zorgvoorzieningen van de ISD Bollenstreek, de subsidiekosten zoals beschreven in het welzijnsjaarprogramma.

Voor de nieuwe taken, waarvoor de extra middelen zijn ontvangen, zijn regionale afspraken gemaakt voor de subsidies en is een begrotingswijziging door de raad vastgesteld voor de kosten voor de hulp bij het huishouden.

De andere Wmo-gerelateerde uitgaven waren in 2007 begroot op:

620 Maatschappelijke begeleiding en advies	€ 534.497
622 Huishoudelijke verzorging	€1.427.608
630 Sociaal-cultureel werk	€ 359.101
652 Voorzieningen gehandicapten	<u>€ 602.000</u>
Totaal	€2.923.206

Personele inzet.

Doordat de Wmo een breed gemeentelijk terrein beslaat is het vrijwel onmogelijk om de personele inzet voor Wmo gerelateerde zaken onder één noemer Wmo onder te brengen. Zowel in programma 1 Veiligheid, 2 veiligheid en toegankelijkheid van vervoer, programma 4 onderwijs(achterstanden), kinderopvang, programma 5 subsidies, speeltuinen, bibliotheek en sport, programma 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening, programma 7 volksgezondheid, verslavingszorg als in programma 8 woonvisie/ woonwensen zitten aspecten die met het Wmo-beleid te maken hebben. Alleen de nieuwe taken zijn duidelijk in beeld te brengen qua personele inzet.

Voor de extra taken vanuit de Hulp bij het huishouden is extra personeelsformatie ingezet bij de ISD Bollenstreek, daarmee is o.a. de inzet van de ISD bij het Lokaal loket uitgebreid naar 5 dagdelen.

Een coördinerende functie voor het gehele brede Wmo- beleid is aan te bevelen.

Bijlagen:

Bijlage I Visies.

1.1. Visie op maatschappelijke ondersteuning vanuit het Rijk.

Uit de Contourennota van het kabinet van april 2004

OP WEG NAAR EEN BESTENDIG STELSEL VOOR LANGDURIGE ZORG EN MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Visie op de WMO: niet leunen maar steunen

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning beoogt dat iedereen - oud en jong, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en allochtoon, mét en zonder problemen - volwaardig aan de samenleving kan deelnemen. Veel mensen kunnen dat zelf, anderen hebben hulp of ondersteuning nodig, een stimulerende omgeving, of bepaalde faciliteiten zoals een buurthuis of een sportgelegenheid. Familie, vrienden, sociale verbanden (de buurt, het werk, de geloofsgemeenschap et cetera) en organisaties (de sportvereniging, de scouting et cetera) waar burgers aan meedoen, bieden die hulp in belangrijke mate.

Maar de overheid staat niet aan de kant. Ze heeft hierin ook een verantwoordelijkheid en neemt die nu bijvoorbeeld al met de Welzijnswet en de Wvg. Die verantwoordelijkheid kent grenzen: de overheid compenseert niet automatisch iedere organisatorische, financiële of lichamelijke beperking bij burgers om maatschappelijk actief te kunnen zijn met voorzieningen. Dat zou onnodig afhankelijkheid, 'leunedrag' uitlokken en dat is precies het tegenovergestelde van wat de WMO beoogt, namelijk: niet leunen maar steunen. zijn.

Belangrijkste punten:

Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving.

Eigen verantwoordelijkheid van mensen staat centraal

Goede balans tussen overlaten, stimuleren en voorwaarden scheppen

Ondersteunen goede initiatieven om de leefbaarheid te bevorderen

1.2. Visie van de samenwerkingsgemeenten Hillegom, Lisse en Noorwijkerhout.

Uit de Strategische visie op de samenwerking van 8 november 2005.

2.3 Visie op samenleving

De drie gemeenten hebben een belangrijke ondersteunende rol bij de ontwikkeling van burger en maatschappij. De gemeenten zorgen voor voorzieningen en accommodaties voor sport, cultuur, educatie en onderwijs. Het verenigingsleven en andere maatschappelijke

initiatieven worden door de gemeenten gestimuleerd. Welzijn- en vrijwilligerswerk wordt ondersteund. Ook verlenen gemeenten financiële bijstand en voorzieningen aan burgers die niet zelf in hun inkomen kunnen voorzien of met beperkingen leven. Veel van deze taken zijn uitstekend geborgd op het niveau van de individuele gemeenten. Er zijn ontwikkelingen die een bredere impact (gaan) hebben binnen het themasamenleving. Ten eerste zijn dit de demografische ontwikkelingen. Het aandeel ouderen in de bevolkingsopbouw zal toenemen. Dit heeft gevolgen voor de vraag naar voorzieningen. Ten tweede krijgen de gemeenten de verantwoordelijkheid voor het leveren van een breder aantal voorzieningen (vooral op het gebied van zorg, welzijn en activering) op het moment dat de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt ingevoerd. Ontwikkelingen in de maatschappij gaan snel. Enerzijds is sprake van toenemende individualisering; burgers stellen zich steeds meer op als een kritische consument. Aan de andere kant (als reactie) wordt meer en meer belang gehecht aan kleinschaligheid en gemeenschapszin. Daarnaast zullen ook de demografische ontwikkelingen impact hebben. De toename van het aantal ouderen moet gepaard gaan met een toename van het draagvlak voor en de organisatie van voorzieningen.

2.3.1 Meer jongeren in de Bollenstreek

De gemeenten wensen nadrukkelijk geen 'grijze haren' gemeenten te worden. De visie van de gezamenlijke gemeenten is dat zij ook over 15 jaar vitale gemeenschappen herbergen, waarin de verschillende demografische groepen zijn vertegenwoordigd. In de visie van de gemeenten is er vooral aandacht voor het behouden en aantrekken van de bevolkingsgroep tussen de 25 en 35 jaar.

2.3.2 Zo lang mogelijk participeren

De gezamenlijke gemeenten stimuleren de maatschappelijke betrokkenheid en participatie van inwoners. Kwetsbare groepen staan daarbij voorop. De drie gemeenten willen op het terrein van maatschappelijke ondersteuning een gezamenlijk beleid gaan voeren. Daarbij zal (voor zover het de Wmo betreft) uitgegaan worden van de kaders die het Rijk gesteld heeft, maar wordt nadrukkelijk gezocht naar een invulling die aansluit bij de situatie in de drie gemeenten.

2.3.3 Identiteit dorpen en kernen

Inwoners van de Bollenstreek hebben een sterke binding met hun eigen kern of dorp. De verschillende dorpen en kernen in de Bollenstreek hebben ieder hun eigen

karakter. Dit draagt voor de inwoners bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de dorpen en kernen. De gemeenten vinden het van belang dat de identiteit op het dorps-/kernniveau wordt geborgd. De drie gemeenten zullen inzetten op het versterken en ondersteunen van het *locale* verenigingsleven. Gemeenten zullen ook ruimte beschikbaar houden voor verenigingsactiviteiten. Het ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) krijgt de bijzondere aandacht van de gemeenten. Vrijwilligers vormen het bindmiddel in de gemeenschappen (kernen/dorpen). Ook binnen de maatschappelijk ondersteuning vervullen vrijwilligers een cruciale rol. De gemeenten zullen zoveel mogelijk beperkingen voor het inzetten van vrijwilligers wegnemen.

Belangrijkste punten:

ondersteunen van burgers

ondersteunen vrijwilligers/ verenigingsleven

zorgen voor voldoende voorzieningen en inkomensondersteuning

goede demografische verdeling van bevolking (leeftijdsgroep 25-35 jaar behouden)

participatie, vooral ondersteunen bij kwetsbare groepen.

1.3. Visie in Hillegom.

In december 2005 werd de visie op Hillegom vastgesteld. Daarin wordt gesteld dat Hillegom een levendige, bereikbare gemeente is, met grote economische bedrijvigheid waar het veilig en prettig wonen is. De klant staat centraal. Aandacht voor cultuurhistorie, natuurbehoud en ecologie. Deze omschrijving komt overeen met de visie uit de strategische visie.

Het college heeft samen met de coalitiepartijen na de verkiezingen als motto aangegeven: Samen werken aan een verantwoord ondernemend en sociaal Hillegom.

1.4. Visie in Noordwijkerhout

De visie is verwoord in het coalitieakkoord 2006-2010 "Met nieuw elan".

Het beleid is gericht op het zorgen voor een veilig en fraai ogend Noordwijkerhout, waar het aangenaam wonen, werken en vertoeven is. Men zal zich positief-kritisch positioneren in de samenwerkingsverbanden. De gemeente moet alle vormen van zorg kunnen bieden.

1.5. Visie in Lisse.

In het coalitieakkoord van Lisse "Aan de slag" staat de volgende visie:

Over pakweg 10 jaar is Lisse nog steeds het centrum van de Bollenstreek. Een leuk dorp waar het prettig wonen is. Een dorp met goede voorzieningen, een bloeiend verenigingsleven en een eigen werkgelegenheid. Een dorp ook met een betrokken overheid die zichtbaar is naar de burger, goed bereikbaar zowel fysiek als via internet, daadkrachtig, effectief en kosten bewust.

Daartoe gaat het college de komende periode veel dingen realiseren en in gang zetten. Het Motto is dan ook: 'Aan de slag!'. Daarbij hoort het opstellen van een nieuwe toekomstvisie. Een vervolg op 'Lisse blijft Lisse'(planperiode 2003-2010) gaan we realiseren in 2008 voor de planperiode 2009- 2020. (PvA)

Lijst van afkortingen:

AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk werk
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
BenO	Beleid en Ontwikkeling (gemeentelijke afdeling)
B&W	Burgemeester en wethouders
BZK	Binnenlandse zaken
CIZ	Centrum Indicatiestelling zorg (voorheen RIO)
D&B	Duin en Bollenstreek
GGD ZHN	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuid Holland Noord
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GOA	Gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid
HV	Huishoudelijke verzorging
HOZO	Stichting Hillegomse Organisatie voor Zorgverlening aan Ouderen
ISD	Intergemeentelijke sociale dienst Bollenstreek
JIP	Jongeren informatie punt
JSO	Jeugd, Spel en Opvoeding
MEE	geen afkorting, betekent Meen doen, mee helpen etc.
MW	maatschappelijk werk
OGGZ	openbare geestelijke gezondheidszorg
PAGO	woningstichting Patrimonium/ Goed wonen
PGB	Persoonsgebonden budget
PV	Prestatieveld
PvA	Plan van aanpak
PvdA	Partij van de Arbeid
RAS	Regionale Agenda Samenleving
RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie
SES	Sociaal economische status
SGBO	onderzoeksinstituut van de VNG
SVB	Sociale verzekeringsbank
SWOH	Stichting welzijn ouderen Hillegom
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VROM	Ministerie van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieu
VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAO	Wet arbeidsongeschiktheid
Wcvp	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wvg	Wet voorzieningen gehandicapten
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg en Adviesteams